

**A Kúria
Nemzetközi Kapcsolatok és Európai Jogi Irodájának
Hírlevele**

**2020. június 30.
XI. évfolyam 6. szám**

EURÓPAI UNIÓS JOGI KÖZLEMÉNYEK..... 3

KÖZZÉTETT ELŐZETES DÖNTÉSHOZATAL IRÁNTI KÉRELMEK.....	3
BÜNTETŐ ÜGYSZAK.....	3
KÖZIGAZGATÁSI ÜGYSZAK.....	3
Általános közigazgatási jogterület.....	3
Pénzügyi jogterület.....	10
MUNKAÜGYI ÜGYSZAK	12
POLGÁRI ÜGYSZAK	16
GAZDASÁGI ÜGYSZAK	16
ELŐZETES DÖNTÉSHOZATAL TÁRGYÁBAN KÖZZÉTETT HATÁROZATOK.....	19
BÜNTETŐ ÜGYSZAK.....	19
KÖZIGAZGATÁSI ÜGYSZAK.....	19
Általános közigazgatási jogterület.....	19
Pénzügyi jogterület.....	19
MUNKAÜGYI ÜGYSZAK	21
POLGÁRI ÜGYSZAK	21
GAZDASÁGI ÜGYSZAK	21
A KÚRIA UNIÓS JOGI TÁRGYÚ HATÁROZATAI	22
BÜNTETŐ ÜGYSZAK.....	22
KÖZIGAZGATÁSI ÜGYSZAK.....	23
Általános közigazgatási jogterület.....	23
Pénzügyi jogterület.....	30
MUNKAÜGYI ÜGYSZAK	45
POLGÁRI ÜGYSZAK	46
GAZDASÁGI ÜGYSZAK.....	53

EMBERI JOGI KÖZLEMÉNYEK..... 61

AZ EMBERI JOGOK EURÓPAI BÍRÓSÁGÁNAK MAGYAR VONATKOZÁSÚ ÍTÉLETEI	61
AZ EMBERI JOGOK EURÓPAI BÍRÓSÁGÁNAK KIEMELTEN FONTOS ÍTÉLETEI	61
A KÚRIA EMBERI JOGI VONATKOZÁSÚ HATÁROZATAI	72
BÜNTETŐ ÜGYSZAK.....	72
KÖZIGAZGATÁSI ÜGYSZAK.....	77
MUNKAÜGYI ÜGYSZAK	80
POLGÁRI ÜGYSZAK	80
GAZDASÁGI ÜGYSZAK.....	82

Európai uniós jogi közlemények

Közzétett előzetes döntéshozatal iránti kérelmek

Büntető ügyszak

15. A tribunal correctionnel de Bordeaux (Franciaország) által 2020. február 20-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-88/20. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: francia

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) Ellentétes-e az Európai Unió Alapjogi Chartája 50. cikkének – az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezmény 7. jegyzőkönyvének 4. cikke, valamint az Emberi Jogok Európai Bírósága vonatkozó ítélkezési gyakorlata fényében értelmezett – rendelkezésével azon büntető, illetve büntető jellegű közigazgatási eljárások halmozódása, amelyek ugyanazon – két különböző minősítés alatt is szankcionált – tényálláson alapulnak (telefonos házalás)?

2) Az első kérdésre adott igenlő válasz esetén, amely ugyanazon cselekmény miatt egyetlen eljárást jelentene, az Európai Unió Alapjogi Chartájának a bűncselekmények és büntetések törvényességének és arányosságának elveit megállapító – az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezményben biztosított jogokra és szabadságokra, valamint az Emberi Jogok Európai Bíróságának vonatkozó ítélkezési gyakorlatára tekintettel értelmezett – 49. cikke nem követeli-e meg, hogy az egyetlen eljárás útján történő szankcionálás feltételei és kritériumai előzetesen meg legyenek határozva, figyelembe véve különösen a jogsértés súlyát?

3) Az első kérdésre adott nemleges válasz esetén, amely az eljárások halmozódását jelentené, az Európai Unió Alapjogi Chartájának a bűncselekmények és büntetések törvényességének és arányosságának elveit megállapító – az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezményben biztosított jogokra és szabadságokra, valamint az Emberi Jogok Európai Bíróságának vonatkozó ítélkezési gyakorlatára tekintettel értelmezett – 49. cikke nem követeli-e meg, hogy az ugyanazon tényálláson (telefonos házalás) alapuló büntető, illetve büntető jellegű közigazgatási eljárások halmozódását a legsúlyosabb esetekre korlátozzák, és ebben az esetben, hogy a súlyosság kritériumai előzetesen meg legyenek határozva?

Közigazgatási ügyszak

Általános közigazgatási jogterület

57. A Consiglio di Stato (Olaszország) által 2019. november 18-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-835/19. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: olasz

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés:

Ellentétes-e az [uniós] joggal, különösen a [2014/23] irányelv által rögzített elvekkel, konkrétan az odaítélési eljárásoknak az átláthatóság elve és az [egyenlő] bánásmód elve tiszteletben tartása mellett történő – (68) preambulumbekzdés és 30. cikk szerinti – szabad megválasztásával a koncessziós szerződések odaítélése terén a d.lgs. 18 aprile 2016, n. 50 (2016. április 18-i 50. sz., felhatalmazáson alapuló törvényerejű rendelet) 178. cikkének 8-bis. bekezdésében szereplő azon nemzeti szabályozás, amely feltételek nélkül tiltja, hogy az ajánlatkérő szervek a lejárt vagy lejáró autópálya-koncessziók odaítélése céljából a projektfinanszírozást szabályozó 183. cikkben meghatározott eljárásokat alkalmazzák?

58. A Landesverwaltungsgericht Steiermark (Ausztria) által 2019. december 16-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-920/19. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: német

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) Úgy kell-e értelmezni az EUMSZ 56. cikket, hogy a Bíróság által az állami szerencsejáték-monopólium esetére az állandó ítélkezési gyakorlatban megfogalmazott, a koncessziójogosult által folytatott tisztességtelen hirdetési gyakorlatok értékelése attól függ, hogy átfogóan vizsgálva a releváns időszakban ténylegesen sor került-e a szerencsejáték-piac növekedésére, vagy elegendő-e már az is, hogy a hirdetés célja a játékokban való aktív részvétel ösztönzése, például azáltal, hogy a játékot ártalmatlan színben tüntetik fel, a játékoknak a bevételek közérdekű tevékenységekre fordítása révén pozitív képet kölcsönöznek, vagy a játék vonzerejét olyan vonzó reklámüzenetekkel növelik, amelyek csábítóan jelentős nyereményeket helyeznek kilátásba?

2) Úgy kell-e továbbá értelmezni az EUMSZ 56. cikket, hogy a monopolista hirdetési gyakorlatai fennállásuk esetén mindenképpen kizárják a monopóliumszabályozás koherenciáját, vagy magánszolgáltatók ilyen hirdetési tevékenységei esetén a monopolista is ösztönözhet a játékokban való aktív részvételre, például azáltal, hogy a játékot ártalmatlan színben tünteti fel, a játékoknak a bevételek közérdekű tevékenységekre fordítása révén pozitív képet kölcsönöz, vagy a játék vonzerejét olyan vonzó reklámüzenetekkel növeli, amelyek csábítóan jelentős nyereményeket helyeznek kilátásba?

3) Köteles-e az olyan nemzeti bíróság, amelynek hatásköre keretében alkalmaznia kell az EUMSZ 56. cikket, saját döntési jogköréből adódóan e rendelkezések teljes érvényesüléséről gondoskodni azáltal, hogy a nemzeti jog minden, álláspontja szerint ellentétes rendelkezésének alkalmazását mellőzi, még ha e rendelkezések uniós joggal való összeegyeztethetőségét megerősítették is egy alkotmányjogi eljárásban?

59. A Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (Magyarország) által 2019. december 18-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelmek (C-924/19. és C-925/19. sz. ügy)¹

Az eljárás nyelve: magyar

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1./ [új elfogadhatatlansági ok]

Értelmezhetőek-e a nemzetközi védelem megadására és visszavonására vonatkozó közös eljárásokról (átdolgozás) szóló 2013. június 26-i 2013/32/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (a továbbiakban: eljárási irányelv) 33. cikkének az elfogadhatatlan kérelmekre vonatkozó rendelkezései oly módon, hogy azzal ellentétes az a tagállami szabályozás, amely szerint a menekültügyi eljárásban elfogadhatatlan az olyan kérelem, amely szerint a kérelmező olyan országon keresztül érkezett, ahol üldözésnek vagy a súlyos sérelem veszélyének nincs kitéve, vagy ha abban az országban, amin keresztül Magyarországra érkezett, a megfelelő szintű védelem biztosított?

2./ [menekültügyi eljárás folytatása]

a) Úgy kell-e értelmezni az Alapjogi Charta (a továbbiakban: Charta) 18. cikkével összefüggésben az eljárási irányelv 6. cikkét, 38. cikkének (4) bekezdését, valamint a nemzetközi védelem iránti kérelem megvizsgálásának kötelezettségét előíró (34) preambulumbekzdését, hogy a tagállami menekültügyi hatóságnak biztosítania kell a kérelmező részére a menekültügyi eljárás megindításának lehetőségét olyan esetben, amikor az 1. pontban hivatkozott elfogadhatatlansági okra hivatkozással nem vizsgálja meg

¹ A megjelölt ügyekben feltett kérdések megegyeznek.

érdemben a menedékkérelmet, és a kérelmezőt kiutasítja a harmadik országba, amely azonban nem fogadja vissza a kérelmezőt?

- b) Ha a 2. a) kérdésre igen a válasz, akkor mit jelent pontosan ez a kötelezettség? Új menedékkérelmek benyújtásának lehetővé tételét az eljárási irányelv 33. cikke (2) bekezdésének d) pontja és 40. cikke szerinti ismételt kérelemre vonatkozó negatív következmények alkalmazásának tilalmával, vagy a menekültügyi eljárás hivatalbóli megindítását/folytatását?
- c) Ha 2. a) kérdésre igen a válasz, akkor figyelemmel az eljárási irányelv 38. cikkének (4) bekezdésére is, ebben az új eljárásban a tagállam változatlan ténybeli helyzet esetén vizsgálhatja-e újból a kérelem elfogadhatatlanságát is (tehát lehetőség van-e az eljárási irányelv III. fejezetében szereplő bármilyen típusú eljárást, pl. újból elfogadhatatlansági okot alkalmazni) vagy érdemben kell megvizsgálni a menedékkérelmet a származási ország vonatkozásában?
- d) Következik-e a Charta 18. cikkével összefüggésben értelmezve az eljárási irányelv 33. cikkének (1) bekezdéséből és (2) bekezdésének b) és c) pontjából, továbbá a 35. és 38. cikkeiből, hogy az elfogadhatatlansági ok alkalmazásának, azaz az ezen alapuló döntés meghozatalának konjunktív feltétele a harmadik ország általi visszavétel, vagy ezen feltétel teljesülését elengedő csak az ilyen döntés végrehajtásánál vizsgálni?

3. / [tranzitória mint menekültügyi őrizet]

E kérdések akkor relevánsak, ha a 2. pont alapján a menekültügyi eljárást folytatni kell.

- a) Úgy kell-e értelmezni az eljárási irányelv 43. cikkét, hogy azzal ellentétes az a tagállami szabályozás, amely lehetővé teszi azt, hogy a kérelmezőt négy hét után is a tranzitóriában tartsák fogva?
- b) Úgy kell-e értelmezni az eljárási irányelv 26. cikke alapján alkalmazandó a nemzetközi védelmet kérelmezők befogadására vonatkozó szabályok megállapításáról (átdolgozás) szóló 2013. június 26-i 2013/33/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (a továbbiakban: befogadási irányelv) 2. cikkének h) pontját összhangban a Charta 6. cikkével és 52. cikkének (3) bekezdésével, hogy annak értelmében az eljárási irányelv 43. cikke szerinti négyhetes időtartamot meghaladóan őrizetnek minősül az alapügyhöz hasonló körülmények fennállása mellett (az önkéntes távozás semmilyen irányban nem lehetséges jogszerűen) a tranzitóriában történő elhelyezés?
- c) Összeegyeztethető-e az eljárási irányelv 26. cikke alapján alkalmazandó befogadási irányelv 8. cikkével az, hogy az eljárási irányelv 43. cikke szerinti négyhetes időtartamot meghaladóan a kérelmező őrizetbe vételére kizárólag azért kerül sor, mert anyagi fedezet hiányában saját magáról (szállásáról és ellátásáról) gondoskodni nem tud?
- d) Összeegyeztethető-e az eljárási irányelv 26. cikke alapján alkalmazandó befogadási irányelv 8–9. cikkeivel az, hogy az eljárási irányelv 43. cikke szerinti négyhetes időtartamot meghaladó de facto fogva tartást megvalósító elhelyezésről nem születik őrizetbe vételt elrendelő határozat, az őrizet elrendelése és fenntartása jogszerűségére vonatkozó jogorvoslat nem biztosított, a de facto őrizetre a szükségesség és arányosság, őrizet alternatíváinak vizsgálata nélkül került sor, és az őrizet pontos időtartama, beleértve annak végső időpontját, nincs meghatározva?
- e) Értelmezhető-e úgy a Charta 47. cikke, hogy a tagállami bíróság ideiglenes intézkedésként kötelezheti a hatóságot arra, hogy a közigazgatási per befejezéséig a harmadik országbeli állampolgár részére őrizetnek nem minősülő, tranzitórián kívüli tartózkodási helyet jelöljön ki abban az esetben, ha nyilvánvaló, hogy jogellenes fogva tartásról van szó?

4./ [tranzitória mint idegenrendészeti őrizet]

E kérdések akkor relevánsak, ha a 2. pont alapján nem a menekültügyi eljárást, hanem az idegenrendészeti eljárást kell lefolytatni.

- a) Úgy kell-e értelmezni a harmadik országok illegálisan tartózkodó állampolgárainak visszatérésével kapcsolatban a tagállamokban használt közös normákról és eljárásokról szóló 2008. december 16-i 2008/115/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (a továbbiakban: visszatérési irányelv) (17), (24) preambulumbekzdését és 16. cikkét, összhangban a Charta 6. cikkével és 52. cikkének (3) bekezdésével, hogy annak értelmében személyes szabadságtól való megfosztásnak minősül az alapügyhöz hasonló körülmények fennállása mellett (az önkéntes távozás semmilyen irányban nem lehetséges jogszerűen) a tranzitóriában történő elhelyezés?
- b) Összeegyeztethető-e a visszatérési irányelv (16) preambulumbekzdésével, 15. cikkének (1) bekezdésével, összhangban a Charta 6. cikkével és 52. cikkének (3) bekezdésével, ha a harmadik országbeli állampolgár őrizetbe vételére kizárólag azért kerül sor, mert kiutasítás hatálya alatt áll, és anyagi fedezet hiányában saját magáról (szállásáról és ellátásáról) gondoskodni nem tud?
- c) Összeegyeztethető-e a visszatérési irányelv (16) preambulumbekzdésével, 15. cikkének (2) bekezdésével, összhangban a Charta 6. cikkével, 47. cikkével és 52. cikkének (3) bekezdésével, hogy a *de facto* fogva tartást megvalósító elhelyezésről nem születik őrizetbe vételt elrendelő határozat, az őrizet elrendelése és fenntartása jogszerűségére vonatkozó jogorvoslat nem biztosított, és a *de facto* őrizetre a szükségesség és arányosság, őrizet alternatíváinak vizsgálata nélkül került sor?
- d) Értelmezhető-e úgy a visszatérési irányelv 15. cikkének (1), (4)–(6) bekezdése, (16) preambulumbekzdése, összefüggésben a Charta 1., 4., 6. és 47. cikkével, hogy azokat sérti, ha az őrizetre úgy kerül sor, hogy annak pontos időtartama, beleértve annak végső időpontját, nincs meghatározva?
- e) Értelmezhető-e úgy az uniós jog, hogy a tagállami bíróság ideiglenes intézkedésként kötelezheti a hatóságot arra, hogy a közigazgatási per befejezéséig a harmadik országbeli állampolgár részére őrizetnek nem minősülő, tranzitórián kívüli tartózkodási helyet jelöljön ki abban az esetben, ha nyilvánvaló, hogy jogellenes fogva tartásról van szó?

5./ [hatékony jogorvoslat a kiutasítási célországot módosító döntés vonatkozásában]

Úgy kell-e értelmezni a visszatérési irányelvnek a „kiutasításhoz kapcsolódó határozatokkal” szembeni hatékony jogorvoslat biztosítására vonatkozó 13. cikkét összefüggésben a Charta 47. cikkével, hogy a célországot módosító határozat ellen benyújtott jogorvoslati kérelmet legalább egyszer bíróságnak kell felülvizsgálnia abban az esetben, ha a tagállami jogszabály által biztosított jogorvoslat nem minősül hatékonynak?

60. A Tribunale Amministrativo Regionale per la Puglia (Olaszország) által 2020. január 14-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-17/20. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: olasz

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

Összeegyeztethetők-e a kontradiktórius eljárás uniós jogelvként kialakított és elismert elvével a 2011. szeptember 6-i 159. sz., felhatalmazáson alapuló törvényerejű rendelet 91., 92. és 93. cikkei, amennyiben azok nem írnak elő az eljáráson belül kontradiktórius vitát olyan személy javára, akivel szemben a hatóság „informazione interdittiva antimafia” (negatív maffiaellenes információs jelentés) kiállítását javasolja?

61. A Verwaltungsgerichtshof (Ausztria) által 2020. január 16-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-18/20. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: német

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) Kiterjed-e a nemzetközi védelem megadására és visszavonására vonatkozó közös eljárásokról szóló, 2013. június 26-i 2013/32/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (a továbbiakban: eljárási irányelv) 40. cikkének (2) és (3) bekezdésében foglalt „felmerült[...] vagy a kérelmező [által] előadott[...]” „új körülmények vagy tények” megfogalmazás az olyan körülményekre is, amelyek már a korábbi menekültügyi eljárás jogerős lezárása előtt is fennálltak?

Az első kérdésre adott igenlő válasz esetén:

2) Abban az esetben, ha olyan új tények vagy bizonyítékok merülnek fel, amelyekre a korábbi eljárásban a külföldin kívül álló ok miatt nem lehetett hivatkozni, elegendő-e annak lehetősége, hogy a menedékkérő perújítást kérelmezhet a korábbi, jogerősen befejezett eljárás tekintetében?

3) Elutasíthatja-e a hatóság az ismételt kérelem érdemi vizsgálatát egy olyan nemzeti jogszabály alapján, amely a közigazgatási eljárás tekintetében általános hatályú alapelvet határoz meg, abban az esetben, ha a menedékkérőnek felróható, hogy a korábbi menekültügyi eljárásban nem terjesztette elő az újonnan felhozott jogalappal kapcsolatos érvelését, jöllehet a tagállam – mivel nem fogadott el különös szabályozást – nem ültette át megfelelően az eljárási irányelv 40. cikke (2) és (3) bekezdésében foglalt rendelkezéseket, és ennek következtében nem élt kifejezetten az eljárási irányelv 40. cikkének (4) bekezdésében biztosított azon lehetőséggel sem, hogy az ismételt kérelem érdemi vizsgálata esetében kivételt alkalmazzon?

62. A Bundesverwaltungsgericht (Németország) által 2020. január 28-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-47/20. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: német

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

Ellentétes-e a 2006/126/EK irányelv 2. cikkének (1) bekezdésével és 11. cikke (4) bekezdésének második albekezdésével, ha valamely tagállam, amelynek területén egy másik tagállam által kiállított A és B kategóriájú EU-vezetői engedély jogosultjától ittas járművezetés miatt megvonták az ahhoz való jogot, hogy e vezetői engedéllyel az elsőként említett tagállam területén gépi meghajtású járműveket vezessen, megtagadja az említett kategóriákra vonatkozó olyan vezetői engedély elismerését, amelyet az említett jogmegvonást követően a 2006/126/EK irányelv 7. cikke (3) bekezdésének második albekezdése szerinti megújítás útján állítottak ki az érintett részére a másodikként említett tagállamban?

63. A Bundesgerichtshof (Németország) által 2020. február 3-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-53/20. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: német

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) A termékleírás nem kisebb jelentőségű módosítására irányuló eljárásban elegendő lehet-e valamely természetes vagy jogi személy bármely tényleges vagy esetleges, valószínűtlennek nem tekinthető gazdasági érintettsége ahhoz, hogy megalapozza a kérelemmel szembeni felszólaláshoz vagy a kérelem tárgyában hozott kedvező határozattal szembeni jogorvoslathoz szükséges, az 1151/2012/EU 49. cikke (3) bekezdésének első albekezdésével és (4) bekezdésének második albekezdésével összefüggésben értelmezett 53. cikke (2) bekezdésének első albekezdése értelmében vett jogos érdeket?

2) Az első kérdésre adandó nemleges válasz esetén:

A termékleírás nem kisebb jelentőségű módosítására irányuló eljárásban (csak) azon gazdasági

szereplők rendelkeznek az 1151/2012/EU rendelet 49. cikke (3) bekezdésének első albekezdésével és (4) bekezdésének második albekezdésével összefüggésben értelmezett 53. cikke (2) bekezdésének első albekezdése értelmében vett jogos érdekekkel, amelyek hasonló termékeket vagy élelmiszereket állítanak elő, mint azok a gazdasági szereplők, amelyek számára valamely, oltalom alatt álló földrajzi jelzést bejegyezték?

3) A második kérdésre adandó nemleges válasz esetén:

- a) Az 1151/2012/EU rendelet 49. cikke (3) bekezdésének első albekezdésével és (4) bekezdésének második albekezdésével összefüggésben értelmezett 53. cikke (2) bekezdésének első albekezdése értelmében vett jogos érdekre vonatkozó követelmények tekintetében különbséget kell-e tenni egyfelől az 1151/2012/EU rendelet 49– 52. cikke szerinti bejegyzési eljárás, másfelől pedig az 1151/2012/EU rendelet 53. cikke szerinti, a termékleírás módosítására irányuló eljárás között, és
- b) ennél fogva a termékleírás nem kisebb jelentőségű módosítására irányuló eljárásban az 1151/2012/EU rendelet 49. cikke (3) bekezdésének első albekezdésével és (4) bekezdésének második albekezdésével összefüggésben értelmezett 53. cikke (2) bekezdésének első albekezdése értelmében vett jogos érdekekkel csak azok a termelők rendelkeznek, akik a földrajzi területen a termékleírásnak megfelelő termékeket állítanak elő, vagy konkrétan ilyen termékek előállítását tervezik, így a máshol letelepedett termelők eleve ki vannak zárva a jogos érdekre való hivatkozásból?

64. Az Administratīvā apgabaltiesa (Lettország) által 2020. február 5-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-60/20. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: lett

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

- 1) Alkalmazható-e úgy a 2012/34 irányelv 13. cikkének (2) és (6) bekezdése (a 2017/2177 rendelet 15. cikkének (5) és (6) bekezdése), hogy az igazgatási szerv előírhatja valamely infrastruktúra azon tulajdonosának a szolgáltatásokhoz való hozzáférés biztosításának kötelezettségét, aki nem minősül a kiszolgáló létesítmény üzemeltetőjének?
- 2) Úgy kell-e értelmezni a 2012/34 irányelv 13. cikkének (6) bekezdését (a 2017/2177 rendelet 15. cikkének (5) és (6) bekezdését), hogy az lehetővé teszi valamely épület tulajdonosa számára, hogy a bérleti jogviszonyt megszüntesse és a kiszolgáló létesítményt átalakítsa?
- 3) Úgy kell-e értelmezni a 2012/34 irányelv 13. cikkének (6) bekezdését (a 2017/2177 rendelet 15. cikkének (5) és (6) bekezdését), hogy az arra kötelezi az igazgatási szervet, hogy az kizárólag azt vizsgálja, hogy a kiszolgáló létesítmény üzemeltetője (a jelen ügyben a kiszolgáló létesítmény tulajdonosa) ténylegesen a létesítmény átalakítása mellett döntött-e?

65. A High Court (Írország) által 2020. február 6-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-64/20. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: ír

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1. Rendelkezik-e valamely nemzeti bíróság mérlegelési mozgástérrel arra vonatkozóan, hogy annak megállapítása ellenére megtagadja a jogorvoslatot, hogy a nemzeti jog nem ültette át az Európai Unió (EU) valamely irányelvének egy adott aspektusát, és amennyiben a bíróság rendelkezik az említett mérlegelési mozgástérrel, azzal összefüggésben mely tényezőket kell megfelelően figyelembe venni és/vagy a nemzeti bíróság figyelembe veheti-e ugyanazokat a tényezőket, amelyeket akkor venne figyelembe, ha nemzeti jogsértést kellene elbírálnia?
2. Sérülne-e a közvetlen hatály uniós jogelve abban az esetben, ha a nemzeti bíróság a jelen ügyben a 2018. december 11-i (EU) 2019/6 európai parlamenti és tanácsi rendelet 7. cikkének hatálybalépése miatt (amelynek alkalmazását 2022. január 28-ig elhalasztották) megtagadná a jogorvoslatot annak ellenére, hogy megállapította, a nemzeti jog nem ültetette át a 2001/82/EK irányelv 61. cikkének (1)

bekezdésében, 58. cikkének (4) bekezdésében és 59. cikkének (3) bekezdésében foglalt kötelezettséget, amely arra vonatkozik, hogy az állatgyógyászati készítmények csomagolását és címkéjét a tagállam hivatalos nyelvén, vagyis Írorszáiban ír és angol nyelven kell megfogalmazni?

66. A cour du travail de Liège (Belgium) által 2020. február 10-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelmek (C-67/20., C-68/20. és C-69/20. sz. ügyek)²

Az eljárás nyelve: francia

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) Azon jogorvoslat, amelyet a belső jog a nemzetközi védelem iránti kérelmének másik tagállamban történő megvizsgálására felhívott menedékkérő számára biztosít, és amelynek nincs halasztó hatálya, csupán abban az esetben, ha a menedékkérőt azonnali átadása érdekében szabadságelvonással sújtják, a „Dublin III” rendelet 27. cikke értelmében hatékony jogorvoslatnak minősül-e?

2) A „Dublin III” rendelet 27. cikkében előírt hatékony jogorvoslatot úgy kell-e értelmezni, mint amellyel kizárólag az ellentétes, ha a kötelező átadási intézkedést az átadásra vonatkozó határozattal szembeni jogorvoslat vizsgálata alatt hajtják végre, vagy úgy, mint amely tiltja a kiutasítást előkészítő bármely intézkedés megtételét, így az olyan központba történő áthelyezést is, amely megindítja a visszatérési folyamatot a nemzetközi védelem iránti kérelmének másik tagállamban történő megvizsgálására felhívott menedékkérővel szemben?

67. Az Administrativen sad Varna (Bulgária) által 2020. február 25-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-95/20. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: bolgár

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) Megköveteli-e a 2014/65/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvnek a befektetési vállalkozások szervezeti követelményei és működési feltételei, valamint az irányelv alkalmazásában meghatározott kifejezések tekintetében történő kiegészítéséről szóló, 2016. április 25-i (EU) 2017/565 felhatalmazáson alapuló bizottsági rendelet I. mellékletével összefüggésben értelmezett 72. cikkének (2) bekezdésével összefüggésben értelmezett 56. cikkének (2) bekezdése, hogy

— a befektetési vállalkozások (adatbázisként) önálló egységes jegyzéket vezessenek (tartsanak naprakészen) az alkalmasság és a megfelelés minden egyes ügyfél tekintetében elvégzett értékelésre vonatkozó adatokról a 2014/65/EU irányelv 25. cikkének (2) és (3) bekezdésében, valamint a 2016. április 25-i (EU) 2017/565 felhatalmazáson alapuló bizottsági rendelet 50. cikkében előírt tartalommal?

Vagy elegendő, ha a fent említett adatok a befektetési vállalkozásnál rendelkezésre állnak, ezen adatokat csatolják az adott ügyfélre vonatkozó, a 2014/65/EU irányelv 25. cikkének (5) bekezdése szerinti nyilvántartáshoz [bolgárul szó szerint: „akta”, „dosszié”], és azokat olyan módon tárolják, amely az adattárolást alkalmassá teszi az illetékes hatóság számára jövőbeni hivatkozás céljából történő hozzáférésre, oly módon, hogy a felhatalmazáson alapuló rendelet 72. cikkének (1) bekezdése szerinti feltételek teljesüljenek?

2) Megköveteli-e a 2014/65/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvnek a befektetési vállalkozások szervezeti követelményei és működési feltételei, valamint az irányelv alkalmazásában meghatározott kifejezések tekintetében történő kiegészítéséről szóló, 2016. április 25-i (EU) 2017/565 felhatalmazáson alapuló bizottsági rendelet I. mellékletével összefüggésben értelmezett 72. cikkének (2) bekezdése, hogy

— a befektetési vállalkozások (adatbázisként) önálló egységes jegyzéket vezessenek (tartsanak naprakészen) az ügyfeleknek szóló, költségekre és díjakra vonatkozó tájékoztatásra vonatkozó adatokról, minden ügyfél tekintetében a 2016. április 25-i (EU) 2017/565 felhatalmazáson alapuló

² A megjelölt ügyekben feltett kérdések megegyeznek.

bizottsági rendelet 45. cikkében előírt tartalommal?

Vagy elegendő, ha a fent említett adatok a befektetési vállalkozásnál rendelkezésre állnak, ezen adatokat csatolják az adott ügyfélre vonatkozó, a 2014/65/EU irányelv 25. cikkének (5) bekezdése szerinti nyilvántartáshoz [bolgárul szó szerint: „akta”, „dosszié”], és azokat olyan módon tárolják, amely az adattárolást alkalmassá teszi az illetékes hatóság számára jövőbeni hivatkozás céljából történő hozzáférésre, oly módon, hogy a felhatalmazáson alapuló rendelet 72. cikkének (1) bekezdése szerinti feltételek teljesüljenek?

68. A Conseil d'État (Belgium) által 2020. február 28-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-112/20. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: francia

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés:

„A harmadik országok illegálisan [helyesen: jogellenesen] tartózkodó állampolgárainak visszatérésével kapcsolatban a tagállamokban használt közös normákról és eljárásokról szóló, 2008. december 16-i 2008/115/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 5. cikkét, amely előírja a tagállamok számára a gyermek mindenk felett álló érdekének az irányelv végrehajtása során történő figyelembevételét – ugyanezen irányelv 13. cikkével és az Európai Unió Alapjogi Chartája 24. és 47. cikkével összefüggésben – úgy kell-e értelmezni, hogy előírja az uniós polgár gyermek mindenk felett álló érdekének figyelembevételét akkor is, ha a kiutasítási határozatot kizárólag a gyermek szülőjével szemben hozták?”

69. A Cour d'appel de Bruxelles (Belgium) által 2020. március 3-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-117/20. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: francia

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) Úgy kell-e értelmezni a Charta 50. cikke szerinti *ne bis in idem* elvét, hogy az nem akadályozza a tagállam illetékes közigazgatási hatóságát abban, hogy az európai versenyjog megsértése miatt bírságot szabjon ki olyan helyzetben, mint amely a jelen ügyben is fennáll, amelyben ugyanazon jogi személyt már jogerősen felmentették egy közigazgatási bírság megfizetése alól, amelyet ugyanazon, illetve hasonló tények alapján a nemzeti postai szabályozó hatóság szabott ki vele szemben a postai szabályozás állítólagos megsértése miatt, amennyiben a védett jogi érdek azonosságára vonatkozó feltétel nem teljesül, mivel a jelen ügyben két különálló jogterülethez tartozó két eltérő szabályozásba ütköző két különböző jogsértésről van szó?

2) Úgy kell-e értelmezni a Charta 50. cikke szerinti *ne bis in idem* elvét, hogy az nem akadályozza a tagállam illetékes közigazgatási hatóságát abban, hogy az európai versenyjog megsértése miatt bírságot szabjon ki olyan helyzetben, mint amely a jelen ügyben is fennáll, amelyben ugyanazon jogi személyt már jogerősen felmentették egy közigazgatási bírság megfizetése alól, amelyet ugyanazon, illetve hasonló tények alapján a nemzeti postai szabályozó hatóság szabott ki vele szemben a postai szabályozás állítólagos megsértése miatt, azon oknál fogva, hogy a *ne bis in idem* elv korlátozását indokolja az, hogy a versenyjogi szabályozás további közérdekű célkitűzést követ, nevezetesen azt, hogy megőrizze és fenntartsa a belső piacon a torzulásmentes verseny rendszerét, és nem lépi túl az e szabályozás által követett jogszerű cél elérésére alkalmas és ahhoz szükséges mértéket; és/vagy e más piaci szereplőknek a vállalkozás szabadságához való, a Charta 16. cikkén alapuló jogának védelme érdekében szükséges?

Pénzügyi jogterület

41. Az Administrativen sad Varna (Bulgária) által 2020. február 12-én benyújtott előzetes

döntéshozatal iránti kérelem (C-76/20. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: bolgár

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) Úgy kell-e értelmezni a vám- és a statisztikai nómenklatúráról, valamint a Közös Vámtarifáról szóló 2658/87/EGK tanácsi rendelet I. mellékletének módosításáról szóló, 2015. október 6-i (EU) 2015/1754 bizottsági végrehajtási rendelet Kombinált Nómenklatúra értelmezésére vonatkozó általános szabályainak 3. a) szabályát, hogy az alapügy tárgyát képezőhöz hasonló, különböző alapanyagokból készült termékek besorolása érdekében annak a „vámtarifaszám [nak], amely az árut legpontosabban határozza meg” minden esetben az a vámtarifaszám minősül, amely alá a mennyiség (terjedelem) alapján túlnyomó alapanyag tartozik, vagy ezen értelmezés csak akkor lehetséges, ha a vámtarifaszám maga is a mennyiséget (terjedelmet) határozza meg olyan kritériumként, amely az árut pontosabban meghatározza, egyértelműbben és teljes körűbben leírja?

2) Az első kérdésre adott válasz függvényében és a [Harmonizált Rendszer] Magyarozatában a 4410 és 4419 vámtarifaszámokhoz fűzött magyarázat összefüggésében: úgy kell-e értelmezni a (EU) 2015/1754 végrehajtási rendeletet, hogy nem tartoznak a 4419 vámtarifaszám alá a forgácslemezből (rostanyagból) előállított azon áruk, amelyek esetében a kötőanyag (hőre szilárduló gyanta) súlya meghaladja a lemez súlyának 15 %-át?

3) Úgy kell-e értelmezni a (EU) 2015/1754 végrehajtási rendeletet, hogy az alapügy tárgyát képezőhöz hasonló árukat, mégpedig a 72,33 %-os arányban növényi lignocellulóz rostból, 25,2 %-os arányban pedig kötőanyagból (melamingyanta) álló összetett anyagból készült poharakat az I. melléklet 3924 10 00 vámtarifa-alszáma alá kell sorolni?

42. A Bundesfinanzhof (Németország) által 2020. február 19-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-87/20. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: német

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) Úgy kell-e értelmezni a 865/2006/EK rendelet 57. cikke (5) bekezdésének a) pontját, hogy azon importőrnek, aki tokfajok (*Acipenseriformes* spp.) egyedileg megjelölt tárolóedényben lévő, több mint 125 gramm (a továbbiakban: g) össztömegű kaviárját tartja magánál, és erre vonatkozóan sem (re-)export dokumentumot, sem importengedélyt nem mutat be, legfeljebb 125 g kaviárt át kell engedni, amennyiben a behozatal nem a 865/2006 rendelet 57. cikke (1) bekezdésének első albekezdésében megjelölt célokra szolgál?

Az e kérdésre adandó igenlő válasz esetén:

2) Az Unió vámterületére behozott példányok akkor is a 338/97/EK rendelet (2) 7. cikkének (3) bekezdése értelmében vett személyi vagy háztartáshoz tartozó ingóságok körébe tartoznak, ha az importőr a behozatal időpontjában úgy nyilatkozik, hogy e példányokat a behozatalt követően más személyeknek kívánja ajándékozni?

43. A Højesteret (Dánia) által 2020. február 24-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-90/20. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: dán

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés:

Úgy kell-e értelmezni a közös hozzáadottértékadó-rendszerről szóló, 2006. november 28-i 2006/112/EK tanácsi irányelv 2. cikke (1) bekezdésének c) pontját, hogy a magántulajdonú ingatlanban történő parkolásra vonatkozó szabályok megsértése miatt kiszabott ellenőrzési díj szolgáltatásnyújtás ellenértékét képezi, ezért héaköteles ügyletről van szó?

44. A tribunal du travail de Nivelles (Belgium) által 2020. február 27-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-105/20. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: francia

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) Sérti-e az arrêté royal du 20 juillet 1971 instituant une assurance indemnités et une assurance maternité en faveur des travailleurs indépendants et des conjoints aidants (az önálló vállalkozók és segítő házastársuk javára megállapított táppénzbiztosítás és anyasági biztosítás bevezetéséről szóló, 1971. július 20-i királyi rendelet) az Európai Unió Alapjogi Chartájának 21. és 23. cikkét, a várandós, a gyermekágyas vagy szoptató munkavállalók munkahelyi biztonságának és egészségvédelmének javítását ösztönző intézkedések bevezetéséről szóló, 1992. október 19-i 92/85/EGK tanácsi irányelvet, a férfiak és nők közötti esélyegyenlőség és egyenlő bánásmód elvének a foglalkoztatás és munkavégzés területén történő megvalósításáról szóló, 2006. július 5-i 2006/54/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvet, a valamely önálló vállalkozói tevékenységet, beleértve a mezőgazdasági tevékenységet is, folytató férfiak és nők közötti egyenlő bánásmód elvének alkalmazásáról, valamint az önálló vállalkozó nők terhességi és anyasági védelméről szóló, 1986. december 11-i 86/613/EGK tanácsi irányelvet, továbbá a részmunkaidős foglalkoztatásról szóló, 1997. december 15-i 97/81/EK tanácsi irányelvvel végrehajtott, a részmunkaidős foglalkoztatásról szóló keretmegállapodást azáltal, hogy a szülési szabadság keretében nem ír elő megfelelő ellátást azon önálló vállalkozó nő számára, aki kiegészítő jelleggel részmunkaidőben dolgozik, azonban úgy fizeti a járulékokat, mintha az a főtevékenysége lenne, míg az olyan önálló vállalkozó, aki főtevékenységként dolgozik részmunkaidőben, az anyasági ellátás teljes összegét megkapja?

2) Sérti-e az önálló vállalkozók és segítő házastársuk javára megállapított táppénzbiztosítás és anyasági biztosítás bevezetéséről szóló, 1971. július 20-i királyi rendelet az Alapjogi Charta 21. és 23. cikkét, a 92/85 irányelvet, a 2006/54 irányelvet, a 86/613 irányelvet, valamint a 97/81 irányelvvel végrehajtott, részmunkaidős foglalkoztatásról szóló keretmegállapodást azáltal, hogy a szülési szabadság keretében nem ír elő megfelelő ellátást azon nő számára, aki teljes munkaidőben munkavállalói és önálló vállalkozói tevékenységet végez, míg a teljes munkaidőben önálló vállalkozói tevékenységet végző nő az anyasági ellátás teljes összegét megkapja?

Munkaügyi ügyszak

25. A Corte di appello di Napoli (Olaszország) által 2020. január 22-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-32/20. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: olasz

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) Úgy kell-e értelmezni az Európai Unió Alapjogi Chartájának 30. cikkét, hogy az a jogellenes csoportos létszámcsökkentések esetére tényleges, hatékony, megfelelő és visszatartó erejű védelemhez való jogot ismer el, mivel „az uniós jogban” az alapvető értékek védelme céljából előírt szankciókat a ténylegesség, hatékonyság, megfelelőség és a visszatartó erő e követelményei jellemzik, és ezek azok a követelmények, amelyeknek az egyes indokolatlan elbocsátásokkal szembeni konkrét szankciós intézkedést biztosító nemzeti szabálynak vagy alkalmazási gyakorlatnak meg kell felelnie? Következésképpen a fent említett követelmények olyan külső korlátnak minősülnek-e, amely releváns és alkalmazható a 98/59/EK irányelvet (1) átültető szabályozásnak vagy nemzeti gyakorlatnak az uniós joghoz való hozzáigazítása céljából a nemzeti bíróság számára biztosított intézkedések megítélése során?

2) Az uniós jogrendben a jogellenes csoportos létszámcsökkentés esetére előírt védelem szintjének meghatározása szempontjából úgy kell-e értelmezni az Európai Unió Alapjogi Chartájának 30. cikkét, hogy ezen értelmezés során „kellően figyelembe” kell venni és relevánsnak kell tekinteni az átdolgozott, a Magyarázatokban hivatkozott, a Szociális Jogok Európai Bizottságának határozataiból eredő Európai Szociális Charta 24. cikkének anyagi jogi jelentését, és következőképpen ellentétes-e az uniós joggal az olyan nemzeti szabályozás és az olyan alkalmazási gyakorlat, amely az eredeti munkakörbe történő

visszahelyezésre irányuló intézkedés kizárásával a védelmet – a munkavállalót a megélhetési forrásának elvesztése miatt ért kár megtérítése helyett – elsődlegesen a munkában töltött idő kritériumához viszonyított felső határértékkel rendelkező, egyszerű kártérítésre korlátozza?

3) A nemzeti bíróságnak annak értékelése során, hogy milyen fokban egyeztethető össze (a kiválasztási szempontok megsértése miatt) jogellenes csoportos létszámcsökkentések esetére védelmi intézkedést átültető vagy megállapító nemzeti szabály, figyelembe kell-e vennie a Szociális Jogok Európai Bizottságának határozataiból eredő Európai Szociális Charta tartalmát, mindenesetre úgy kell-e megítélnie, hogy a munkaszerződés megszüntetéséből eredő gazdasági következmények teljes körű vagy legalábbis jellemzően ehhez közelítő mértékű megtérítését biztosító védelemre van szükség?

4) Ellentétes-e az Európai Unió Alapjogi Chartájának 20., 21., 34. és 47. cikkével az, ha valamely tagállam a 98/59/EK irányelvet átültető olyan szabályozást vagy alkalmazási gyakorlatot vezet be, amely a csoportos létszámcsökkentésre irányuló eljárással érintett munkavállalók közül kizárólag a 2015. március 7. után alkalmazott munkavállalók esetében ír elő olyan szankciórendszert, amely – az ugyanezen eljárással érintett, azonban az említett dátumot megelőzően alkalmazott munkavállalók számára biztosított jogoktól eltérően – kizárja az eredeti munkakörbe történő visszahelyezést, valamint a jövedelem és a szociális védelem elvesztéséből eredő jogkövetkezmények megszüntetését, mivel kizárólag elsődlegesen a munkában töltött idő alapján meghatározott összegű kártérítést biztosít, ily módon az alkalmazás időpontja alapján különbséget tesz a szankciók között és ezzel a megélhetési forrás indokolatlan elvesztése következtében ténylegesen elszenvedett jogkövetkezmények helyett a fenti követelményen alapuló védelmi szintek különbözőségét váltja ki?

26. A Consiglio di Stato (Olaszország) által 2020. január 27-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-40/20. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: olasz

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) Az egyenértékűség, a tényleges érvényesülés és a hatékony érvényesülés [uniós] jogelveire is tekintettel ellentétes-e az 1999/70/EK irányelvben (az ESZSZ, az UNICE és a CEEP által a határozott ideig tartó munkaviszonyról kötött keretmegállapodásról szóló irányelv; a továbbiakban: irányelv) foglalt keretmegállapodás – a (6) és (7) preambulumbekazdással és e megállapodás 4. szakaszával („A megkülönböztetés tilalmának elve”) összefüggésben értelmezett – „A visszaélés megakadályozására irányuló intézkedések” címet viselő 5. szakaszával az olyan nemzeti szabályozás – a jelen ügyben a 1. 240/2010 (240/2010. sz. törvény) 24. cikke 3. bekezdésének a) pontja és 22. cikkének 9. bekezdése –, amely lehetővé teszi, hogy az egyetemek három évre szóló és két évre meghosszabbítható, határozott időre szóló kutatói szerződéseket mennyiségi korlátozásoktól mentesen, anélkül alkalmazzanak, hogy azok megkötését és meghosszabbítását az azokat alkalmazó egyetem ideiglenes és kivételes jellegű szükségleteihez kapcsolódó objektív indokhoz kötné[,] és amely több határozott ideig tartó jogviszony azonos személlyel történő létesítésének egyetlen korlátjaként csak a tizenkét évet meg nem haladó – akár nem folyamatos – időtartamról rendelkezik?

2) [Az uniós] jog hatékony érvényesülésére is tekintettel ellentétes-e a keretmegállapodás említett – az irányelv (6) és (7) preambulumbekazdással és e megállapodás említett 4. szakaszával összefüggésben értelmezett – 5. szakaszával az olyan nemzeti rendelkezés (a jelen ügyben a 240/2010 törvény 24. cikke és 29. cikkének 1. bekezdése) abban a részében, amelyben az egyetemek számára esetlegesen határozatlan ideig egymást követő határozott idejű szerződések révén, a szóban forgó egyetemek rendes oktatási és kutatói szükségleteinek kielégítése céljából a kutatók kizárólag határozott időre történő felvételét korlátozásmentesen teszi lehetővé, és az ezzel kapcsolatos döntést nem köti ideiglenes és kivételes jellegű szükségletek fennállásához?

3) Ellentétes-e ugyanezen keretmegállapodás 4. szakaszával a D.lgs. 75/2017 (75/2017 felhatalmazáson alapuló törvényerejű rendelet) (az említett 3/2017. sz. miniszteri körlevéllel értelmezett) 20. cikkének 1. bekezdéséhez hasonló olyan nemzeti szabályozás, amely bár elismeri, hogy – kizárólag 2017. december 31-ig legalább három év szolgálati idő megszerzése esetén – állandósíthatók az állami kutatói szervezetek határozott időre alkalmazott kutatói, az állandósítást a határozott időre alkalmazott egyetemi

kutatók számára pusztán amiatt nem teszi lehetővé, hogy a 75/2017 felhatalmazáson alapuló törvényerejű rendelet 22. cikkének 16. bekezdése azok munkaviszonyát – noha az törvény alapján határozott időre szóló munkaszerződésen alapul – a „közjogi szabályozással” hozta összefüggésbe annak ellenére, hogy a 240/2010 törvény 22. cikkének 9. bekezdése a kutatási szervezetek és egyetemek kutatói vonatkozásában ugyanazt a maximális időtartamra vonatkozó szabályt írja elő, amely az egyetemekkel és a kutatási szervezetekkel az azt követő 24. cikkben meghatározott szerződések vagy a 22. cikkben meghatározott kutatási munkatársi szerződések formájában fennálló, határozott ideig tartó jogviszonyokra is vonatkozik?

4) Az említett keretmegállapodásra is tekintettel ellentétes-e az egyenértékűség, a tényleges érvényesülés és a hatékony érvényesülés uniós jogelvével, valamint a hátrányos megkülönböztetés tilalmának a keretmegállapodás 4. szakaszában szereplő elvével az olyan nemzeti szabályozás (a 240/2010 törvény 24. cikke 3. bekezdésének a) pontja, valamint a D. lgs. 81/2015 [81/2015 felhatalmazáson alapuló törvényerejű rendelet] 29. cikke 2. bekezdésének d) pontja és 29. cikkének 4. bekezdése), amely – noha létezik olyan szabályozás, amely az összes köztisztviselőre és munkavállalóra alkalmazandó, amelyet legújabban a 81/2015 felhatalmazáson alapuló törvényerejű rendelet tartalmaz, és amely (2018-tól kezdődően) a határozott időre szóló munkaviszony maximális időtartamát (a meghosszabbításokat és megújításokat is beleértve) 24 hónapban korlátozza, valamint az ilyen típusú jogviszonyok közigazgatási szerv által alkalmazott személyek esetében történő alkalmazását „ideiglenes és kivételes jellegű szükségletek” fennállásához köti – lehetővé teszi, hogy az egyetemek három éves határozott időre szóló, e három éves időszakban végzett oktatási és kutatási tevékenységek kedvező értékelése esetén két évre meghosszabbítható szerződés révén anélkül vegyenek fel kutatókat, hogy az első szerződés megkötését vagy a meghosszabbítást az egyetem ilyen ideiglenes és kivételes jellegű szükségleteihez kötné, és azt is lehetővé teszi az egyetem számára, hogy az ötéves időszak lejártakor ugyanezzel vagy más személyekkel másik, az előzővel azonos típusú határozott időre szóló szerződést kössön az előző szerződéssel összefüggő ugyanezen oktatási és kutatási szükségletek kielégítése céljából?

5) A tényleges érvényesülés és az egyenértékűség elvére, valamint a korábban említett 4. szakaszra is tekintettel ellentétes-e a keretszerződés 5. szakaszával az olyan nemzeti szabályozás (a 81/2015 felhatalmazáson alapuló törvényerejű rendelet 29. cikke 2. bekezdésének d) pontja és 29. cikkének 4. bekezdése, valamint a D.lgs. 165/2001 [165/2001 felhatalmazáson alapuló törvényerejű rendelet] 36. cikkének 2. és 5. bekezdése), amely (a 240/2010 törvény említett 24. cikke 3. bekezdésének a) pontja értelmében) három éves határozott időtartamra szóló és további két évre meghosszabbítható szerződéssel alkalmazott egyetemi kutatók számára nem teszi lehetővé határozatlan ideig tartó jogviszony ezt követő létesítését, mivel az olasz jogrendben nem léteznek más olyan eszközök, amelyek alkalmasak az egymást követő határozott ideig tartó jogviszonyok egyetemek általi visszaélészerű alkalmazásának megelőzésére és szankcionálására?

27. A Consiglio di Stato (Olaszország) által 2020. január 27-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-44/20. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: olasz

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) Úgy kell-e értelmezni az 1999. június 28-i 1990/70/EK tanácsi irányelv mellékletét képező, a határozott ideig tartó munkaviszonyról 1999. március 18-án kötött keretmegállapodás 4. szakaszát, hogy az előírja, hogy a hatóságnál az azonos kategóriában határozatlan időre alkalmazott munkavállalóval egyező feladatokat ellátó, az ugyanezen hatóság által határozott időre alkalmazott munkavállaló által teljesített szolgálati időszakokat akkor is figyelembe kell venni a szolgálati idő meghatározásánál, ha e munkavállalót nyílt versenyvizsgát követően alkalmazták határozatlan időre, még a sajátos versenyvizsga eljárás ellenére is, amely – a fentiekben már említettek szerint – a jogviszony teljes körű megújítását és, a folytonosság versenyvizsga eljárás résztvevője által elfogadott megszakadásával, olyan új jogviszony létrehozását eredményezi, amelyet hatósági besorolási aktus, különös kötelezettségek és sajátos, fokozott stabilitás jellemez?

2) Amennyiben az előző a) pontban szereplő kérdésre igenlő választ kell adni: teljeskörűen el kell e ismerni a korábban szerzett szolgálati időt, vagy a fent említett sajátosságok miatt az elismerési kritériumok teljes körű elismeréshez képest történő differenciálása objektív alapon igazolható?

3) Amennyiben az előző b) pontban szereplő kérdésre nemleges választ kell adni: milyen kritériumok alapján kell a szerzett szolgálati időt figyelembe venni ahhoz, hogy ne valósuljon meg hátrányos megkülönböztetés?

28. A tribunal du travail de Nivelles (Belgium) által 2020. február 27-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-104/20. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: francia

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés:

A munkaidő-szervezés egyes szempontjairól szóló, 2003. november 4-i 2003/88/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 3., 5. és 6. cikkét, összhangban az Európai Unió Alapjogi Chartája 31. cikkének (2) bekezdésével, valamint a munkavállalók munkahelyi biztonságának és egészségvédelmének javítását ösztönző intézkedések bevezetéséről szóló, 1989. június 12-i 89/391/EGK tanácsi irányelv 4. cikkének (1) bekezdésével, 11. cikkének (3) bekezdésével és 16. cikkének (3) bekezdésével – amennyiben ezekkel ellentétes valamely olyan tagállami szabályozás, amely nem ír elő a munkáltatók számára arra vonatkozó kötelezettséget, hogy hozzanak létre az egyes munkavállalók által teljesített tényleges napi munkaidő mérését lehetővé tévő rendszert (2019. május 14-i C-55/18. sz. ítélet) – úgy kell-e értelmezni, hogy azokkal ellentétes, hogy valamely nemzeti szabályozás, a jelen esetben a belga Code civil 1315. cikke, amely szerint a kötelezettség fennállását annak kell bizonyítania, aki annak teljesítését követeli, ne írja elő a bizonyítási teher megfordítását, ha a munkavállaló a rendes munkaidejének túllépésére hivatkozik, amennyiben:

— ugyanezen nemzeti szabályozás, a jelen esetben a belga jogszabály, nem ír elő a munkáltatók számára arra vonatkozó kötelezettséget, hogy hozzanak létre az egyes munkavállalók által teljesített tényleges napi munkaidő mérését lehetővé tévő megbízható rendszert;

— és a munkáltató önként nem hozott létre ilyen rendszert;

— így a munkavállaló gyakorlatilag nem tudja bizonyítani e túllépést?

29. A tribunal du travail de Nivelles (Belgium) által 2020. február 27-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-105/20. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: francia

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) Sérti-e az arrêté royal du 20 juillet 1971 instituant une assurance indemnité et une assurance maternité en faveur des travailleurs indépendants et des conjoints aidants (az önálló vállalkozók és segítő házastársuk javára megállapított táppénzbiztosítás és anyasági biztosítás bevezetéséről szóló, 1971. július 20-i királyi rendelet) az Európai Unió Alapjogi Chartájának 21. és 23. cikkét, a várandós, a gyermekágyas vagy szoptató munkavállalók munkahelyi biztonságának és egészségvédelmének javítását ösztönző intézkedések bevezetéséről szóló, 1992. október 19-i 92/85/EGK tanácsi irányelvet, a férfiak és nők közötti esélyegyenlőség és egyenlő bánásmód elvének a foglalkoztatás és munkavégzés területén történő megvalósításáról szóló, 2006. július 5-i 2006/54/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvet, a valamely önálló vállalkozói tevékenységet, beleértve a mezőgazdasági tevékenységet is, folytató férfiak és nők közötti egyenlő bánásmód elvének alkalmazásáról, valamint az önálló vállalkozó nők terhességi és anyasági védelméről szóló, 1986. december 11-i 86/613/EGK tanácsi irányelvet, továbbá a részmunkaidős foglalkoztatásról szóló, 1997. december 15-i 97/81/EK tanácsi irányelvvel végrehajtott, a részmunkaidős foglalkoztatásról szóló keretmegállapodást azáltal, hogy a szülési szabadság keretében nem ír elő megfelelő ellátást azon önálló vállalkozó nő számára, aki kiegészítő jelleggel részmunkaidőben dolgozik, azonban úgy fizeti a járulékokat, mintha az a főtevékenysége lenne, míg az olyan önálló vállalkozó, aki főtevékenységként dolgozik részmunkaidőben, az anyasági

ellátás teljes összegét megkapja?

2) Sérti-e az önálló vállalkozók és segítő házastársuk javára megállapított táppénzbiztosítás és anyasági biztosítás bevezetéséről szóló, 1971. július 20-i királyi rendelet az Alapjogi Charta 21. és 23. cikkét, a 92/85 irányelvet, a 2006/54 irányelvet, a 86/613 irányelvet, valamint a 97/81 irányelvvel végrehajtott, részmunkaidős foglalkoztatásról szóló keretmegállapodást azáltal, hogy a szülési szabadság keretében nem ír elő megfelelő ellátást azon nő számára, aki teljes munkaidőben munkavállalói és önálló vállalkozói tevékenységet végez, míg a teljes munkaidőben önálló vállalkozói tevékenységet végző nő az anyasági ellátás teljes összegét megkapja?

Polgári ügyszak

28. A Juzgado de lo Mercantil no 2 de Madrid (Spanyolország) által 2020. január 22-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-30/20. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: spanyol

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés:

Úgy kell-e értelmezni a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2012. december 12-i 1215/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 7. cikkének 2. pontját, amely megállapítja, hogy a valamely tagállamban lakóhellyel rendelkező személy más tagállamban az alábbiak szerint perelhető: „(...) jogellenes károkozással, jogellenes károkozással egy tekintet alá eső cselekménnyel vagy ilyen cselekményből fakadó igénnyel kapcsolatos ügyekben annak a helynek a bírósága előtt, ahol a káresemény bekövetkezett vagy bekövetkezhet”, hogy az csak az említett hely szerinti tagállam bíróságainak joghatóságát állapítja meg, oly módon, hogy ezen államon belül a területileg illetékes nemzeti bíróság meghatározásához a belső eljárási szabályokra utal, vagy olyan vegyes jellegű szabályként kell-e értelmezni, amely ennél fogva közvetlenül meghatározza mind a joghatóságot, mind a nemzeti területi illetékességet, anélkül hogy a belső szabályozásra hivatkozni kellene?

Gazdasági ügyszak

30. A Győri Ítéltábla (Magyarország) által 2019. december 20-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-932/19. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: magyar

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés:

Ellentétes-e a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 93/13/EGK tanácsi irányelv 6. cikkének (1) bekezdésével a nemzeti jognak az a szabálya, amely a fogyasztói kölcsönszerződésben – az egyedileg megtárgyalt szerződési feltétel kivételével – semmisnek nyilvánítja azt a kikötést, amely szerint a pénzügyi intézmény a kölcsön-, illetve a lízingtárgy megvásárlásához nyújtott finanszírozási összeg folyósítására a vételi, a tartozás törlesztésére pedig az eladási vagy egyébként a folyósításkor meghatározott árfolyamtól eltérő típusú árfolyam alkalmazását rendeli, és e semmis kikötés helyébe a folyósítás és a törlesztés tekintetében egyaránt a nemzeti bank hivatalos devizaárfolyamának alkalmazására irányuló rendelkezést lépteti, anélkül, hogy számításba venné, hogy a fogyasztót e rendelkezés – a szerződés összes kikötésére figyelemmel – valóban különösen káros következményektől óvja-e meg, illetve nem teszi a fogyasztó számára lehetővé arra vonatkozó szándéka kinyilvánítását sem, hogy igényt tart-e az e jogszabály szerinti védelemre?

31. Az Amtsgericht Düsseldorf (Németország) által 2020. január 10-én benyújtott előzetes

döntéshozatal iránti kérelem (C-10/20. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: német

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

- 1) Úgy kell-e értelmezni a 261/2004 rendelet 7. cikkével összefüggésben értelmezett 5. cikkének i) pontjában foglalt – törlés esetén járó kártalanításra vonatkozó – szabályozást, hogy aszerint a rendelet 7. cikkének megfelelő alkalmazásával, azok a légi utasok is jogosultak kártalanításra, akiket az átfoglalással a menetrend szerinti indulási idő előtt több mint egy órával korábban a végső célállomásra szállítottak, és így a helyettesítő járatokkal korábban érkeztek meg a végső célállomásra, mint a menetrend szerinti (törölt) járatokkal érkeztek volna meg?
- 2) a) Az 1. pontban feltett kérdésre adott igenlő válasz esetén: Csökkenthető-e a 261/2004 rendelet 7. cikkének (1) bekezdése, valamint 7. cikkének (2) bekezdése szerint a – főszabály szerint biztosítandó – kártalanítás összege a repülési távolság alapján, amennyiben az átfoglalás érkezési ideje a menetrend szerinti érkezés időpontja előtti?
- b) A 2. a) pontban feltett kérdésre adott igenlő válasz esetén: Kizárt-e a csökkentés lehetősége, amennyiben az átfoglalás indulási ideje lényegesen, mégpedig több mint három órával korábbi a menetrend szerinti indulási időhöz képest?

32. Az Audiencia Provincial de Alicante (Spanyolország) által 2020. január 22-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-31/20. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: spanyol

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

- 1) Összeegyeztethető-e a [93/13/EGK] irányelv 6. cikkének (1) bekezdésében elismert azon elvvel, amely szerint a tisztességtelen feltételek nem jelentenek kötelezettséget a fogyasztóra nézve, egy olyan bírósági értelmezés (amely abban áll, hogy egy fogyasztóval kötött jelzalogfedezetű kölcsönszerződésben foglalt, a költségekre vonatkozó szerződési feltétel értelmében jogalap nélkül megfizetett összegek visszatérítése nem a semmisség megállapításából eredő joghatásnak, hanem olyan önálló kereset tárgyának tekintendő, amely elévülési időhöz van kötve), amely lehetővé teszi, hogy a fogyasztót véglegesen kötelezze a költségekre vonatkozó szerződési feltétel, mivel a fogyasztó azt nem térítheti vissza, ha az említett kereset benyújtásához való jog elévült?
- 2) Összeegyeztethető-e az említett elvvel a tisztességtelennek minősített szerződési feltétel alkalmazása értelmében jogalap nélkül megfizetett összegek visszatérítése iránti kérelem elévülésének jogintézménye, ha a szerződési feltétel semmisségének megállapítása ellenére az a visszafizetéshez való jog elvesztését feltételezheti?
- 3) Igenlő válasz esetén, az Európai Unió Bírósága által hivatkozott „észszerű mértékű jogvesztő határidő” fogalmát kizárólag néhány nemzeti paraméter alapján kell-e értelmezni, vagy épp ellenkezőleg, a határidő észszerűségénél figyelembe kell-e venni valamilyen követelményt a hitelfelvevő fogyasztók minimális szintű védelmének az Európai Unió egész területén történő biztosítása céljából, és az nem érintheti azon jog lényegi tartalmát, hogy a fogyasztóra nézve ne jelentsen kötelezettséget valamely, tisztességtelennek minősített szerződési feltétel?
- 4) Amennyiben úgy kell tekinteni, hogy az elévülési határidő észszerűségénél figyelembe kell venni bizonyos minimális feltételeket, az észszerűség függhet-e azon időponttól, amelynek tekintetében valamely nemzeti jogszabály megállapítja, hogy a kereset megindítható; észszerű-e az, hogy az elévülési határidő számítása a szerződéskötés időpontjában kezdődjön, vagy épp ellenkezőleg, azon elv, amely szerint a tisztességtelen feltételek nem jelentenek kötelezettséget a fogyasztóra nézve, megköveteli a költségekre vonatkozó szerződési feltétel semmisségének előzetes vagy egyidejű megállapítását abból a célból, hogy a hitelfelvevőnek észszerű határidő álljon rendelkezésére a jogalap nélkül megfizetett összegek visszatérítésére?

33. A Landgericht Ravensburg (Németország) által 2020. január 23-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-33/20. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: német

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) Úgy kell-e értelmezni a fogyasztói hitelmegállapodásokról és a 87/102/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2008. április 23-i 2008/48/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 10. cikke (2) bekezdésének l) pontját, hogy a hitelmegállapodásnak

- a) abszolút számként kell közölnie a hitelmegállapodás megkötésének időpontjában alkalmazandó késedelmi kamatlábat, legalább azonban abszolút számként kell tartalmaznia az alkalmazandó referencia-kamatlábat (jelen esetben a Bürgerliches Gesetzbuch [polgári törvénykönyv] 247. § -a szerinti alapkamatlábat), amelyből hozzáadással (jelen esetben a polgári törvénykönyv 288. § -a (1) bekezdése második mondatának megfelelően öt százalékpont hozzáadásával) számítható ki az alkalmazandó késedelmi kamatláb?
- b) konkrétan ismertetnie kell a késedelmi kamatláb kiigazításának mechanizmusát, legalább azonban hivatkozni kell azokra a nemzeti jogszabályi rendelkezésekre, amelyekből kitűnik a késedelmi kamatláb kiigazításának módja (a polgári törvénykönyv 247. § -a és 288. § -a (1) bekezdésének második mondata)?

2) Úgy kell-e értelmezni a 2008/48/EK irányelv 10. cikke (2) bekezdésének r) pontját, hogy a hitelmegállapodásnak tartalmaznia kell a kölcsön határidő előtti visszafizetése esetén fizetendő ellentételezés kiszámítására szolgáló, a fogyasztó által érthető konkrét számítási módot annak érdekében, hogy a fogyasztó legalább megközelítőleg kiszámíthassa az idő előtti felmondás esetén fizetendő ellentételezés összegét?

3) Úgy kell-e értelmezni a 2008/48/EK irányelv 10. cikke (2) bekezdésének s) pontját, hogy a hitelmegállapodásnak

- a) a hitelmegállapodás feleinek nemzeti jogban szabályozott felmondási jogait, különösen pedig az adóst a zárt végű kölcsönszerződések esetében a polgári törvénykönyv 314. § -a alapján megillető, jogos indokkal történő felmondás jogát is tartalmaznia kell?
- b) a hitelmegállapodás feleinek valamennyi felmondási joga esetében tájékoztatást kell adnia a felmondási jog gyakorlása tekintetében előírt felmondási időről és a felmondási nyilatkozatra vonatkozó alakíságról?

34. A Högsta domstolen (Svédország) által 2020. február 27-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-109/20. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: svéd

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

Azt jelenti-e az Achmea-ítéletben³ értelmezett EUMSZ 267. cikk és EUMSZ 344. cikk, hogy – amennyiben a beruházási szerződésben szereplő választottbírói kikötés érvénytelen amiatt, hogy a szerződést két tagállam kötötte – a tagállam és a beruházó által kötött választottbírói megállapodás [annak ellenére] érvénytelen, hogy a választottbírói eljárás beruházó általi kezdeményezését követően a tagállam szabad akaratából nem kifogásolja a joghatóságot?

³ 2018. március 6-i ítélet (C-284/16, EU:C:2018:158).

Előzetes döntéshozatal tárgyában közzétett határozatok

Büntető ügyszak

17. A Bíróság (első tanács) 2020. március 4-i ítélete (a Sąd Rejonowy Gdańsk–Południe w Gdańsku [Lengyelország] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – Centraal Justitieel Incassobureau, Ministerie van Veiligheid en Justitie (CJIB) kontra Bank BGŻ BNP Paribas S. A. (C-183/18. sz. ügy)⁴

1) A „jogi személy” többek között a 2009. február 26-i 2009/299/IB tanácsi kerethatározattal módosított, a kölcsönös elismerés elvének a pénzbüntetésekre való alkalmazásáról szóló, 2005. február 24-i 2005/214/IB tanácsi kerethatározat 1. cikkének a) pontjában és 9. cikkének (3) bekezdésében szereplő fogalmát a pénzbüntetést kiszabó határozatot kibocsátó állam jogára tekintettel kell értelmezni.

2) A 2009/299 kerethatározattal módosított 2005/214 kerethatározatot akként kell értelmezni, hogy az nem írja elő a tagállami bíróság számára, hogy eltekintsen az olyan nemzeti jogi rendelkezés alkalmazásától, amely nem összeegyeztethető a 2009/299 kerethatározattal módosított 2005/214 kerethatározat 9. cikkének (3) bekezdésével, mivel e rendelkezésnek nincs közvetlen hatálya. A kérdést előterjesztő bíróságnak a nemzeti jogot mindazonáltal, a 2009/299 kerethatározattal módosított 2005/214 kerethatározat által követett céllal összeegyeztethető eredmény biztosítása érdekében, a lehető legteljesebb mértékben az uniós jognak megfelelően kell értelmeznie.

Közigazgatási ügyszak

Általános közigazgatási jogterület

64. A Bíróság (első tanács) 2020. március 4-i ítélete (a Tribunale Amministrativo Regionale per il Lazio [Olaszország] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – Telecom Italia SpA kontra Ministero dello Sviluppo Economico, Ministero dell’Economia e delle Finanze (C-34/19. sz. ügy)⁵

1) A távközlési szolgáltatások terén az általános felhatalmazásokra és az egyedi engedélyekre vonatkozó közös szabályozási keretről szóló, 1997. április 10-i 97/13/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 22. cikkének (3) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely az 1998-as évre meghosszabbítja az ezen irányelv hatálybalépésének időpontjában már meglévő felhatalmazással rendelkező távközlési vállalkozás azon kötelezettségét, hogy az üzleti forgalom alapján, és nem csupán az általános felhatalmazások és az egyedi engedélyek kibocsátásával, intézésével, ellenőrzésével és végrehajtásával kapcsolatos költségek alapján számított igazgatási díjat fizessen.

2) Az uniós jogot úgy kell értelmezni, hogy az nem kötelezi a nemzeti bíróságot arra, hogy eltekintsen az olyan belső eljárási szabályok alkalmazásától, amelyek alapján valamely bírósági határozat jogerőre emelkedik, még akkor sem, ha ez lehetővé tenné valamely uniós jogi rendelkezés megsértésének orvoslását, ami nem zárja ki annak lehetőségét, hogy az érintettek elérjék az állam felelősségének megállapítását a célból, hogy az uniós jog által elismert jogaik ily módon védelemben részesüljenek.

Pénzügyi jogterület

32. A Bíróság (hatodik tanács) 2020. február 27-i végzése (a Finanzgericht Baden-Württemberg (Németország) döntéshozatal iránti kérelme) – Gardinia Home Decor

⁴ A kérdést l.: Hírlevél IX. évfolyam 7. szám, Büntető ügyszak 6. sz. alatt.

⁵ A kérdést l.: Hírlevél X. évfolyam 6. szám, Közigazgatási ügyszak 94. sz. alatt.

GmbH kontra Hauptzollamt Ulm (C-670/19. sz. ügy)

A vám- és statisztikai nomenklatúráról, valamint a Közös Vámtarifáról szóló, 1987. július 23-i 2658/87/EGK tanácsi rendeletnek a 2010. október 5-i 861/2010/EU bizottsági végrehajtási rendelettel módosított I. mellékletében szereplő Kombinált Nomenklatúrát úgy kell értelmezni, hogy a nem nemesfém-ből készült függönyrudak a 8302 41 90 vámtarifaszám alá tartoznak, feltéve hogy e függönyrudak nem csupán darabokra vágott és kifűrt rudakból vagy csövekből állnak, aminek vizsgálata a kérdést előterjesztő bíróság feladata annak érdekében, hogy – a Bíróság által az első előterjesztett kérdésre adott válasz elemeire tekintettel – maga végezze el az alapügyben szóban forgó áruk tarifális besorolását.

33. A Bíróság (nyolcadik tanács) 2020. március 4-i ítélete (az Administrativen sad [Varna – Bulgária] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – Teritorialna direktsia „Severna morska” kam Agentsia Mitnitsi, venant aux droits de la Mitnitsa Varna kontra „Schenker” EOOD (C-655/18. sz. ügy)⁶

1) Az Unió Vámkódex létrehozásáról szóló, 2013. október 9-i 952/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletet úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely szerint a vámraktározási eljárás alá vont áruk jogtalan eltulajdonítása esetében a vámraktározási engedély jogosultjára megfelelő pénzügyi szankciót szabnak ki a vámszabályozás megsértése okán.

2) A 952/2013 rendelet 42. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amelynek értelmében a vámraktározási eljárás alá vont áruk vámfelügyelet alóli elvonása esetén a vámraktározási engedély jogosultja a pénzügyi szankción felül ezen áruk értékének megfelelő összeget is köteles fizetni.

34. A Bíróság (hatodik tanács) 2020. március 5-i ítélete (a Tribunal Arbitral Tributário [Centro de Arbitragem Administrativa [CAAD] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – Portugália] – Idealmed III – Serviços de Saúde SA kontra Autoridade Tributária e Aduaneira (C-211/18. sz. ügy)⁷

1) A közös hozzáadottértékadó-rendszerről szóló, 2006. november 28-i 2006/112/EK tanácsi irányelv 132. cikke (1) bekezdésének b) pontját úgy kell értelmezni, hogy valamely tagállam hatáskörrel rendelkező hatóságai, annak meghatározása érdekében, hogy egy magán kórházi létesítményben nyújtott, közérdekű jellegűnek minősülő szolgáltatásokat a közjogi intézmények tekintetében érvényesülő, ugyanezen rendelkezés értelmében vett feltételekkel összehasonlítható feltételek mellett biztosítják-e, figyelembe vehetik azt a tényt, hogy e szolgáltatásokat e tagállam hatóságaival kötött megállapodások keretében nyújtják az e megállapodásokban rögzített árakon, amely ellátások költségeit részben az említett tagállam társadalombiztosítási intézményei vállalják magukra.

2) A 2006/112 irányelv 391. cikkét annak 377. cikkével, valamint a bizalomvédelem, a jogbiztonság és az adósemlegesség elvével összefüggésben úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes az ezen irányelv 132. cikke (1) bekezdése b) pontjának hatálya alá tartozó, valamely magán kórházi létesítmény által nyújtott szolgáltatásoknak a hea alól való mentesítése, tevékenysége gyakorlásának azt követően történő módosítása okán, hogy az az érintett tagállam nemzeti szabályozásában előírt adózási rendszert választotta, amely szabályozás előírja valamennyi, e rendszert választó adóalany vonatkozásában azt a kötelezettséget, hogy egy bizonyos határidő elteltéig e rendszer hatálya alatt maradjanak, amennyiben ez a határidő még nem járt le.

35. A Bíróság (hatodik tanács) 2020. március 5-i ítélete (a Bundesfinanzhof [Németország]

⁶ A kérdést l.: Hírlevél X. évfolyam 2. szám, Közigazgatási ügyszak 26. sz. alatt.

⁷ A kérdést l.: Hírlevél IX. évfolyam 8. szám, Közigazgatási ügyszak 128. sz. alatt.

előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – X-GmbH kontra Finanzamt Z (C-48/19. sz. ügy)⁸

1) A közös hozzáadottértékadó-rendszerről szóló, 2006. november 28-i 2006/112/EK tanácsi irányelv 132. cikke (1) bekezdésének c) pontját úgy kell értelmezni, hogy az e rendelkezésben előírt héamentesség hatálya alá tartozhatnak a telefonon keresztül nyújtott olyan szolgáltatások, amelyek lényege az egészségre és a betegségekre vonatkozó tanácsadás, feltéve, hogy azok terápiás célt szolgálnak, aminek vizsgálata a kérdést előterjesztő bíróság feladata.

2) A 2006/112 irányelv 132. cikke (1) bekezdésének c) pontját úgy kell értelmezni, hogy az nem kötelez arra, hogy azon tény okán, hogy az egészségügyi ellátási szolgáltatásokat telefonon keresztül nyújtják, az e szolgáltatásokat nyújtó ápolókra és orvosi asszisztensekre további szakmai minősítési követelmények vonatkozzanak annak érdekében, hogy az említett szolgáltatások a 2006/112 irányelv 132. cikke (1) bekezdésének c) pontjában előírt mentességben részesülhessenek, feltéve hogy e szolgáltatások minőségi szintje egyenértékűnek tekinthető az ugyanezen kommunikációs eszközt használó más szolgáltatók által nyújtott szolgáltatások minőségi szintjével, aminek vizsgálata a kérdést előterjesztő bíróság feladata.

Munkaügyi ügyszak

30. A Bíróság (nyolcadik tanács) 2020. március 5-i ítélete (az Oberster Gerichtshof [Ausztria] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – Pensionsversicherungsanstalt kontra CW (C-135/19. sz. ügy)⁹

1) Az olyan ellátás, mint az alapügy tárgyát képező rehabilitációs támogatás, a 2012. május 22-i 465/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelettel módosított, a szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról szóló, 2004. április 29-i 883/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet 3. cikke (1) bekezdésének a) pontja értelmében vett betegséget ellátásnak minősül.

2) A 465/2012 rendelettel módosított 883/2004 rendeletet úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes az olyan helyzet, amelyben az olyan személlyel szemben, aki a származási tagállamának a szociális biztonsági rendszerében már nem biztosított, mivel az ott végzett keresőtevékenységét megszüntette, és a lakóhelyét más tagállamba helyezte át, amely utóbbi tagállamban dolgozott, és a biztosítási időszakának a jelentősebb részét is ott szerezte, a származási országának az illetékes intézménye megtagadja az olyan ellátást, mint az alapügy tárgyát képező rehabilitációs támogatás, mivel e személy nem az említett származási állam jogszabályainak a hatálya alá tartozik, hanem a lakóhelye szerinti tagállam jogszabályainak a hatálya alá.

Polgári ügyszak

Az adott időszakban nem tettek közzé ilyen tárgyú határozatot.

Gazdasági ügyszak

32. A Bíróság (kilencedik tanács) 2019. november 6-i végzése (a Tribunalul Specializat Mureş [Románia] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – MF kontra BNP Paribas Personal Finance SA Paris Sucursala Bucureşti, Secapital Sàrl (C-75/19. sz. ügy)¹⁰

A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 93/13/EGK tanácsi irányelvet akként kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az a nemzeti jogi szabály, amely értelmében a valamely hitelintézetnél kölcsönszerződést kötő fogyasztó – akivel szemben ez a szolgáltató végrehajtási eljárást indított – az ezen eljárás keretében megtett első intézkedések közlésétől számított tizenöt napos határidőn túl akkor sem hivatkozhat az említett eljárás kifogásolása céljából a tisztességtelen szerződési feltételekre, ha ez a fogyasztó a nemzeti jog alapján bírósági eljárást indíthat a tisztességtelen feltételek fennállásának megállapíttatása céljából, amelynek megindítására semmiféle határidő nem vonatkozik,

⁸ A kérdést l.: Hírlevél X. évfolyam 5. szám, Közigazgatási ügyszak 82. sz. alatt.

⁹ A kérdést l.: Hírlevél X. évfolyam 6. szám, Munkaügyi ügyszak 35. sz. alatt.

¹⁰ A kérdést l.: Hírlevél X. évfolyam 6. szám, Gazdasági ügyszak 29. sz. alatt.

ugyanakkor amely eljárás keretében meghozott határozat nem hat ki a végrehajtási eljárás keretében hozott határozatra, amely a tisztességtelen szerződési feltételek fennállásának megállapítása iránti kereset kimenetele előtt kötelező erejű lehet a fogyasztóra nézve.

33. A Bíróság (nagytanács) 2020. március 3-i ítélete (a Juzgado de Primera Instancia no 38 de Barcelona – [Spanyolország] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) – Marc Gómez del Moral Guasch kontra Bankia SA (C-125/18. sz. ügy)¹¹

1) A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv 1. cikkének (2) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy ezen irányelv hatálya alá tartozik a fogyasztó és az eladó vagy szolgáltató között létrejött jelzálog-fedezetű kölcsönszerződés azon feltétele, amely előírja, hogy a kölcsönre alkalmazandó kamatláb a nemzeti szabályozásban előírt azon hivatalos referenciamutatók egyikén alapul, amelyeket a hitelintézetek a jelzálog-fedezetű kölcsönszerződésekre alkalmazhatnak, ha ez a nemzeti szabályozás nem írja elő sem e mutatónak a felek választásától független, kötelező alkalmazását, sem annak automatikus, azaz ugyanezen felek között e tekintetben fennálló, eltérő megállapodás hiányában történő alkalmazását.

2) A 93/13 irányelvet, és különösen a 4. cikkének (2) bekezdését és 8. cikkét úgy kell értelmezni, hogy a tagállami bíróság köteles megvizsgálni a szerződés elsődleges tárgyára vonatkozó szerződési feltétel világos és érthető jellegét, méghozzá függetlenül attól, hogy ezen irányelv 4. cikkének (2) bekezdését átültették-e ezen tagállam jogrendjébe.

3) A 93/13 irányelvet, és különösen a 4. cikkének (2) bekezdését és 5. cikkét úgy kell értelmezni, hogy a jelzálog-fedezetű kölcsönszerződés keretében változó kamatlábat meghatározó szerződési feltétel átláthatóságára vonatkozó követelmény tiszteletben tartása érdekében e feltételnek nemcsak alaki és nyelvtani szempontból kell érthetőnek lennie, hanem azt is lehetővé kell tennie, hogy a szokásosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó megértse e kamatláb számítási módjának konkrét működését, és így pontos és érthető kritériumok alapján értékelje az ilyen feltételnek a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt, potenciálisan jelentős gazdasági következményeit. A nemzeti bíróság által e tekintetben elvégzendő értékelés szempontjából különösen releváns tényezőnek minősül egyrészt az a körülmény, hogy az e kamatláb kiszámítására vonatkozó fő elemek – az említett kamatláb számítási módjának közzététele folytán – könnyen hozzáférhetőek minden olyan személy számára, aki jelzálog-fedezetű kölcsönszerződés megkötését tervezi, másrészt pedig az ugyanezen kamatláb kiszámításának alapjául szolgáló mutató múltbeli alakulására vonatkozó információk rendelkezésre bocsátása.

4) A 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdését és 7. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azokkal nem ellentétes, ha a kölcsön változó kamatainak kiszámításához referenciamutatót meghatározó tisztességtelen szerződési feltétel semmissége esetén a nemzeti bíróság e mutatót – a szerződés felei közötti ellentétes megállapodás hiányában alkalmazandó – jogszabályon alapuló mutatóval helyettesíti, amennyiben az érintett jelzálog-fedezetű kölcsönszerződés az említett tisztességtelen feltétel elhagyása esetén nem maradhat fenn, és ha a teljes szerződés semmisségének megállapítása a fogyasztót különösen hátrányos következményeknek tenné ki.

A Kúria uniós jogi tárgyú határozatai

Büntető ügyszak

Az adott időszakban nem született ilyen tárgyú határozat.

¹¹ A kérdést l.: Hírlevél IX. évfolyam 5. szám, Gazdasági ügyszak 24. sz. alatt.

Közigazgatási ügyszak

Általános közigazgatási jogterület

Kf.I.35.075/2020/7.

A pénzforgalmi szolgáltatásra kötött keretszerződés módosítását a hitelintézet pénzforgalmi szolgáltatói minőségében kizárólag a módosítás javasolt hatálybalépését megelőzően legalább két hónappal kezdeményezheti és a módosításokra nem alkalmazható a hitelintézet egyéb szerződéseire irányadó Hpt. 279. § (16) bekezdésében foglalt distinkció. A pénzforgalmi szolgáltató tájékoztatási kötelezettsége teljesítésének módja a keretszerződés kötelező része, arra vonatkozik a tervezett szerződésmódosítás hatálybalépést legalább két hónappal megelőző előzetes értesítési kötelezettség.

Az alperes a felperes hitelintézet pénzforgalmi szolgáltatása keretében magánszemélynek vagy mikrovállalkozásnak minősülő ügyfeivel kötött szerződésai lényeges tartalmi elemeihez fűződő, általa kezdeményezett módosítások ügyfelek részére való értesítésére kialakított jogszabálysértő gyakorlata miatt alkalmazott intézkedést. Határozata keresettel támadott részét arra alapította, hogy a felperes az értesítésre előírt két hónapos határidőt nem alkalmazza az általa az ügyfelek számára hátrányosnak nem minősített módosítások, illetve a Mobil Bank szolgáltatásai vonatkozásában.

A jogvita közösségi jogi összefüggései kapcsán a Kúria rögzítette, hogy a 2009. évi LXXXV. törvény (a továbbiakban: Pft.) jogharmonizációs záradéka szerint az 2015/2366 Irányelvnek (a továbbiakban: Irányelv) való megfelelést szolgálja [67. § a) pont].

Az Irányelv 54. cikk (1) bekezdésének első mondata „A keretszerződés feltételeinek módosítása” cím alatt kimondja, hogy „A keretszerződés, valamint az 52. cikkben meghatározott információk és feltételek bármilyen módosítására a pénzforgalmi szolgáltatónak az 51. cikk (1) bekezdésében foglaltakkal azonos módon kell javaslatot tennie, legkésőbb két hónappal a módosítás bevezetésének javasolt időpontja előtt. A pénzforgalmi szolgáltatást igénybe vevő a módosítás bevezetésének javasolt időpontját megelőzően elfogadhatja vagy elutasíthatja a módosítást.” Az Irányelv 107. cikke teljes körű harmonizációról rendelkezik, és (3) bekezdése értelmében „A tagállamok biztosítják, hogy a pénzforgalmi szolgáltatók a pénzforgalmi szolgáltatást igénybe vevőknek a kárára ne térjenek el az ezen irányelvet átültető nemzeti jogi rendelkezésektől, kivéve, ha azok kifejezetten tartalmazzak ilyen lehetőséget. A pénzforgalmi szolgáltatók azonban kínálhatnak előnyösebb feltételeket a pénzforgalmi szolgáltatást igénybe vevők számára.”

A Kúria álláspontja szerint az ügyfelek számára biztosított két hónapos, a keretszerződés módosítására megszabott határidő csökkentése egyértelműen a megfontolt ügyféli döntésekhez szükséges időtartam szűkítését vonná maga után, így nem tekinthető a szolgáltatást igénybe vevők számára kedvezőbb feltételnek. A Pft. 15. §-a II. fejezet „A keretszerződés módosítása és megszüntetése” alcím alatt került elhelyezésre. A Pft. felperes által – eltérő összefüggésben - hivatkozott 3. § (2) bekezdése értelmébe, ha az ügyfél fogyasztó vagy mikrovállalkozás, a II-III. és V-VI. Fejezet rendelkezéseitől hátrányukra eltérni nem lehet. A két hónapos határidőtől a fogyasztó és mikrovállalkozás ügyfél tekintésben eltérést engedő nemzeti jogi rendelkezés tehát nem létezik, ezért kimondható, hogy az Irányelv 54. cikk (1) bekezdésének magyar jogrendbe való átültetése eltérés nélkül történt, amely következtében a felperes két hónapos határidőnek a keretszerződés módosítása kezdeményezését illető általános alkalmazását jogszabálysértőnek állító kereseti és fellebbezési hivatkozása alaptalan.

A Kúria megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a felperes által nyújtott Mobil Bank szolgáltatást jogszabálysértés nélkül minősítette a keretszerződés részének, amikor rögzítette: a Pft. 2. § 13. pontja értelmében „keretszerződés: a pénzforgalmi szolgáltató és az ügyfél között létrejött olyan a pénzforgalmi szolgáltatás nyújtására vonatkozó megállapodás, amely egy adott időszakra vonatkozóan meghatározza a keretszerződésen alapuló fizetési megbízások, illetve fizetési műveletek lényeges feltételeit, ideértve a fizetési számla megnyitását is”, majd idézte a Pft. 14. § (1) bekezdés k) pontját, mely szerint „[a] keretszerződés tartalmazza a szolgáltató tájékoztatási kötelezettségének és a szerződési feltételek rendelkezésre bocsátásának módját és gyakoriságát, valamint az ügyfelet megillető, a 11. § szerinti és a 22. § szerinti tájékoztatáshoz való jogát”.

Ezen rendelkezések alapján a Mobil Bank szolgáltatásra vonatkozó megállapodás biztosítja az ügyfél részére a Hpt. 6. § 87. pontjában meghatározott részszolgáltatások teljesítéséről való tudomásszerzést, a pénzforgalmi szolgáltató kontrollját. Mivel a tájékoztatási kötelezettség teljesítésének módja a keretszerződés kötelező része, és mint ilyen, lényeges tartalmi elemének minősül, a pénzforgalmi szolgáltatónak arra is teljesítenie kell a szerződésmódosítására vonatkozó - a Pft. 15. § (1) bekezdésében meghatározott két hónapos időtartam megtartásával - az előzetes értesítési kötelezettséget.

Kfv.IV.35.442/2019/8.

Ha a túligénylés a feloldására szolgáló eljárási rendben sem szüntethető meg, annak jogkövetkezménye minden kérelem vonatkozásában a jogosulatlan igénylés megállapítása. A földhasználat akkor igazolt, ha egyéb földhasználó hiányában a földet ténylegesen használó mezőgazdasági termelő igazolja tulajdonosi jogát az igényelt parcella vonatkozásában.

Az eljárásban nem volt vitatott, hogy a felperes az általa igényelt területen nem rendelkezett az igénylésnek megfelelő mértékű jogszerű földhasználattal, azonban az általa kifejtettek szerint önhibáján kívül, a többi tulajdonos igénylése miatt nem tudta az igénylését a valóságnak megfelelően kitölteni.

A 8/2015. (III. 13.) FM rendelet (a továbbiakban: FM rendelet) 2. § (1) bekezdése szerint a mezőgazdasági termelő közvetlen támogatásban akkor részesülhet, ha a tárgyévben az Európai Mezőgazdasági Garancia Alapból, valamint a központi költségvetésből finanszírozott egyes támogatások igénybevételével kapcsolatos egységes eljárási szabályokról szóló tárgyévi miniszteri rendelet szerinti egységes kérelem beadására nyitva álló határidő utolsó napján összesen legalább egy hektár nagyságú, az 307/2013/EU rendelet 32. cikke értelmében támogatható földterülettel jogszerű földhasználóként rendelkezik. Ha a támogatható földterület több bejelentett táblából áll, az egyes bejelentett táblák támogatható területének el kell érnie az EMGA-ból finanszírozott egységes területalapú támogatás, valamint az ahhoz kapcsolódó átmeneti nemzeti támogatások igénybevételével kapcsolatos egyes kérdésekről szóló miniszteri rendeletben előírt területnagyságot.

A 2007. évi XVII. törvény (a továbbiakban: Támogatási törvény) 44. § (7) bekezdés a) és e) pontjai szerint, a (4) bekezdés alkalmazásában jogszerű földhasználónak minősül az az ügyfél, aki vagy amely – amennyiben az egyes támogatási jogcímekre vonatkozó jogszabályok másként nem rendelkeznek e dátumról – a kérelem benyújtására nyitva álló határidő utolsó napjára vonatkozóan az általa igényelt terület vonatkozásában a földhasználati nyilvántartásba földhasználóként, vagy az ingatlan-nyilvántartásba tulajdonosként bejegyzett ügyfél.

A Támogatási tv. 46. § (2) bekezdése alapján, az ellenőrzés során vizsgálni kell, hogy a kérelemben foglalt adatok, tények, körülmények megfelelnek-e a valóságnak, az intézkedésben való részvétel feltételeit megállapító jogszabályban, illetve a pályázati felhívást tartalmazó közleményben foglaltaknak.

A Kúria megállapította, hogy az elsőfokú hatóság ennek megfelelően vizsgálta, hogy a felperesi kérelemben foglalt adatok, tények megfelelnek-e a valóságnak. A TAKARNET rendszerből megállapította, hogy a felperes kérelme túligénylést tartalmaz, ezért adategyeztetésre hívta fel. A végzésben kifejezetten tájékoztatta a felperest a túligényléssel érintett terület megjelöléséről és arról, hogy azt felül kell vizsgálnia. Figyelmeztette továbbá, hogy amennyiben felperes által ténylegesen hasznosított és jogszerű földhasználattal alátámasztott terület eltér a kérelemben igényelt területtől, abban az esetben a terület igénylési adatainak a valóságban megtalálható állapotok szerinti megadása szükséges.

A Kúria rámutatott, hogy a gyakorlata egységes abban a kérdésben, hogy ha a túligénylés a feloldására szolgáló eljárási rendben sem szüntethető meg, annak jogkövetkezménye minden kérelem vonatkozásában a jogosulatlan igénylés megállapítása (Kfv.IV.35.489/2018/7.). Ettől jelen esetben sem lehetett eltérni figyelemmel arra, hogy a felperes első alkalommal csak a fellebbezésében jelezte, hogy az igénylést nem a tényleges földhasználatának megfelelően tette meg. Azzal viszont, hogy a felperes a túligénylés feloldására szolgáló eljárásban – és az azt megelőző nyilatkozataiban – sem utalt arra, hogy a támogatást nem az „igényelt” terület vonatkozásában kéri, a valótlan adatokon alapuló támogatási

kérelme nem lehetett teljesíthető.

A felperes által hivatkozott 23. § (11) bekezdése szerint ha adott referenciaterületen az ügyfelek által a 4. § (2) bekezdés b) pontja szerint bejelentett táblák grafikus adatai egymással, valamint a táblaszintű ökológiai jelentőségű terület grafikus adatai egymással minimum 50% vagy minimum 0,8 hektár, a táblával szomszédosan elhelyezkedő ökológiai jelentőségű terület esetén minimum 50% átfedést mutatnak, pontszerű ökológiai jelentőségű terület esetén 100% átfedést mutatnak, akkor a hatóság az érintett területek vonatkozásában egyeztetésre hívja fel az ügyfeleket, felszólítva a megadott grafikus tábla adatok helyesbítésére. A helyesbítést az ügyfél ügyfélkapun keresztül elektronikus úton köteles megtenni. A (13) bekezdés kimondja továbbá, hogy a (11) bekezdés szerinti felhívás – kivéve az előzetes ellenőrzés esetén, illetve e rendelet vagy más jogszabály eltérő rendelkezése hiányában – a 809/2014/EU bizottsági végrehajtási rendelet 3. cikk (2) bekezdése szerinti meg nem felelésről való értesítésnek minősül. Ha a helyesbítés során a táblaterület pontosítása az eredeti igényléshez képest csökkentéssel jár vagy a kérelem visszavonásra kerül, akkor a szankció mértéke az eredetileg igényelt táblaterület vonatkozásában elvégzett adminisztratív vagy helyszíni ellenőrzés eredménye alapján kerül megállapításra. Mindezek alapján az elsőfokú hatóságnak a felperest egyeztetésre kellett felhívnia, felszólítva a megadott grafikus tábla adatok helyesbítésére. Az elsőfokú hatóság ennek nem vitatottan, a 2016. október 14-én kelt, 1812061537 számú végzésével eleget tett.

A felperes a felülvizsgálati kérelmében hivatkozott a (15) bekezdés szövegére, amely szerint a Kincstár a vonatkozó referenciaterületeken az adminisztratív vagy helyszíni ellenőrzés során a 4. § (2) bekezdés a) pontja szerinti grafikus azonosítástól eltérően is megállapíthatja a kérelmezett terület valós elhelyezkedését. Ezen bekezdést azonban a 13/2017. (III. 17) FM rendelet 52. § (3) bekezdése állapította meg, így ezen jogszabályhely az adategyeztetés során még nem létezett, így azt a hatóság okszerűen nem is alkalmazhatta.

A perben a felperes maga is akként nyilatkozott, hogy mióta a MePAR rendszer létezik és lehet egységes területalapú támogatást kérelmezni, azóta nyújt be kérelmet a tárgyi 4. parcellára. E parcellát a letelejtől fogva ugyanazon helyre rajzolta, mert a tényleges helyére az egybeműveléssel érintett tulajdonostársak rossz helyre rajzolt parcellái miatt nem tudta berajzolni a saját területét. Az eredeti rajzot a falugazdász készítette el, ezt követően pedig a rendszer minden évben felajánlotta a korábbi évben kérelmezett területet. Hibaüzenetet a rendszer a korábbiakhoz hasonlóan 2016-ban sem jelzett, és korábban ellenőrzés sem történt, ezért a felperes 2016-ban is változatlan helyre kérelmezett. Az adategyeztetésre engedett nyolcnapos határidő nem volt elegendő arra, hogy a mintegy 13 tulajdonossal érdemben egyeztessen.

Ebből a nyilatkozatból viszont az állapítható meg, hogy a felperes az igénylését 2016. évben is a korábbi éveknek megfelelően készítette el, mivel korábban ezzel kapcsolatosan a rendszer hibát nem jelzett és nem történt ellenőrzés sem. A rendszer a korábbi igénylést felajánlotta, azt a felperes nem kísérelte meg pontosítani. A perbeli támogatási évben továbbá a hatóság a túligénylést a jogszabályoknak megfelelően jelezte és felhívta a felperes figyelmét a valóságnak megfelelő adatok szolgáltatására vonatkozó kötelezettségére. A felperes ennek ellenére továbbra sem szolgáltatott valós adatokat, a nyilatkozatai szerint azért, mert a tulajdonostársakkal kívánt egyeztetni. Az ügy irataiból megállapíthatóan azonban ezt sem jelezte a hatóság felé, viszont a valótlan adatokon alapuló igénylését a hatóság kifejezett tájékoztatása ellenére is fenntartotta. A felperes magatartását és kötelezettségeit így az egybeművelés ténye sem befolyásolhatta, annak tehát a perben jelentősége nem volt.

A Kúria utalt azon állandó gyakorlatára, amely szerint a földhasználat akkor igazolt, ha egyéb földhasználó hiányában a földet ténylegesen használó mezőgazdasági termelő igazolja tulajdonosi jogát az igényelt parcella vonatkozásában. (Kfv.IV.35.066/2015/5, Kfv.IV.35.663/2015/4.) A perbeli esetben azonban nem vitatottan a felperes nem volt a földet – teljes egészében – ténylegesen használó személynek tekinthető az igényelt tábla vonatkozásában, így a földhasználata még egyéb földhasználó hiányában sem lehetett igazolt.

A felperes hivatkozott az 1306/2013/EU Rendeletének 77. cikk (2) bekezdés c) és d) pontjaiban foglalt mentesülési körülményekre. Eszerint nem szabható ki igazgatási szankció, amennyiben a meg nem felelés oka az illetékes hatóság vagy más hatóság hibája, amelyet az igazgatási szankció által érintett személy ésszerűen nem vehetett észre, illetve az érintett személy igazolni tudja az illetékes hatóság

számára, hogy nem hibáztatható az (1) bekezdésben említett kötelezettségeknek való meg nem felelés miatt, illetve ha az illetékes hatóság más módon meggyőződött arról, hogy az érintett személy nem hibáztatható.

A Kúria ezzel kapcsolatban megállapította, hogy a felperes a már kifejtettek szerint nyilvánvalóan észlelhette, hogy az igényelt területen nem rendelkezik megfelelő földhasználattal, továbbá az igénylését az elrendelt adategyeztetést követően is fenntartotta, az eltérés okát nem jelezte, így fel sem merülhetett, hogy az igénylése fenntartása miatt ne lehetne hibáztatható. Az adategyeztetésre felhívást a Támogatási törvény 44. § (5) bekezdése a hatóság számára kötelezően előírja, a felperes pedig a ténylegesen igényelt terület egészén a földhasználata jogszerűségére sem közigazgatási eljárásban, sem a perben nem hivatkozott.

Kfv.IV.37.465/2019/11.

A 2015. évi CXLIII. törvény 153. § (1) bekezdés c) pont szerinti eljárás megindításának határideje

A perbeli közbeszerzés a felek által sem vitatottan az Európai Unió joga alá tartozott, melyet alátámasztott az is, hogy mind a felperesi, mind az alperesi hivatkozások között szerepeltek erre való utalások. Márpedig az Alkotmánybíróság értelmezése szerint az uniós jog nem illeszkedik bele a hazai jogforrási hierarchiába, hanem az Alaptörvényben foglalt alkotmányos parancs alapján kötelezően alkalmazandó jogszabályösszesség. {2/2019. (III. 5.) AB határozat [20] bekezdés} Mindezért az ügy megítélése szempontjából nem volt mellőzhető a szabályozás uniós jogi vetületének vizsgálata.

Az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: Európai Unió Bírósága) hasonló tényállás mellett a C–496/18. és C–497/18. sz., Hungeod Közlekedésfejlesztési, Földmérési, Út- és Vasútervezési Kft., Sixense Soldata, a Budapesti Közlekedési Zrt. és a Közbeszerzési Hatóság Közbeszerzési Döntőbizottság között, a Közbeszerzési Hatóság Elnöke részvételével folyamatban volt egyesített ügyekben – előzetes döntéshozatali eljárás keretében – a 2020. március 26. napján hozott ítéletében (ECLI:EU:C:2020:240) értelmezte az alperesi beavatkozó, mint hivatalbéli kezdeményező által indított jogorvoslati eljárások során érvényesülést kívánó alapvető követelményeket.

Az Európai Unió Bírósága az ítéletében egyrészt megállapította, hogy a 2007/66 irányelv (25) és (27) preambulumbekendését, a 89/665 irányelv 1. cikkének (1) és (3) bekezdését, a 92/13 irányelv 1. cikkének (1) és (3) bekezdését, a 2014/24 irányelv 83. cikkének (1) és (2) bekezdését és a 2014/25 irányelv 99. cikkének (1) és (2) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azok nem írják elő, és nem is tiltják meg a tagállamok számára azt, hogy olyan szabályozást fogadjanak el, amelynek értelmében valamely nemzeti felügyelő hatóság az Unió pénzügyi érdekeinek védelme céljából hivatalból jogorvoslati eljárást indíthat a közbeszerzésre vonatkozó szabályozás megsértésének a vizsgálata céljából. Amennyiben azonban előírnak ilyen eljárást, az az uniós jog hatálya alá tartozik, mivel az ilyen jogorvoslat tárgyát képező közbeszerzési szerződések a közbeszerzési szerződésekről szóló irányelvek tárgyi hatálya alá tartoznak, és ennél fogva annak tiszteletben kell tartania az uniós jogot, ideértve e jog általános elveit, amelyek közé a jogbiztonság általános elve is tartozik (ítélet rendelkező rész 1. pont). Ebből következően az alperesi beavatkozó által indított eljárás lehetővé tétele és szabályozása a kötelezően alkalmazandó uniós jog hatálya alá tartozik és alapvetően nem ellentétes azzal.

Az Európai Unió Bírósága a perbeli eljárással azonos jogalapon álló eljárásról megállapította, hogy ha valamely nemzeti felügyelő hatóság hivatalból jogorvoslati eljárást indít az uniós közbeszerzési szabályozás hatálya alá tartozó közbeszerzési szerződés – e szerződés teljesítése során történő – módosításaival szemben, az ilyen jogorvoslat szintén az uniós jog hatálya alá tartozik (ítélet [91] bekezdés).

Az ítélet kitért arra, hogy az Európai Unió Bírósága uniós jogot értelmező ítélezési gyakorlatából kitűnik, hogy a jogvesztő határidőket a jogbiztonság garantálásához kapcsolódó rendeltetésüknek a megvalósítása érdekében előre meg kell határozni. (ítélet [95] bekezdés)

Az alperesi beavatkozó által állított jogsértés időpontjában – hasonlóan a hivatkozott Európai Unió Bírósága ítélet alapjául szolgáló tényálláshoz – a 2003. évi CXXIX. törvény (a továbbiakban: régi Kbt.) 327. §-a (2) bekezdésének a) pontja volt alkalmazandó. Az Európai Unió Bírósága megállapította, hogy

márpedig az e rendelkezés alapján a Közbeszerzési Tanács elnöke számára arra nyitva álló határidő, hogy e módosításokkal szemben hivatalból eljárást indítson a Közbeszerzési Döntőbizottság előtt, a 2015. évi CXLI. törvény (a továbbiakban: Kbt.) hatálybalépésének időpontjában már több éve lejárt, amit azonban a kérdést előterjesztő bíróságnak kell vizsgálnia. Így a 2015. évi közbeszerzési törvény 197. §-ának (1) bekezdése azáltal, hogy lehetővé teszi az eljárások hivatalból történő megindítását a közbeszerzési szerződések azon módosításaival szemben, amelyek esetében a jogvesztő határidők a 2003. évi közbeszerzési törvény e módosításokra alkalmazandó releváns rendelkezései alapján lejártak, nem a folyamatban lévő jogi helyzetek szabályozására irányul, hanem visszaható hatályú rendelkezésnek minősül (ítélet [97] bekezdés).

Az Európai Unió Bírósága szerint a fentiekben kifejtett megfontolásokat nem kérdőjelezheti meg az, hogy a 2015. évi közbeszerzési törvény célja az Unió pénzügyi érdekei védelmének a biztosítása a közbeszerzések területén, valamint a korábbi szabályozás alkalmazásából eredő jogi, technikai vagy szervezeti hiányosságok kiküszöbölése (ítélet [101] bekezdés). Ezért megállapította, hogy a jogbiztonság általános elvével ellentétes az, hogy a felügyelő hatóság által az Unió pénzügyi érdekeinek a védelme céljából hivatalból indított jogorvoslati eljárás keretében az új nemzeti szabályozás – a célból, hogy ellenőrizze a közbeszerzési szerződések módosításainak jogszerűségét – előírja, hogy az ilyen eljárást az e szabályozásban rögzített jogvesztő határidőn belül indítsák meg, holott az e módosítások időpontjában alkalmazandó korábbi szabályozásban előírt jogvesztő határidő már lejárt (ítélet rendelkező rész 2. pont).

A Kúria kiemelte, hogy – az Európai Unió Bírósága gyakorlatához hasonlóan – az Alkotmánybíróság értelmezése szerint a jogbiztonság megköveteli, hogy a jogrendszer egésze, annak részterületei, valamint egyes szabályai világosak, egyértelműek, hatásukat tekintve kiszámíthatóak és a norma címzettjei számára előre láthatóak legyenek, továbbá a jogalkalmazás során felismerhető normatartalmat hordozzanak {38/2012. AB határozat, Indokolás [84]}. Az Alkotmánybíróság szerint valamely jogszabály nem csupán akkor minősülhet a jogbiztonság elvébe ütközőnek, ha a hatálybalépés visszamenőlegesen történt, hanem akkor is, ha a jogszabály rendelkezéseit – erre irányuló kifejezett rendelkezés alapján – a jogszabály hatálybalépése előtt létrejött jogviszonyokra is alkalmazni kell {16/2014. (V. 22.) AB határozat, Indokolás [32]}.

A kifejtett értelmezésekből következően arra az egységes következtetésre lehet jutni, hogy perben vizsgált alperesi eljárás csak abban az esetben felel meg a jogbiztonság követelményének, amennyiben arra az irányadó szabályok alapján a felperesek előre számíthattak, azaz a jelen ügyben amennyiben az eljárás megindításakor az erre nyitva álló objektív határidő a jogsértéskor alkalmazandó jogszabályok szerint már eltelt, úgy az eljárás megindításának a továbbiakban már nem volt helye.

Az elsőfokú bíróság helyesen mutatott rá arra, hogy a jogsértés alperes által feltételezett végső időpontja 2011. június 4. napja volt. Ekkor a régi Kbt. volt hatályban, az eljárás megindításának lehetőségét a 327. §-a (2) bekezdésének a) pontja szabta meg, amely szerint az eljárás kezdeményezésének objektív határideje jogsértés megtörténtétől számított egy év (2012. június 4.), illetőleg – a közbeszerzési eljárás mellőzése estén – három év (2014. június 4.) volt. Ezen határidők a Kbt. hatálybalépése – és megalkotása – előtt leteltek, mellyel az esetleges jogsértés kapcsán a nemzeti felügyelő hatóság általi kezdeményezési jog végleg elenyészett. Nem változtatott ezen az sem, hogy az alperesi beavatkozó a jogsértés tényéről ezen határidőt követően értesült. A kérelmének elkésztését ugyanis nem a szubjektív, hanem az objektív határidő lejártja eredményezte. Így tehát nem volt jelentősége az alperesi beavatkozó tudomásszerzési időponttal kapcsolatos nyilatkozatának.

Az alperes hivatkozott arra, hogy a 4/2011. (I. 28.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Rendelet) szabályaiból következően az objektív elévülés kezdete az iratmegőrzési határidő lejártja, azaz 2020. december 31. napja. A Kúria osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját abban a tekintetben, hogy a Rendelet és régi Kbt. együttes értelmezéséből nem vezethető le, hogy a jogalkotó az iratmegőrzési kötelezettséghez további jogkövetkezményt kívánt volna kapcsolni. Egyrészt a Rendelet, mint alacsonyabb szintű jogforrás a régi Kbt. törvényi szinten szabályozott eljárás megindítási határidejével ellentétes rendelkezést nem tartalmazhat, másrészt a Rendelet hivatkozott 80. § (3) bekezdése a fejezeti kezelésű előirányzatok felhasználásának – és nem ellenőrzésének – szabályai megalkotására vonatkozott.

Helytállóan mutatott rá az elsőfokú bíróság továbbá, hogy Rendelet 122. § (3) bekezdéséből következően a 80. § (3) bekezdését a hatálybalépését (2011. február 9.) követően meghirdetett felhívások tekintetében kellett alkalmazni, így ezen rendelkezésnek a jelen ügyben az eljárás megindítási határidő kiterjesztése kapcsán történő felhívását ez is kizárta.

Figyelemmel arra továbbá, hogy a fentiek szerinti határidő a kezdeményezést megelőzően eltelt, a hatályos Kbt. szabályai szerinti eljárás kezdeményezési határidőknek nem volt jelentősége. Az, hogy a kezdeményezés a Kbt. szerint határidőben történt, nem vezethet arra, hogy az állított jogsértés időpontjában hatályban volt szabályok szerint elenyészett jogorvoslati jog ismételten megnyíljon. Ez az értelmezés sem a jogszabályokból, sem azok indoklásából és céljából – így az Alaptörvény 28. cikkéből – sem volt levezethető, az ilyen értelmezés elfogadása a már kifejtettek szerint a jogbiztonság elvével ellentétes eredményre vezetne.

Tévedett azonban az elsőfokú bíróság, amikor arra a következtetésre jutott, hogy az alperesnek a hivatalbóli kezdeményezés vizsgálatára ne lett volna hatásköre. Ebben a körben az alperes helyesen utalt arra, hogy a hatáskörét a Kbt. 144. § (1) bekezdése, 145. § (2) és (3) bekezdése biztosította. Ezen hatáskörében eljárva kellett volna a kezdeményezés elkésettségét megállapítani. Ennek jogkövetkezménye pedig Ket. 30. § d) pontja és 31. § (1) bekezdés a) pontja alapján az eljárás megszüntetése. Az elsőfokú bíróság ezzel kapcsolatos mulasztása azonban az ítélet jogszerűségét érdemben nem érintette, az eljárás megszüntetéséről szóló rendelkezést a Kúria pótolta. Az alperes további hivatkozásainak vizsgálata ezen döntésre tekintettel szükségtelen volt.

Kf.IV.37.987/2019/6.

Az Eht. 119. § (2) bekezdésének előírása - többek között - azt a követelményt támasztja a hatóság számára, hogy a piaci erőviszonyok értékelése és a hatékonysági szempontok érvényre juttatása mellett jelölje ki az adott körzetben egyetemes szolgáltatás nyújtására köteles jogalanyt.

Az 2003. évi C. törvény (a továbbiakban: Eht.) 119. § (2) bekezdése értelmében, az Elnök az egyetemes szolgáltató kijelölése során biztosítja, hogy az ország teljes területe egyetemes szolgáltatással lefedett legyen, az elektronikus hírközlési piacon folyó verseny a legkevésbé torzuljon, az egyetemes szolgáltatásnak a 117. §-ban meghatározott egyes szolgáltatáselemeit az azt leghatékonyabban nyújtani képes szolgáltató nyújtsa, valamint a kijelölési eljárás átlátható, objektív szempontok alapján álló és megkülönböztetés-mentes legyen. Az 6/2015. (X. 26.) NMHH rendelet (a továbbiakban: Er.) 9. § (2) bekezdése szerint, ha az 1. számú piacon az Elnök valamelyik számozási terület tekintetében nem azonosított jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatót, vagy az 1. számú piac érintettsége megszűnt, az adott számozási terület tekintetében a helyhez kötött telefonhálózathoz való hozzáférések vonatkozásában az Eht. 47. §-a szerinti adatszolgáltatási eljárás során szolgáltatott adatok alapján legnagyobb piaci részesedéssel rendelkező szolgáltatót jelöli ki egyetemes szolgáltatóként.

Az Eht. fenti rendelkezése – többek között – azt a követelményt támasztja a kijelölést elvégző szerv számára, hogy a piaci erőviszonyok értékelése (az elektronikus hírközlési piacon folyó verseny torzulásának minimalizálása) és a hatékonysági szempontok érvényre juttatása mellett jelölje ki az adott körzetben egyetemes szolgáltatás nyújtására köteles jogalanyt. A Kúria az elsőfokú bírósággal azonos álláspontra helyezkedett abban a perben eldöntendő kérdésben, hogy a szóban forgó eljárásban az Er. és az Eht. felhívott rendelkezéseit komplex módon, egymással összhangban kell értelmezni és jogi értékelés alá vonni.

A Kúria kiemelte, hogy az Eht. 119. § (2) bekezdésének az alperes maga is jelentőséget tulajdonított, hiszen a határozatában felhívta e rendelkezést, másképpen megfogalmazva a döntését e jogszabályhelyre is alapította, de általa sem vitatottan a döntés hivatkozott paragrafushelynek való megfelelésének indoklásával adós maradt. Az egyetemes szolgáltató kijelölésére vonatkozó eljárásban az Eht. 119. § (2) bekezdése kifejezetten a kijelölő szerv (Elnök) kötelezettségévé teszi, hogy biztosítsa, hogy az elektronikus hírközlési piacon folyó verseny a legkevésbé torzuljon, és az egyetemes szolgáltatás szolgáltatáselemét az azt leghatékonyabban nyújtani képes szolgáltató nyújtsa. Ennek vizsgálata alól az alperest nem mentesíti az Er.-ben rögzített kötött eljárásrend, mert az ugyan meghatározza a kijelölés szempontjait, az annak alapjául szolgáló adatszolgáltatással, de nem ad

felmentést annak értékelése alól, hogy a végső soron kijelölt egyetemes szolgáltató összességében mely okoknál (bizonyítékoknál) fogva nyújtja leghatékonyabban a szóban forgó szolgáltatáselemet (fogyasztóvédelmi szempont érvényesülése), és e kijelölés mely okoknál fogva eredményezi a legkevésbé a verseny torzítását.

A fenti szempontok értékelésének szükségessége következik a felperes által is felhívott 2002/22/EK irányelv (a továbbiakban: Egyetemes szolgáltatási irányelv) (14) preambulumbekzdéséből is, mely szerint „(...) A szubszidiaritás elvével összhangban a tagállamok feladata tárgyilagos szempontok alapján meghatározni, hogy mely vállalkozásoknak van egyetemes szolgáltatási kötelezettsége ezen irányelv alkalmazásában, szükség szerint figyelembe véve a vállalkozások képességét és hajlandóságát az egyetemes szolgáltatási kötelezettségek összességének vagy egy részének vállalására. Fontos, hogy az egyetemes szolgáltatási kötelezettségeket a leghatékonyabb módon teljesítsék, hogy ezáltal a felhasználók általában a hatékony költséggazdálkodásnak megfelelő árakat fizessék. Hasonlóképpen fontos, hogy az egyetemes szolgáltatások üzemeltetői fenntartsák a hálózat egységét, valamint a szolgáltatás folyamatosságát és minőségét. A nagyobb verseny és választék kialakulása több lehetőséget biztosít arra, hogy jelentős piaci erővel nem rendelkező vállalkozások teljesítsék az egyetemes szolgáltatási kötelezettségek összességét vagy egy részét. Ezért az egyetemes szolgáltatási kötelezettségek teljesítésével bizonyos esetekben - többek között versenyeztetési és összehasonlító kiválasztási eljárások keretében - olyan üzemeltetőket is megbízhatnak, amelyek a hozzáférés és szolgáltatás nyújtásának leginkább költséghatékony eszközét mutatják be. (...)”

Nem megalapozott az az alperesi hivatkozás, mely szerint az Eht.-ban rögzített szempontok értékelésére kizárólag abban az esetben kerülhet sor, ha az Er. 9. §-ának alkalmazása nem vezet eredményre (pl. ha két szolgáltatónak ugyanannyi előfizetője és ugyanakkora árbevétele van). A Kúria megítélése szerint ez sem az Eht., sem az Er. szabályozásából nem következik. Az alperesi hatáskörök gyakorlásának feltételeit meghatározó, az Eht.-ben található szabályok alkalmazását nem zárja ki, és az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében rögzített jogállamiság részét képező, a közigazgatás törvény alá rendeltségére vonatkozó alkotmányos elv {például: 38/2012. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [72], 14/2018. (IX. 27.) AB határozat, Indokolás [23], 25/2018. (XII. 28.) AB határozat, Indokolás [20]} érvényesülése folytán nem is zárhatja ki, hogy annak végrehajtására megalkotásra került az Er. A lefolytatandó eljárásnak összességében meg kell megfelelnie az Eht.-ban rögzített elveknek, amely megfelelés az erre vonatkozó határozati indokolás nélkül a közigazgatási perben nem ellenőrizhető.

Az alperes a fentiekből következően alaptalanul hívta fel a 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 92. § (1) bekezdés b) pontjának sérelmét, mert a közigazgatási eljárás lényeges szabályainak megszegésével, azaz az Eht. 119. § (2) bekezdésében foglalt elveknek való megfelelés vizsgálatának hiányával okozott jogsérelem a perben nem volt orvosolható. Az alkalmazandó anyagi jog helyes meghatározása és az ehhez kapcsolódó indokolás maradéktalan teljesítése teszi lehetővé a fél hatékony jogorvoslathoz való jogának {Vö.: 2/2013. (I. 23.) AB határozat, Indokolás [35], [37], 22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [82], 18/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [10], 12/2019. (IV. 8.) AB határozat, Indokolás [18]} gyakorlását, hiszen a közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata jogszerűségi felülvizsgálatot jelent, amely az előzőek hiányában nem végezhető el. Az Eht. 119. § (2) bekezdésében megfogalmazottak érdemi értékelésére kiterjedő közigazgatási határozat (közigazgatási cselekmény) esetén lesz a bíróság abban a helyzetben, hogy a perbe vitt jogokat és kötelezettségeket érdemben elbírálja, a jogvitát véglegesen lezárja.

Kfv.IV.37.148/2020/11.

A földgázszolgáltatónak az adott megyében, ha a megyeszékhely és a megyei jogú város nincs a működési területén, akkor a legtöbb felhasználóval rendelkező településen kell állandó ügyfélszolgálati irodát létesítenie.

A Kúria szerint a 2008. évi XL. törvény (a továbbiakban: Get.) alapján a földgázelosztásnak a felhasználókra vonatkozóan külön fogyasztóvédelmi követelményei vannak, és ez a körülmény fejeződik ki az ügyfélszolgálati irodák kötelező működtetésére vonatkozó szabályban. A Kúria szerint ezt a szempontot kell érvényesíteni a perben vitatott Get. 63. § (6) bekezdésének magyarázata során. A

Get.-nek az ilyen, vagyis rendszertani értelmezése támasztja alá az elsőfokú ítéletben foglalt azon követelményt, hogy a felperes által hangsúlyosan hivatkozott költséghatékonysági elv a fogyasztóvédelmi érdekekkel nem konkurálhat, hanem azok szolgálatában kell állnia. A felülvizsgálati kérelemben vitatott értelmű rendelkezés ennek tükrében nem lehet más, mint hogy a megyeszékhely, megyei jogú város területén ügyfél hiányában, a legtöbb felhasználóval rendelkező település csakis megyéenként értelmezhető.

Ez az értelmezés összhangban van a földgáz belső piacára vonatkozó közös szabályokról és a 2003/55/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló 2009/73/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 3. cikkével is, mely irányelv végrehajtását a Get. szolgálja. A Get. 3. cikke számos rendelkezést tartalmaz a fogyasztók magas szintű védelme érdekében, köztük a (3) bekezdés azt is kimondja, hogy „A tagállamok megteszik különösen a szükséges intézkedéseket a távoli területeken található, a gázrendszerhez csatlakozó végső felhasználók védelmére.”

Pénzügyi jogterület

Kfv.I.35.303/2019/10.

A vámhatóság a vámáru-nyilatkozatban szereplő áruk mintavétel útján végzett részleges vizsgálatának eredményeit kiterjesztheti az ugyanazon nyilatkozattevő által benyújtott korábbi nyilatkozatokban szereplő olyan árukra, amelyek nem képezték és már nem is képezhetik ilyen vizsgálat tárgyát, mivel azokat már kiadták, amennyiben ezek az áruk azonosak, amit a bíróságnak kell megvizsgálnia.

A Kúria megítélése szerint a felülvizsgálati kérelem alapos annyiban, hogy az elsőfokú bíróság az észrevételezési, illetve meghallgatási jogra vonatkozó rendelkezéseket tévesen értelmezte [952/2013/EU rendelete (a továbbiakban: Unió Vámkódex) 103. cikk (1) – (3) bekezdés, 22. cikk (6) bekezdés], ennek következtében jogszabálysértően helyezkedett arra az álláspontra, hogy valamennyi szabad forgalomba helyezett árumennyiség után előírható volt a felperes terhére a dömpingellenes vám és az áfa. Másrészt pedig a közösségi bírói gyakorlat [Európai Unió Bírósága C-403/07, C-571/12, C-320/11] és a bizonyítékok teljes körű és okszerű értékelésére [1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 206. § (1) bekezdés] vonatkozó eljárási szabályok megsértésével állapította meg, hogy valamennyi szabad forgalomba bocsátott árura kiterjeszhető volt a perbeli igazságügyi szakértő véleményével megerősített, a NAV SZI véleményében megállapított módosított vámtarifa.

A Kúria megállapította, hogy az elsőfokú bíróság ítélete nem felel meg ezen követelményeknek, mert az elévüléssel kapcsolatos tényeket nem tartalmazza. Emellett az elsőfokú bíróság tévesen értelmezte az észrevételezési és meghallgatási jogra vonatkozó nemzeti és közösségi rendelkezéseket.

Az Unió Vámkódex 103. cikk (1) bekezdése szerint a vámtartozás keletkezésének napjától számított három év eltelte után a vámtartozás már nem közölhető az adóssal. A (3) bekezdés értelmében „Az (1) és (2) bekezdésben előírt időszakokat fel kell függeszteni, amennyiben:

- a) jogorvoslati kérelmet nyújtanak be a 44. cikkel összhangban; a felfüggesztés a jogorvoslati kérelem benyújtásának napjától kezdődően alkalmazandó és a jogorvoslati eljárás időtartamára szól; vagy
- b) a vámhatóságok a 22. cikk (6) bekezdésével összhangban közli az adóssal azokat az okokat, amelyek alapján értesíteni kívánják a vámtartozásáról, e felfüggesztés a közlés időpontjától kezdődően és azon időszak végéig alkalmazandó, amíg az adósnak lehetősége van álláspontjának kifejtésére.”

Ezen rendelkezések folytán a vámtartozás közlésére annak keletkezésének napjától, jelen esetben az áruk szabad forgalomba bocsátástól számított 3 év alatt elévül. Az elévülési idő a jogorvoslati eljárás időtartamával (44. cikk Jogorvoslati jog), illetve a kérelemre hozott olyan határozat meghozatala előtt, amely hátrányosan érintené a kérelmezőt, az ügyfél álláspontja kifejtésére adott időtartammal meghosszabbodik (22. cikk). A per tárgyát képező eljárások hivatalból indított, áruátengedést követő ellenőrzések voltak, amelyek vonatkozásában nem alkalmazható az Unió Vámkódex kérelemre indult eljárása vonatkozó 22. cikk (6) bekezdése. Figyelemmel arra, hogy az alperes és az elsőfokú bíróság által is elismerten több elsőfokú határozat a 3 éves elévülési időn túl került a felperes részére kézbesítésre, az azokban szereplő vámtartozás és áfa – az elévülési idő Unió Vámkódex 22. cikk (6) bekezdés alkalmazhatóságának hiányában - elévült, vagyis a hatóság által nem érvényesíthető.

A Kúria ugyanakkor megállapította, hogy a felperes részére az Uniós Vámkodekx 22. cikk (6) bekezdése alapján biztosított ún. „meghallgatási jog” tartalmában azonosnak tekinthető a 2016. évi XIII. törvény (a továbbiakban: Vámtv.) Uniós Vámkodekx 46. cikkének végrehajtását szolgáló, azaz a vámhatósági ellenőrzés szabályai közt szereplő Vámtv. 40. §-ában a jogsértés megállapítása esetére vonatkozó azon előírással, mely szerint az ellenőrzés megállapításait tartalmazó jegyzőkönyvet az ellenőrzött személlyel közölni kell, a megállapításokkal kapcsolatban az ellenőrzött személy észrevételeit teheti, amelyet az ellenőrzést lefolytató vámszervnél a közléstől számított 15 napos jogvesztő határidőn belül nyújthat be [Vámtv. 40. § (3) - (4) bekezdés]. A Kúria álláspontja szerint az elévülés, habár kizárja a vám- és egyéb közterhek beszedését, nem szolgálhat alapul az ügyféli jogok, így az észrevételezési jog biztosításának mellőzésére a Vámtv. 40. § (5) bekezdése alapján. A Kúria egyetértett a felperes azon hivatkozásával, hogy ezen ügyféli jog megvonása abban az esetben jogszerű, amennyiben az ügyfél magatartása vagy körülményei oldalán, vagy a hatóságtól függetlenül objektíve merül fel olyan ok, amely a vámtartozás vagy egyéb terhek beszedését veszélyezteti; a hatóság késedelmes intézkedése miatt az ügyféli jogok korlátozása sértené a tisztességes ügyintézéshez való alapjogot. Figyelemmel azonban arra, hogy a hatóság a „meghallgatás” jogát a felperesnek biztosította, amelyet ő írásban gyakorolt is, a jelen ügyekben a hatóság ténylegesen nem fosztotta meg a felperest az észrevételezés jogától, így eljárása nem sértett ügyféli alapjogait, azonban ahhoz vezetett, hogy némely határozatában elévült vám- és adótartozást állapított meg.

Az elévült köztartozások pontos, Kúria általi megállapíthatóságát kizárja, hogy az elsőfokú bíróság elmulasztotta az ehhez szükséges tények elsőfokú ítéletben való rögzítését. A felperes kereseteiben 23 db szabad forgalomba helyezés vonatkozásában állított elévülést, az elsőfokú bíróság 15 esetet jelenített meg ítélete indokolási részében, azonban az eljárások megjelölése pontatlan, sem a szabad forgalomba helyezésről szóló eredeti határozatok, sem az ellenőrzés során hozott, érintett első- és másodfokú határozatok nem kerültek megjelölésre. A Kúriának a rendkívüli jogorvoslati eljárásban nincs jogszabályi lehetősége a perbeli tényállás megállapítására, kiegészítésére, ennek következtében a hiányosság a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését indokolta.

A Kúria azt is megállapította, hogy az elsőfokú bíróság megalapozatlanul foglalt állást a NAV SZI és a perbeli szakértő véleménye, a felperesi cégvezető és az exportőrök nyilatkozatai, a számlák és analízisbizonyítványok alapján arról, hogy a 2014-2015 évben valamennyi érintett szabad forgalomba bocsátott áru vámtarifaszáma azonos (7019.12-0039).

A szakértői vizsgálat két, 2015-ben importált ECT és C típusú termékből vett minta alapján állapította meg a módosított vámtarifaszámot, más termék vonatkozásában mintavétel, analízis nem történt.

A Kúria emlékeztet arra, hogy az Európai Unióba importált áruk vámtarifális besorolását nem magyar jogszabály, hanem közösségi szinten a 2658/87/EGK (a továbbiakban: EGK rendelet), illetve I. mellékletét képező, adott évre hatályos KN szabályozza. Az EGK rendelet 1 cikk (2) – (3) bekezdése értelmében a Kombinált Nomenklátúra alkotóelemei:

- a) a Harmonizált Rendszer szerinti nomenklátúra;
- b) az ehhez a nomenklatúrához tartozó közösségi alszámos bontások, amelyek megjelölése „KN-alszám” azokban az esetekben, ahol a vonatkozó vámtétel meghatározásra kerül;
- c) bevezető rendelkezések, továbbá kiegészítő megjegyzések az áruosztályokhoz, illetve az árucsoportokhoz és lábjegyzetek a KN-alszámokhoz.

A Kombinált Nomenklátúra értelmezését Harmonizált Áruleíró és Kódrendszerhez (HR) fűzött, a Vámigazgatások Világszervezete (WCO) által kidolgozott HR Magyarázatok segíti.

Az érintett áruk szabad forgalomba helyezésére 7019 19 (1090) vámtarifaszám alatt került sor. Az ehhez fűzött HR alszámos magyarázat szerint „Ezen alszám alá tartoznak a szalagok. A szalag rövid, általában kevesebb, mint 380 mm hosszúságú szálakból áll. A vágott szálak lazán párhuzamos stílusban kis sodratú vagy anélküli (kevesebb, mint 5 fordulat per méter). A szalagot általában vágott szálból készült fonal előállításához használjuk, de huzal és káber gyártásához használható. Az ezen alszám alá tartozó fonal sodort és/vagy folyamatos szálból vagy vágott szálból készül.”

A 7019 12 alszámhoz fűzött magyarázat kimondja: „Az üveg előfonat kis sodratú vagy anélküli

(kevesebb mint 5 fordulat per méter), egy vagy több szálból álló, hosszú (folyamatos) végtelen szálak laza összekötése. Az előfonatot általában folyamatos végtelen szálú üvegfonalak előállításakor használjuk, de használható közvetlenül egyes üvegszövetek pl. drapériák szövése során.”

A meghatározásokból látható, hogy a két különböző alszám alá tartozó termékek tarifális besorolását azok objektív, fizikai paraméterei, illetve rendeltetése döntik el.

Ezt rögzítette az Európai Unió Bírósága ítélezési gyakorlata is pl. a C-403/07 (Metherma) ítélete [46] - [48] bekezdéseiben, vagy a C-173/08. (Kloosterboer) ítélete [24] – [26] bekezdéseiben.

Az Európai Unió Bírósága foglalkozott a hatékony eljárás elvének érvényesülése körében a vámtarifaszámok mintavétel nélküli helyes meghatározásának kérdésével is, és kimondta, hogy „[31] Nincs akadálya annak, hogy a vámhatóság e célból a vámáru-nyilatkozatban szereplő áruk egy részét érintő vizsgálat eredményeit kiterjessze a korábbi vámáru-nyilatkozatokban szereplő olyan árukra, amelyeket a hatóság már kiadott, amennyiben ezek az áruk azonosak, aminek a vizsgálata kizárólag a kérdést előterjesztő bíróság hatáskörébe tartozik. Az áruk azonossága többek között az érintett áruval kapcsolatos import vagy export műveletekre, vagy az ezt követő, ezen árukat érintő kereskedelmi ügyletekre vonatkozó adatok és kereskedelmi okmányok ellenőrzése alapján állapítható meg, különösen a nyilatkozattevő által arra vonatkozóan szolgáltatott információk alapján, hogy az áruk ugyanazon gyártótól származnak, mint a korábbi vámáru-nyilatkozatban szereplő áruk, és azokkal azonos az elnevezésük, külső megjelenésük, valamint összetételük.

[34] E tekintetben nincs jelentősége annak, hogy a nyilatkozattevő az alapügyben szereplőhöz hasonló tényállásban már nem kérheti az érintett áruk további vizsgálatát és adott esetben a további mintavételezést.

[38] Fontos azonban, hogy a nyilatkozattevőnek jogában áll vitatni a kiterjesztés alkalmazását, különösen, ha – mint az alapügyben – a vámáru-nyilatkozatában szolgáltatott adatoktól függetlenül úgy véli, hogy a nyilatkozatok valamelyikében szereplő áruk részleges vizsgálatának eredményei nem alkalmazhatók a korábbi vámáru-nyilatkozatokban szereplő árukra, és benyújtja azokat a bizonyítékokat, amelyek alkalmasak arra, hogy alátámasszák a szóban forgó áruk közötti azonosság hiányára vonatkozó állítását (lásd analógia útján a fent hivatkozott Derudder-ügyben hozott ítélet 42. pontját).”[C-571/12 (Greencarrie) ítélet].

Ennek következtében „(...) a vámhatóság a vámáru-nyilatkozatban szereplő áruk mintavétel útján végzett részleges vizsgálatának eredményeit kiterjeszheti az ugyanazon nyilatkozattevő által benyújtott korábbi nyilatkozatokban szereplő olyan árukra, amelyek nem képezték és már nem is képezhetik ilyen vizsgálat tárgyát, mivel azokat már kiadták, amennyiben ezek az áruk azonosak, amit a kérdést előterjesztő bíróságnak kell megvizsgálnia. [C-571/12 (Greencarrie) ítélet rendelkező rész]”

Mindebből következően a Kúria vizsgálta, hogy az elsőfokú bíróság döntése megfelelt-e a vámtarifaszám kiterjesztéséhez az Európai Unió Bírósága által támasztott követelményeknek.

Nem volt vitás a perben, hogy a felperes nem kizárólag a szakértői vizsgálat alá vont ETC típusú fonalat importálta. Az elsőfokú bíróság felismerte, hogy a termékek objektív jellemzőinek megítélése szakkérdés, amely eldöntéséhez igazságügyi szakértőt rendelt ki annak megállapítására, hogy „a 2015. évi vizsgálati eredményekből alaposan következtetett-e az alperes arra, hogy a felperes a 2014. évben is azonos tarifaszámú termékeket importált” [11. sorszámú szakértő kirendelő végzés 4. pontja]. A szakértő az Európai Unió Bírósága C-571/12 számú ítéletében foglalt elveket ismertette, de a kérdésre konkrét választ nem adott, utalva arra, hogy az az érintett áruk jellemzőitől függ. A szakértő bíróság előtti meghallgatásakor előadta, hogy csak a megküldött ellenmintát véleményezte, és „Az ECR és ER típusú termékek vonatkozásában amennyiben létezik bizonyos dokumentáció, akkor annak alapján meg lehet állapítani, hogy azonos-e a tarifaszáma e két terméknek, valamint az ECT típusú terméknek.”

Ennek ellenére az elsőfokú bíróság a szakértői bizonyítást nem folytatta, hanem ítéletében a felperesi cégvezető nyilatkozata, a gyártói analízisbizonyítványok, ezeken és a számlákon fellelhető angol nyelvű megnevezés (egy része) alapján megállapította a termékek azonosságát, utalva arra, hogy a felperes nem rendelkezett eltérő szakvéleménnyel e körben.

A Kúria megállapította, hogy a felperesi cégvezető az egyes termékek tarifális besorolásáról nem tudott

nyilatkozni, így előadása kizárólag a termékek rendeltetése körében értékelhető. Az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta, hogy az iratok közt rendelkezésre állt a CPIC nyilatkozata az eredeti árnyilatkozatokon szereplő vámtarifaszámú termékeket szállította a felperesnek 2013-2016. években. Ez a nyilatkozat nem értékelhető úgy, hogy amennyiben egyik termékük eltérő tarifaszám alá sorolandó, a többi is a gyártói közléstől eltérően minősül. Rendelkezésre állt az eljárás során a CPIC és CNB leírása az érintett termékekről, amely tartalmazza azok objektív, műszaki paramétereit. Ennek megfelelően lehetőség lett volna az elsőfokú eljárás során a termékazonosság műszaki-vegytani szakértői objektív vizsgálatára.

Azzal, hogy az elsőfokú bíróság az eltérő elnevezésű, és eltérő műszaki jellemzőkkel is rendelkező termékek azonosságát kizárólag nyilatkozatokra alapította, egyrészt nem értékelte teljeskörűen a rendelkezésre álló bizonyítékokat, másrészt pedig nem objektív tényekre alapította ítéletét.

Kiemelte a Kúria, hogy a vámhatóság az eltérő tarifálás kiterjesztését megalapozott tényállásra alapíthatja, a hivatalból indított eljárásban a döntés alapjául szolgáló tények bizonyítása a hatóság kötelezettsége [Ket. 3. § (2) bekezdés b) pont, 50. § (1) bekezdés]. A perben a felperes vitatta a termékazonosságot, az elsőfokú bíróság a szakértői bizonyítást nem fejezte be, a termékleírásokat nem bocsátotta a szakértő rendelkezésére, annak érdekében, hogy az azonosságról véleményt nyilváníthasson. Az elsőfokú bíróság a kiterjesztés jogszerűségéről így nem megalapozottan döntött.

A Kúria megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a Vámtv. 33. § (5) bekezdésének helytálló értelmezésével rögzítette, hogy a vámtarifaszám változása folytán a vámhatóság az áruátadást követő ellenőrzés alapján új határozathozatalra volt köteles.

A Kúria álláspontja szerint alappal hivatkozott azonban a felperes arra, hogy az elsőfokú bíróság ítéletében többször tévesen használta az exportőr-importőr fogalmakat, az eljárási illeték alapját jogszabálysértően csak hozzávetőlegesen jelölte meg, továbbá ítélete indokolásában a „tétélezte” igét félreértelmezhetően használta, és téves az elsőfokú bíróság azon okfejtése is, mely szerint a felperes keresetlevelében az elsőfokú határozatokat támadta. Mindezen körülmények azonban az ügy érdemét nem befolyásolták.

A Kúria mindezek folytán megállapította, hogy az elsőfokú bíróság döntése részben téves jogértelmezésen alapul, részben megalapozatlan, ezért a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (4) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította.

Az elsőfokú bíróság a megismételt eljárásban a kereset elbírálásához szükséges mértékben köteles a tényállás rögzítésére, a 3 éven túl közölt vám- és egyéb közteher tartozás jogszerűségét nem állapíthatja meg. A termékminták szakértői vizsgálatai alapján alkalmazott vámtarifaszám kiterjesztését a korábbi időszakban, illetve az eltérő megnevezéssel és műszaki jellemzőkkel rendelkező termékekre abban az esetben ítélni jogszerűnek, amennyiben a bizonyítás eredménye azzal jár, hogy az áruk objektív jellemzői megegyeznek.

Kfv.I.35.348/2019/11.

Az adóhatóság döntései esetében is megállapítható elvi jelleggel, hogy semmis határozataihoz nem fűződhet joghatás. Az adóhatóság eljárására irányadó szabályok sui generis jellege folytán azonban az adóhatóságnak önmagában a bírósági felülvizsgálat ténye miatt lehetősége van a törvény által megadott határidőn belül a joghatás kiváltására alkalmas adóhatósági határozat meghozatalára.

Az Európai Unió Bírósága a felperes által hivatkozott C-533/16. számú ítéletében az alapul szolgáló gazdasági esemény teljesítését több évvel követően előterjesztett adó visszatérítés iránti kérelem kapcsán döntött: a kérelmet az adott adóhatóság jogvesztő határidő lejárta miatt részlegesen visszautasította. Az indokolás 46. pontja szerint a héa levonásához való jog időbeli korlátozás nélküli gyakorlásának lehetősége ... ellentétes a jogbiztonság elvével, amely megköveteli, hogy az adóalany adójogi helyzete az adóhatósággal szembeni jogai és kötelezettségei tekintetében ne legyen meghatározhatatlan ideig vitatható (2016. július 28-i Astone ítélet, C-332/15, EU:C:2016:614, 33. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Az Európai Unió Bírósága következtetésében kiemelte,

hogy az érintett adózónál csak több évvel a gazdasági esemény után teljesültek a héa-levonásra jogosító anyagi és alaki feltételek, tehát csak ez után kérhette, hogy mentesítsék a fizetendő vagy megfizetett héa terhe aló (50. pont). Az 51. pont szerint az uniós jogot úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az a tagállami szabályozás, amelynek értelmében az alapügyben szereplőkhöz hasonló körülmények között, amikor is az adóalany számára több évvel a szóban forgó termékértékesítést követően számlázták ki a héát, illetve fizette meg azt az adóalany, a héa-visszatérítéshez való jogot azon indokból tagadják meg, hogy az e jog gyakorlásának az említett szabályozásban előírt jogvesztő határideje számítása a termékértékesítés időpontjában kezdődött és a visszatérítés iránti kérelem benyújtását megelőzően járt le.

A perbeli esetnek az elévülés eljárásjogi szabályai értelmezését igénylő tényállása nem hasonlítható a C-533/16. számú ítéletben foglaltakhoz. A Kúria ezért nem vonhatta le a felperes által kiolvasott azon következtetést, hogy az elévülés nem az adólevonási jog jogszerűségének vizsgálatára irányuló eljárás idején hatályos, hanem az adólevonási jog gyakorlásának megnyíltakor hatályos szabályok szerint az irányadó. A Kúria a továbbiakban hivatalból vizsgálta, hogy a perbeli tényállás mellett szükséges-e akár az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés, akár a közös hozzáadottértékadó-rendszerről szóló 2006/112/EK irányelv kapcsán előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményezni. Erre okot adó, értelmezendő uniós jogi normát azonban sem az adómegállapításhoz való jognak az elévülése, sem a tisztességes eljárás követelménye kapcsán nem azonosított, ezért mellőzte a kezdeményezést.

Kfv.I.35.387/2019/10.

Az ellenőrzéssel lezárt időszakot nem keletkeztető ellenőrzés során tett, de határozatban nem realizált megállapítással ellentétes tényekre is alapítható utólagos bevallások utólagos ellenőrzése alapján hozott határozat. A bizonyítékok együttes értékelésével dönthető csak el, hogy a hatósági jogalkalmazás ellentétes-e a jogbiztonság és bizalomvédelem elvével.

A jogbiztonság és bizalomvédelem (jogos elvárások védelme) elvének lényege, hogy az uniós szabályok hatásainak egyértelműeknek és előreláthatónak kell lenniük azok számára, akikre annak hatálya kiterjed.

Az elsőfokú bíróságnak nem annak általános lehetőségét kellett vizsgálnia, hogy a felperesben alakulhatott-e ki olyan meggyőződés a Tevékenység utáni adókötelezettségről, mint amilyen ténylegesen kialakult, hanem – az C-181/04-C-183/04. egyesített ügyben hozott ítélet (a továbbiakban: Elmeka-ítélet) 3.) pontjára figyelemmel – azt, hogy felperes elővigyázatos és körültekintő gazdasági szereplőként észszerűen vélelmezhetette-e az általa kialakított gyakorlat helyességét, és ha igen, akkor e bizalom jogos volt-e (Elmeka-ítélet 32. bekezdés). Utóbbi vonatkozásokban a releváns anyagi és eljárási jogszabályok (Áfa tv., Art., Civil törvény) értékelése mellett az elsőfokú bíróság indokolási kötelezettségének eleget tett. A bizalomvédelem (jogos elvárás) elve és a 2003. évi XCII. törvény (a továbbiakban: Art.) 142.§ (1) bekezdése nem egy az egyben azonos fogalmak, ugyanakkor ezt kategorikusan az elsőfokú bíróság sem jelentette ki.

A Legfelsőbb Bíróság Kfv. I. 35.259/2006/10. számú ítélete a felülvizsgálati eljárás tárgyává tett ítélettel okszerűen nem összevethető tényálláson alapult, mert a hivatkozott ügyben az utólagos ellenőrzések során hozott eljárást megszüntető döntésekhez képest merült fel a súlyosítási tilalom. Ennek ellenére a Legfelsőbb Bíróság indokolásának vonatkozó része is tartalmazza, hogy a súlyosítási tilalom jogerős határozatok viszonylatában értelmezhető bármely típusú ellenőrzés esetén (a hangsúly tehát nem a bármely típusú ellenőrzésen van). A felperes 29/2017. számú közigazgatási elvi határozatként közzétett Kfv.V.35.505/2016/7. számú ítéletre is megalapozatlanul hivatkozott, mert e döntés indokolása és elvi tartalma is egyértelmű abban, hogy a súlyosítási tilalom viszonyítási alapja csak valamely konkrét adóalapról, adóra és jogkövetkezményre tett adóhatósági megállapítás lehet.

Az Art. 142. § (1) bekezdésének második fordulata („ha pedig az ellenőrzés hatósági eljárás megindítása nélkül befejeződött,”) nem mindegyik azonos fajtájú, és nem feltétlenül csak az azonos fajtájú ellenőrzések viszonylatára vonatkozik. E fordulat két olyan ellenőrzés tekintetében alkalmazandó, amely ellenőrzések eredményeként az adóhatóság határozatot hozott, vagyis konkrét adójogviszonyt alakoszerű érdemi döntéssel (Art. 123. §) zárt le. Ezt fejezi ki a normaszöveg további részében az „új határozat” szókapcsolat is - az új határozat mindig csak egy megelőző határozathoz képest lehet új -,

továbbá ennek felel meg a kialakult bírói gyakorlat is.

Az Ellenőrzés 1. eredményeként határozat – adóalapra, adóra és jogkövetkezményre tett adóhatósági megállapítást tartalmazó alakszerű döntés – nem született, és az ellenőrzés e fajtájának természetéből, valamint az Art. 105.§-ából eredően a vizsgálat eredményét határozatban realizálni sem lehetett. A felperes így tévesen állította, hogy a súlyosítási tilalom konkrét adójogviszonyt elbíráló érdemi döntés – határozat – nélkül is értelmezhető, és azt is, hogy saját álláspontjának elvetése az Art. 142. § (1) bekezdése második fordulatainak kiüresedéséhez vezetne.

A felperes szükségtelenül emelte ki az Ellenőrzés 1. jegyzőkönyvében tett megállapításokat, mert azt az elsőfokú bíróság is értékelési körébe vonta, ugyanakkor össze is vetette a felperes által nem, illetve súlytalanak tartott más jogi tényekkel (harmonizált jogfogalmak miatt a 2011. évi CLXXV. törvény (Civil törvény) irrelevanciája, az Art. 142. § rendelkezése). Az Art. 87. § (1) bekezdés c) pontja szerinti egyes adókötelezettségek teljesítésére irányuló ellenőrzés során történt „tartalmi felülvizsgálat” jelentéstartalmát a felperes szintén szükségtelenül vitatta, mert e kifejezés – a jogerős ítélet indokolásának egészét nézve – az adójogviszonyt véglegesen lezáró döntéssel záródó vizsgálatokra vonatkozott.

Az Elmeka-ügy és a jogerős ítélettel elbírált jogvita a felperes által kiemelt „levél” és „adóhatósági megállapítás” alapján okszerűen azért nem vehető össze, mert felperes az adóhatóságtól nem kért előzetes tájékoztatást Tevékenységének minősítéséről, másrészt pedig azért sem, mert felperes az adóhatósági megállapítás fogalmát tévesen értelmezte.

A Legfelsőbb Bíróság Kfv. I. 39.221/2010/5. számú ítélete és az abban hivatkozott Európai Unió Bírósága döntés is agrártámogatási ügyben kifizetett támogatás visszakövetelése tárgyában született, melyek a felperes adóügyi jogvitájára vonatkoztatható releváns tényekkel nem hozhatók összefüggésbe.

A Kúria ugyanakkor a Kfv.I.35.064/2018/12. számú – helyi adóügyben hozott – ítéletének 35-38. pontjaiban az Európai Unió Bírósága Elsőfokú Bírósága T-326/07. számú ügyben hozott ítéletén keresztül rámutatott arra, hogy a közigazgatás által adott konkrét biztosítékok hiányában a bizalomvédelem elve nem hivatkozható. A Kúria jelen felülvizsgálati ügyben e korábbi döntéséhez képest, valamint az Art. 142.§-ára alapított következetes bírói gyakorlatra is visszautalva megállapította, hogy az Ellenőrzés 1.-t lezáró jegyzőkönyv – éppen az eljárás fajtája miatt – egy ellenőrzéssel le nem zárt időszakra (2013. adóévre) vonatkozó olyan okirat volt, amelyben az adóhatóság nem adott, és nem is adhatott konkrét biztosítékot arra, hogy a felülvizsgálati kérelemmel érintett 2014-2015. adóévekben folytatott Tevékenység is megalapozza a felperes alanyi adómentességét.

Előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése nem volt indokolt, mert a jogvitában nem volt érintett olyan közösségi jogforrás, amelynek értelmezését az Európai Unió Bírósága nem végezte el, és amely nélkül a jogvita nem volt elbírálható. Az Európai Unió Bírósága továbbá a bizonyítékok értékelése terén az Elmeka-ügyben is hangsúlyozta a tagállami jogalkalmazó döntési kompetenciájának jelentőségét.

Kfv.I.35.489/2019/7.

Az extrahált szójadara kizárólagos takarmányozási cél és az extrahálást követő felhasználhatóságot szolgáló további feldolgozás következtében nem a 2304, hanem a 2309 vámtarifaszám alá tartozik.

Az Európai Unióba importált áruk vámtarifális besorolását nem magyar jogszabály, hanem közösségi szinten a 2658/87/EGK tanácsi rendelet (a továbbiakban: EGK tanácsi rendelet) I. mellékletét képező, adott évre hatályos 1271/2011/EU Bizottsági végrehajtási rendelet (a továbbiakban: KN) szabályozza.

Az Európai Unió Bírósága előtt folyamatban volt C-144/15. számú ügyben az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a 2010. évi KN 2304, 2308 és 2309 vámtarifaszámának értelmezésére vonatkozott, jelen perben irányadó 2013. évi vámtarifaszámok meghatározása az Európai Unió Bírósága döntésének alapjául szolgálóval megegyezett. Ezek szerint a 2304 00 00 Szójababolaj kivonásakor keletkező olajpogácsa és más szilárd maradék, őrölve vagy labdacs (pellet) alakban is (vámmentes), a 2309 90 31 Állatok etetésére szolgáló készítmény „Más” „Tejtermék-tartalom nélkül vagy kevesebb mint 10 tömegszázalék tejtermék-tartalommal” (vám-tétel: 23 €/t). Az Európai Unió Bírósága döntésének alapjául szolgáló tényállás szerint az érintett importált termék úgy készült, hogy a szójababból hántolás,

örlés és gőzölés után az olajat kinyerték, ezután maradt vissza az extrahált szójadara, amelyet etanollal és vízzel kezeltek annak érdekében, hogy kivonják abból a megmaradt zsírt, csökkentse a fehérjén kívüli összetevők – mindenekelőtt a szénhidrátok, illetve élelmi rostok – tartalmát, és eltávolítsák a káros anyagokat. Az így kapott szójafehérje-koncentrátum 62 % fehérjét és legfeljebb 10 % keményítőt tartalmazott, az így elkészített termék különösen szarvasmarhaborjak összetett takarmányának adalékanyagaként volt felhasználható.

A perbeli áruk gyártási technológiája ettől annyiban eltérő volt, hogy nem etanollal (alkohollal), hanem hexánnal (szénhidrogén) kezeltek a szójadarát az olajkivonáskor, továbbá nem csökkentették szénhidráttartalmát, ennek következtében fehérjetartalma alacsonyabb (46,62 - 46,66 %) volt, illetve az antinutritív (káros) anyagok eltávolítását is eltérően végezték, továbbá a szójabab héját ahhoz hozzákeverték, ezzel rosttartalmát (2,74-3,00 %) növelték. A terméket a felperes takarmány-alapanyagként értékesítette, és azt takarmány-összetevőként használták fel.

Az Európai Unió Bírósága döntésében foglaltak a tényállás lényegi különbségei miatt csak részben irányadók a perben, azonban általános elvként rögzített kitétel jelen ügyben is érvényes: E szerint „[36] Ami a KN 2309 vámtarifaszámát illeti, a Bíróság ítélezési gyakorlatából következik, hogy a rendelkezés szerinti „készítmény” alá tartozik a feldolgozott termék vagy az anyagok keverékei. Ahhoz, hogy a KN 2309 vámtarifaszám alá tartozzon, szükséges, hogy a szóban forgó termék egyrészt kizárólag takarmányozásra szolgáljon, másrészt végleges feldolgozást hajtsanak rajta végre vagy különböző anyagok keverékéből származzon (lásd analógia útján az 1965. évi Közös Vámtarifa 2307 vámtarifaszámát illetően, amely megelőzte a KN 2309 vámtarifaszámát: Henck-ítélet, 36/71, EU:C:1972:25, 4. és 12. pont; van de Poll ítélet, 38/72, EU:C:1972:127, 5. pont).”

Mivel a felperes által importált termék kizárólag takarmányozásra szolgálhatott, az elsőfokú bíróságnak abban a kérdésben kellett döntést hoznia, hogy az extrahált szójadarát végrehajtottak-e olyan végleges feldolgozást, amely folytán a beszerzett készítmény előállt, így az helyesen a keresettel támadott határozatok szerinti KN 2309 vámtarifaszám alá sorolandó-e.

Figyelemmel arra, hogy annak megállapítása, hogy az extrahált szójadara olyan feldolgozáson esett-e át, amely a vámentes 2304 KN-számú „Szójababolaj kivonásakor keletkező olajpogácsa és más szilárd maradék, őrölve vagy labdacs (pellet) alakban is” termék módosulásához vezetett, szakkérdés, ezért indokolt volt a perben szakértő kirendelése. Mivel maga a gyártási folyamat és a termék összetevői alapozzák meg a vámtarifa besorolást, az elsőfokú bíróság által kirendelt, a takarmánygazdálkodás, keveréktakarmány-gyártás, állattenyésztés szakterületen működő igazságügyi szakértő véleményében, annak kiegészítésében, valamint személyes megjelenésekor sem terjeszkedett túl a kompetenciáján, takarmányozási, takarmány-előállítási kérdésekről foglalt állást, és kifejezetten elzárkózott attól, hogy vámtarifa besorolás vonatkozásában véleményét nyilvánítsa.

A Kúria mindemellett azonban megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a szakértői véleményből, valamint a rendelkezésre álló további bizonyítékokból téves, okszerűtlen, ezért jogszabálysértő következtetést vont le a szabad forgalomba bocsátott áru besorolását illetően.

A felperes szerint a termék a szójababolaj kivonásakor keletkező szilárd maradék, és az extrahálással járó gőzölésen túl további hőkezelésen (90 -110 °C) kizárólag az oldószer és a toxikus anyagok kivonása érdekében esett át, a termék összetevői nem változtak. Az alperes azt állította, hogy az extrahált (olajtalanított) szójadara azért nem melléktermék, mert hőkezelésen esik át a nedvesség a toxikus és antinutritív anyagok eltávolítása érdekében, és így áll elő a megváltozott összetételű, takarmányba való bekeverésre alkalmas termék.

A Kúria megállapította, hogy a perbeli esetben a génmódosított szója oldószeres extraháláson esett át, amely hevítéssel is jár. Az olaj kivonása után az oldószer, az antinutritív anyagok és a nedvesség eltávolítása már az extrahált, vagyis olajtalanított, szójadarát történt annak érdekében, hogy a nedvesség és káros anyagok eltávolíthatóak, és takarmányozási célra alkalmas legyen a termék. Az extrahálás az olaj kivonását jelenti, amelynek csak egy lehetséges módszere az élelmezési szempontból káros oldószer alkalmazása. Ennek következtében az a szójababolaj kivonásakor keletkező olajpogácsa és más szilárd maradék, őrölve vagy labdacs (pellet) alakban vámentes, amelynél az extrahálás után a takarmánykénti (vagy GMO-mentes szója esetén a humán) felhasználáshoz nincs szükség további technológiai lépésekre a fogyaszthatóvá tételhez.

A perbeli termék gyártása során az extrahált szójadarához a rosttartalom növelése érdekében héjat keverték, továbbá a káros anyagokat abból kivonták, így nem az olaj kinyerését követően közvetlenül visszamaradó anyagot, hanem további technológiai folyamat után előállt terméket szerezt be a felperes. A Harmonizált Áruleíró és Kódrendszerhez (HR) fűzött a Vámigazgatások Világszervezete (WCO) által kidolgozott, 2304 vámtarifaszámra vonatkozó HR magyarázó megjegyzések szerint „E vtsz. alá tartozik a szójababból oldószerrel vagy présben vagy, centrifugán az olaj kivonása után visszamaradó olajpogácsa és más szilárd maradék. Ezek a maradékok értékes állati takarmányok.” A felperes nem közvetlenül az olajkivonás után visszamaradó terméket szerezte be, mert az további feldolgozás nélkül nem volt alkalmas takarmányozási célra, így az áru e vtsz alá nem sorolható.

A KN 23. árucsoportjához fűzött megjegyzés 1. pontja értelmében a KN 2309 vámtarifaszáma alá tartoznak „a másutt nem említett, állati takarmányozásra szolgáló olyan termékek[...], amelyeket a növényi [...] eredetű anyagok feldolgozása során nyernek, miközben az eredeti anyag elveszti lényeges jellemzőit; de nem sorolható be ide az ipari feldolgozás során keletkező ilyen növényi hulladék, maradék és melléktermék”. A 2309 vámtarifaszámra vonatkozó HR magyarázó megjegyzések kimondják: „E vtsz. alá tartoznak az édesített takarmány és a különböző tápanyagok keverékéből álló, elkészített állati takarmányok, amelyeket arra szántak, hogy: [...] 2) a mezőgazdasági egységek (gazdaságok) által az állatok mindennapi etetésére előállított takarmányokat megfelelő szerves vagy szervesetlen anyagokkal kiegészítsék (kiegészítő takarmányok); [...] B.- A gazdaságok által előállított takarmányok kiegészítésére (kiegyenlítésére) szolgáló készítmények (kiegészítő takarmányok). A gazdaságok által előállított takarmányok rendszerint fehérjében, ásványi anyagokban vagy vitaminokban szegények. Ezek a kiegészítő készítmények szolgálnak ilyen hiányoknak kiküszöbölésére, így biztosítják a jól kiegyensúlyozott takarmányozást, proteinekből, ásványi anyagokból vagy vitaminokból és ezekhez hozzáadott erőtakarmányokból (szénhidrátokból) állnak, amelyek alapanyagát (hordozóanyagát) képezik a többi alkotórésznek. Annak ellenére, hogy ezek a készítmények minőségileg többnyire ugyanolyan összetételűek, mint az A) bekezdésben leírt takarmányok, ezektől mégis abban különböznek, hogy egy sajtáságos tápanyagot viszonylag nagyon magas arányban tartalmaznak. [...] Nem tartozik ide: a) Az egy anyagból vagy több olyan anyag keverékéből előállított labdacok (pellet), amelyek meghatározott vtsz. alá tartoznak, még abban az esetben is, ha általában 3 tömegszázalékot meg nem haladó mennyiségű kötőanyagot (melasz, keményítő stb.) tartalmaznak (0714, 1214, 2301 vtsz. stb.).”

Figyelemmel arra, hogy a felperesi termék az extrahálást követő feldolgozás következtében nem tartozhat a 2304 vtsz alá, a helyes vámtarifa-besorolása 2309 volt, mert megvalósult a kizárólagos takarmányozási cél és a felhasználhatóságot szolgáló, extrahálást követő további, a káros anyagok kivonására, rosttartalom növelésére irányuló feldolgozás.

Az áru vámügyi minősítését nem az befolyásolja, hogy az előállítása – nyilvánvalóan gazdasági megfontolások folytán – egy berendezéssel történik, mint ahogy az a felperes által csatolt technológiai leírásban szerepel, hanem az, hogy az olajtalanított szójadara további gyártási folyamatokon esik át annak érdekében, hogy a káros anyagoktól mentesítsék, rosttartalmát emeljék és takarmányokba keverés céljára felhasználható legyen.

Mindennek következtében a Kúria megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a szakértői véleményt illetően tévesen, az emberi fogyasztásra való alkalmasság körében iratellenesen, a NAV SZI által végzett többszemponú vizsgálat (összetevők, gyártási folyamat mozzanatai) és a felperes által csatolt technológiai leírást illetően hiányosan, nem összefüggéseikben értékelte a rendelkezésre álló bizonyítékokat, ezért hozott a keresetnek helyt adó döntést, ezáltal megsértette az árubesorolásra vonatkozó közösségi joganyagban foglaltakat.

Kfv.I.35.662/2019/10.

Nem elegendő az értékesítési láncban távolabb álló adózók magatartásából következtetni a felperes aktív magatartására, ahhoz legalább az elősegítés vagy a támogatás formáját öltő saját közreműködésnek kell fennállnia. Ennek bizonyítása hiányában az adólevonási jog megtagadásához elengedhetetlen a "tudta vagy tudhatta volna" feltételek fennállásának igazolása.

I. Az adóhatóság és a bíróság is azon az állásponton volt, hogy az adózó egy általa, aktív magatartással létrehozott körbeszámlázásos család, adókijátszást megvalósító láncolat szereplője volt, melyben a fő cél az általános forgalmi adó levonásban megnyilvánuló adóelőny elérése volt. Ezt a döntését az adóhatóság a láncolat elemzésére, a láncolatban résztvevő gazdasági társaságok magatartására, az adóbevallás, befizetés teljesítésének hiányára, a pénzügyi teljesítés terén fellépő bizonytalanságokra és egy a nyomozati eljárásban beszerzett gyanúsított vallomásra alapozta. Vizsgálta az adózói fuvarozás körülményeit és ott elsősorban azt róta az adózó terhére, hogy a zsugorfóliában érkező áruk csomagolását nem bontotta meg, és nem ellenőrizte az áru mennyiségét és minőségét sem, hanem változatlan formában tovább szállította az árut. Azt nem vitatta, hogy az áruk szállítása ténylegesen megvalósult, de miután az áruk eredetét nem tudta a láncolaton végig követni, jutott arra a következtetésre, hogy a kialakított disztribútori rendszernek nem volt ésszerű gazdasági indoka, annak célja a jogtalan adóelőny megszerzése, úgy, hogy a termék eredete, valamint a végfelhasználó azonosíthatatlan maradt.

A műanyag termékek értékesítése körében sem az adóhatóság, sem pedig a bíróság nem mutatott ki személyi összefonódásokat, melyek utalhatnának arra, hogy a felek tudatosan hozták létre a láncolat. Ellenkezőleg, az adóhatósági határozatban és a bírósági ítéletben is tapasztalható egy fajta bizonytalanság a tényállás minősítése körében, amikor utalnak az adózó tudattartalmára, az ésszerűen elvárható, kellő körültekintő magatartás tanúsításának hiányára, máskor pedig egyértelműen az adózó felelősségét állítják, a lánc létrehozásában tanúsított aktív magatartását rögzítik.

A Kúria korábbi ítéletében már kimondta, hogy bizonytalan történeti tényállásra adójogi jogkövetkezményt nem lehet alapítani. Márpedig a perbeli esetben a vizsgált tényállással összefüggésben ez a bizonytalanság megállapítható, hiszen a bíróság is egyszerre utal az adózó aktív, láncot létrehozó szerepére, máskor a tudattartalom és kellő körültekintés elemzése alapján kívánja igazolni az adóhatósági határozat jogszerűségét. A kettő azonban kizárja egymást; az adózó értelemeszerűen nem járhatott el aktívan és passzívan is, mivel, ha az állapítható meg, hogy az adózó tudatosan hozta létre az adókijátszó láncolatot, akkor nem értelmezhető, vizsgálható, hogy az adózónak kellő körültekintés mellett tudnia kellett, hogy adókijátszásban vesz részt. Ha az adóhatóság azt állítja, hogy az adózó aktív résztvevője, sőt alakítója volt a láncnak, úgy az adóhatóságnak az adózó azon cselekedeteit kell feltárnia, amelyek bizonyítják ezt a megállapításait. Ennek igazolásához nem elegendő a láncban résztvevő felek adózási magatartásának (iratanyag hiány, bevallás- befizetési kötelezettség elmulasztása, személyi, tárgyi feltételek hiánya) vizsgálata, hanem azt kell igazolni, hogy az adózó milyen magatartásával szervezte a láncolatot, vett abban részt. Az egyes adóalanyoknak a láncon belüli szerepéről megalapozott következtetés csak a tények, körülmények egyediesítésével vonható le. Erre alkalmas lehet olyan nyilatkozat, vallomás, okirat (email, levél) mely egyértelműen az adózót nevezi meg a láncolat létrehozójaként.

Az ilyen nyilatkozat megismerésének szükségességével összefüggésben a Kúria utalt arra, hogy a közigazgatási per tárgya a támadott döntés, közigazgatási cselekmény jogszerűségének vizsgálata, melybe beletartozik a tényállás megállapításának alapját képező bizonyítékok beszerzése jogszerűségének, továbbá azoknak az adózóval való megismertetésének eljárási szabályokkal való összhangjának, megfelelőségének felülvizsgálata is. A közigazgatási határozat felülvizsgálatát végző bíróságnak feltétlenül meg kell vizsgálnia, hogy a közigazgatási eljárásban teljesültek-e a tisztességes eljárás követelményei, és ennek hiányában magának kell pótolni e követelmények teljesülését.

A Kúria már számos határozatában rámutatott, hogy a tisztességes ügyintézéshez való jog megsértése akkor is súlyos, a határozat hatályon kívül helyezését eredményező eljárási jogszabálysértés, ha megismételt eljárás eredményeképpen azonos döntés születhet. A tisztességes eljáráshoz való jog sérelme úgy is bekövetkezhet, hogy nem áll fenn oksági kapcsolat a lényeges eljárási szabálysértés és az ügy konkrét kimenetele között, azonban az ügyféli jogok érvényesíthetősége olyan sérelmet szenved, amely az eljárás egészét és körülményeit figyelembe véve eléri az Alaptörvény-ellenesség szintjét. A perbeli esetben az adózó el volt zárva attól, hogy teljes terjedelemben megismerhesse annak a személynek a vallomását, aki az adózó érdekében létrehozott fiktív céghálózatot felfedte és állítja, hogy ennek célja az adókijátszás, az adózói cég adólevonási jogának biztosítása volt.

A tisztességes eljárás a jogállamiság és a demokratizmus része. Az Emberi Jogok Európai

Egyezményének 6. cikke biztosítja a tisztességes eljáráshoz való jogot. Az Alaptörvény XXIV. cikkének /1/ bekezdése rögzíti: mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni. Magyarországon tehát Alaptörvény írja elő közigazgatási eljárásokra is a fair eljárás követelményét. A tisztességes eljáráshoz való jog a felek és a megfelelő igazságszolgáltatás érdekeinek védelme érdekében egy sor eljárási jogot foglal magában. Ezek közül mind a büntető, mind a polgári eljárásokra vonatkozik a személyes meghallgatás joga, a hatékony részvételhez való jog, a tárgyalás közvetlensége, a fegyverek egyenlőségének követelménye, a kontradiktórius eljárás követelménye, a bizonyítási eljárás megfelelőségének követelménye, a visszaható hatály tilalma, továbbá az ügy alapos kivizsgálásának és a döntés megfelelő indokolásának követelménye.

Az EJEB joggyakorlatában a kontradiktórius eljáráshoz való jog azt jelenti, hogy a feleknek lehetőségük van arra, hogy megismerjék a bíróság döntésének befolyásolása céljából előterjesztett bizonyítékokat és észrevételeket, és azokhoz megjegyzéseket fűzzenek [Polgári ügyekben: Ruiz-Mateos kontra Spanyolország, 1993. június 23., series A no. 262, § 63; büntetőügyekben: Rowe and Davis kontra Egyesült Királyság (GC), 28901/95, ECHR 2000-II, § 60]. A kontradiktórius elve annyira alapvető, hogy az eljárások felgyorsításának kívánalma sem igazolhatja a figyelmen kívül hagyását (Nideröst-Huber kontra Svájc, 1997. február 18., Reports of Judgments and Decisions 1997-I, § 30.).

Ahogy az adóhatóság előtt az adózók alakilag és tartalmában hiteles, ellenőrizhető bizonyítékkal igazolhatják állításaikat, úgy ez hatósági követelmény is, azaz a tisztességes eljárás elemét képező fegyveregyenlőség elve a bizonyítékok beszerzése körében a közigazgatási eljárásban a hatóságra és az ügyfélre is vonatkozik. Ebbe beletartozik az, hogy az adóhatóság köteles a büntetőeljárásból származó, az adózóra vonatkozó nyilatkozat tartalmát az adózóval teljes körűen megismertetni, a nyilatkozó személy kilétét felfedni.

Az Európai Unió Bírósága a C-189/19. számú ügyben nyomatékosította a védelemhez való jog tiszteletben tartását, amely az uniós jog által biztosított jogok között szerepel, és amely a Bíróság ítélezési gyakorlata szerint az uniós jog általános alapelvének minősül. Ezt akkor kell alkalmazni, ha a közigazgatási szerv valamely személlyel szemben olyan aktus meghozatalát helyezi kilátásba, amely e személynek sérelmet okoz. Ezen elv értelmében azon határozatok címzettjei számára, amelyek e címzettek érdekeit érzékelhetően érintik, lehetővé kell tenni, hogy megfelelően kifejtessék álláspontjukat azon elemekkel kapcsolatban, amelyekre a közigazgatási szerv támaszkodni kíván. E kötelezettség a tagállamok közigazgatási szerveire hárul, amennyiben azok az uniós jog hatálya alá tartozó intézkedéseket fogadnak el, akkor is, ha maga az uniós jog nem ír elő kifejezetten ilyen alakszerűséget. [39. pont]

Ebben a döntésben az Unió Bírósága kitért a tagállami bíróságnak az adóhatósági határozat bírósági felülvizsgálata kapcsán kifejtett szerepére is, a fegyveregyenlőség elvének bíróság által történő biztosítására. Ez szerves részét képezi a magánszemélyek uniós jogból származó jogai Charta 47. cikkében foglalt hatékony bírósági védelme elvének, amennyiben az – többek között a kontradiktórius eljárás elvéhez hasonlóan – magának a tisztességes eljárás fogalmának a velejárója, az következik, hogy ésszerű lehetőséget kell biztosítani valamennyi félnek arra, hogy olyan körülmények között ismertesse álláspontját, ideértve a bizonyítékait is, amelyek mellett nem kerül teljesen előnytelen helyzetbe ellenfelével szemben.[61]Ezen elv célja a bírósági eljárásban részt vevő felek közötti eljárásbeli egyensúly biztosítása, e feleknek különösen a bizonyításfelvételre, a bíróság előtti kontradiktórius vitára, valamint az említett felek jogorvoslathoz való jogára vonatkozó szabályokat érintő jogai és kötelezettségei egyenlősége biztosítása révén. A tisztességes eljáráshoz való joghoz kapcsolódó követelmények tiszteletben tartásának érdekében fontos, hogy a felek kontradiktórius eljárásban mind az olyan tényállási elemeket, mind pedig az olyan jogi kérdéseket megvitathassák, amelyek az eljárás kimenete szempontjából meghatározók (2009. december 2-i Bizottság kontra Írország és társai ítélet, C-89/08 P, EU:C:2009:742, 56. pont).[62. Pont]

Kétségtől meghatározó tényállási elem volt a nyomozati eljárásban beszerzett vallomás, hiszen erre a vallomásra alapította az adóhatóság azt a megállapítását, hogy az adózó aktív résztvevője volt az értékesítési láncnak. Ennek megismerésének hiányát, bizonyítási fokát (gyanúsítottai vallomás) illetve

felhasználhatóságát az adózó keresetében vitatta. Abban egyetért a Kúria az elsőfokú bírósággal, hogy a nyomozati eljárás során kényszerintézkedések elrendelése nélkül beszerzett bizonyítékok a szabad bizonyítás elvéből következően az adóhatósági eljárásban kötöttség nélkül felhasználhatók. Ugyanakkor, ha azok valóságtartalmát az adózó kétségbe vonja, megkérdőjelezi, elkerülhetetlen a kontradiktórius eljárás keretei között annak ellenőrzése. Ennek hiányában az ekként beszerzett bizonyíték felhasználására jogszerűen nem kerülhet sor. Ezzel teljesíthető a C-189/18. számú ügyben, a büntetőeljárás nyílt bizonyítékainak beszerzésével és felhasználásával kapcsolatban kifejtett előírásai.

A perbeli esetben nem egyértelmű tehát, hogy mi az a történeti tényállás, amelyre a közigazgatási szerv alapította döntését, és mi az a szempontrendszer, amelynek figyelembevételével a bíróságnak a közigazgatási határozat törvényességét vizsgálnia kell. A Kúria hangsúlyozza azt is, hogy az adózó bizonyítási kötelezettségének iránya is attól függ, hogy mi az alapja az adólevonás megtagadásának, ehhez kell igazodnia az e körben adott bírói kioktatásnak is. A bizonyítási teher és terjedelem szempontjából nem mindegy ugyanis, hogy az ésszerűen elvárható intézkedések megtételét kell az adózónek adott esetben igazolnia, vagy arra vonatkozóan kell előterjesztenie bizonyítékait, hogy nem volt aktív részese egy láncolat létrehozásának.

Az Európai Unió Bírósága állandóvá vált és követett ítélkezési gyakorlata szerint az adókijátszás, az adókikerülés és a visszaélések elleni küzdelem a héairányelv által elismert és támogatott célok közé tartozik. Ennélfogva a nemzeti hatóságoknak és bíróságoknak meg kell tagadniuk az adólevonási jog által biztosított előnyt, ha objektív körülmények alapján megállapítható, hogy e jogra csalárd módon vagy visszaélészerűen hivatkoztak. Ez az eset nem csak akkor áll fenn, ha maga az adóalany követ el adócsalást, hanem akkor is, ha az adóalany tudta, vagy tudnia kellett volna, hogy beszerzésével héacsalást megvalósító ügyletben vesz részt, vagy hogy az értékesítési láncban az említett adóalany által teljesített ügyletet megelőző vagy követő másik ügylet héacsalást valósít meg.

A Bíróság ítélkezési gyakorlatából levezethető, hogy adócsalás és visszaélések esetén az adólevonási jog megtagadása értékesítési láncsal összefüggésben csak akkor jön szóba, ha éppen a több egymást követő ügylet sajátos kombinációja kölcsönzi ezen ügyletek egészének csalárd jellegét (C-131/13, C-163/13 és C-163/13, 67. pont). Ehhez viszont szükséges az adózó részvételének, az adócsalás megvalósításához való tevőleges magatartásának bizonyítása. Nem elegendő arra csupán a láncban távolabb álló adózók magatartásából következtetni, ahhoz legalább az elősegítés vagy a támogatás formáját öltő saját közreműködésnek kell fennállnia. Ennek bizonyítása hiányában az adólevonási jog megtagadásához elengedhetetlen a „tudta vagy tudhatta volna” feltételek fennállásának igazolása.

A fentieknek meg nem felelő jogerős ítélet erre vonatkozó részét a Kúria a Kp. 121. § (1) bekezdése, valamint a Kp. 115. § (2) bekezdésére tekintettel alkalmazandó 92. § (1) bekezdés d) pontja alapján hatályon kívül helyezte, az adóhatóság határozatát az elsőfokú hatóság határozatára is kiterjedően ebben a részében megsemmisítette és az elsőfokú hatóságot e körben új eljárás lefolytatására kötelezte.

Az új eljárásban az elsőfokú hatóság a műanyagárak értékesítése kapcsán egyértelműen állást kell foglalnia, hogy az adólevonási jog megtagadását az adózónek a láncolatban betöltött aktív szerepére alapozva tagadja-e meg. Ebben az esetben köteles bizonyítani és bemutatni, hogy mely az az adózói magatartás mely ennek megállapításához vezethet. Ha ezt nem tartja megállapíthatónak, úgy elengedhetetlen az adózói tudattartalom vizsgálata, a tudta-tudhatta volna feltételek fennállásának feltárása és igazolása. A bizonyítás eljárás lefolytatásakor, a bizonyítékok bemutatás és adózóval való megismertetése során a fentebb kifejtetteket kell követnie.

II. A jogerős ítéletnek és adóhatósági határozatnak a cukor értékesítés körében elfoglalt álláspontjával a Kúria az adózói felülvizsgálati kérelemben írtak ellenére egyetértett. Az adóhatóság ugyanis az adózó magatartásának megítéléséhez kapcsolódó, olyan plusz tényállási elemet tárt fel, mely alkalmas volt annak igazolására, hogy az adózó tudott arról, hogy adókijátszásban vesz részt. A Kúria kiemelt jelentőséget tulajdonított annak, hogy a Kft.2 -t az adózó alkalmazásában álló személy képviselte, ő járt el a Kft.2 oldaláról a gazdasági kapcsolat kialakításában, fenntartásában, irányította a szállításokat. Erről a személyi egybeesésről az adózó is tudomással bírt. A vevő és eladó képviselő személyének egybeesése, a könyvelő személyének azonossága olyan tényezők, ami a feltárt egyéb tényállási elemek mellett megerősítették az adóhatósági határozatban az adólevonási jog kapcsán rögzített álláspontot. A cukor értékesítéssel összefüggésben megállapított tényállás nem minősíthető bizonytalannak, azt az

adóhatóság részletesen feltárta, a bizonyítékokat értékelte, határozata a bizonyítékok mérlegelését tartalmazza, az általa megállapított tényállás a bizonyítékokkal kellően alátámasztott.

Ebben a körben a Kúria meglátása szerint az adóhatóság és a bíróság is teljesítette az Európai Unió Bírósága döntéseiben foglalt előírásokat az abban kimunkált szempontok alapján vizsgálta a cukor beszerzésről szóló számlákban foglalt áfa levonás jogszerűségét. Ítélete megfelelt a Kp. 84. §-a utaló szabálya folytán alkalmazandó Pp.346. § (4)-(5) bekezdéseiben foglaltaknak és a Kp. 78. § (2) bekezdésében szabályozott bizonyítékok értékelésére vonatkozó előírásnak.

Kfv.I.35.664/2019/11.

Adólevonási jog gyakorlásának jogszerűségi vizsgálata az 5/2016. (IX.26.) KMK vélemény előírásai alapján. Észszerűen elvárható körülmények.

Az elsőfokú bíróság részletesen elemezte a számlakibocsátó személyi, tárgyi feltételeinek hiányát, a számlák alaki hiányosságát, a számlakibocsátó felkutatására tett adóhatósági lépéseket, illetve a számlakibocsátó működési körülményei hiányosságait (székhelyszolgáltatás, helyi iparüzési adó bejelentkezés hiánya, nyilvántartás hiányossága). Ehhez járultak a számlabefogadói oldalon a szolgáltatások teljesítése és az áru értékesítése kapcsán fellépő információ hiányosságok, a ténylegesen teljesítő személyek ismeretének hiánya. Mindezekből csak és kizárólag arra a következtetésre lehetett jutni, hogy nem a számlakibocsátó teljesítette a számlákban foglalt gazdasági eseményeket.

Az általános forgalmi adó levonásához való jog gyakorlása körében az Európai Unió Bírósága mélyreható, alapos, a részletekre kiterjedő joggyakorlatot alakított ki. A perbeli tényállás megítélésakor sem ezt, sem pedig az erre épülő, azt követő kúriai gyakorlatot nem lehet figyelmen kívül hagyni. Így különösen az 5/2016. (IX.26.) KMK vélemény (a továbbiakban: KMK vélemény) 2. pontjában foglaltak alapján eljárva kellett megítélni, hogy a felperes jogszerűen élt-e a levonás jogával.

Az Európai Unió Bírósága döntésein alapuló, elsődlegesen a KMK véleményben megtestesülő kúriai gyakorlat lényege, hogy az ilyen típusú ügyekben azt kell objektív körülmények alapján igazolni, hogy az adózó tudott vagy tudhatott arról, miszerint adókijátszó ügyletben vesz részt. Ennek egyik objektív, de nem kizárólagos eleme a valódi termékértékesítés, szolgáltatásnyújtás hiányának bizonyítása, de nem lehet kirekeszteni további, a felperes tudatállapotát igazoló körülmények vizsgálatát, annak bizonyítását. Az elsőfokú bíróság ítélete részletes tudattartalmi elemzést tartalmazott, ítéletének indokolásában kitért mindazokra a körülményekre melyből a felperes a számlakiállítói oldalon fellépő adókijátszására következtethetett.

A Bíróság esetjoga szerint az adóhatóság általánosságban nem követelheti meg a számlabefogadó ellenőrzését, de amennyiben szabálytalanságra vagy csalásra utaló körülmények állnak fenn, fennáll az a kötelezettsége, hogy a megbízhatóságáról való meggyőződés érdekében tájékozódjon arról másik gazdasági szereplőről, amelytől termékeket vagy szolgáltatásokat kíván beszerezni. Ez az észszerűen elvárható, az adott ügyletek jellegéből fakadó gondosság azonban a felperes oldalán hiányzott.

Az Európai Unió Bírósága kimondta: a jogbiztonság elve kötelezettséget is megfogalmaz minden adóalany számára annak érdekében, hogy az ügyleteik ne segítsenek másokat adókijátszáshoz. A C-80/11. és C-142/11. számú egyesített ügyekben (Mahagében-Dávid-ügy), illetve a C-324/11. számú ügyben (Tóth-ügy) az Európai Unió Bírósága szintén hangsúlyozta, hogy a nemzeti hatóságoknak és bíróságoknak meg kell tagadniuk az adólevonás jogát biztosító előnyt, ha objektív körülmények alapján megállapítható, hogy e jogra csalárd módon vagy visszaélészerűen hivatkoztak. Ugyanezen ítélet 54. pontjában az Európai Unió Bírósága megerősítette a C-409/04. számú Teleos és társai ügyben már kimondott értelmezését, mely szerint nem ellentétes az uniós joggal, ha azt követelik meg a gazdasági szereplőktől, hogy tegyenek meg minden tőlük észszerűen elvárható intézkedést annak érdekében, hogy az általuk teljesítendő ügylet ne vezessen adókijátszáshoz. Az észszerűen elvárható intézkedések köre pedig az adott ügy körülményeitől függ, melynek elbírálása a nemzeti bíróság feladata. (C-277/14. 51. pont)

Az észszerű és az adózótól elvárható intézkedések körébe a Kúria jogi álláspontja szerint beletartozik minden olyan intézkedés, amely a számlakibocsátó működési körülményeivel, képviselőjével, teljesítési

képességével kapcsolatos. Bár általánosságban nem várható el egy adózótól, hogy a vele szerződéses kapcsolatban állókat a részletekbe menőkig ellenőrizzen, de a gazdasági életben szokásos gondos magatartást kell tanúsítania. Ennek ki kell terjednie annak megismerésére, hogy beszállítója tudja-e teljesíteni a szerződésben vállalt munkát, azt hogyan, saját munkavállalókkal, vagy alvállalkozók bevonásával teljesíti-e. A Kúria olyan mélységű vizsgálatot követel az adózótól, amely igazolhatja, hogy ténylegesen a számlakibocsátó végezte a számlákban feltüntetett tevékenységet.

Kfv.I.35.706/2019/9.

Nem elegendő az értékesítési láncban távolabb álló adózók magatartásából következtetni a felperes aktív magatartására, ahhoz legalább az elősegítés vagy a támogatás formáját öltő saját közreműködésnek kell fennállnia. Ennek bizonyítása hiányában az adólevonási jog megtagadásához elengedhetetlen a "tudta vagy tudhatta volna" feltételek fennállásának igazolása.

Az elsőfokú bíróság ítélete és az alperes határozata a műanyag áruk kereskedelmével kapcsolatos megállapítások tekintetében megalapozatlan. Az alperes és a bíróság is azon az állásponton volt, hogy a felperes egy általa, aktív magatartással létrehozott körbeszámlázásos csalás, adókijátszást megvalósító láncolat szereplője volt, melyben a fő cél az általános forgalmi adó levonásban megnyilvánuló adóelőny elérése volt. Ezt a döntését az alperes a láncolat elemzésére, a láncolatban résztvevő gazdasági társaságok magatartására, az adóbevallás, befizetés teljesítésének hiányára, a pénzügyi teljesítés terén fellépő bizonytalanságokra és egy a nyomozati eljárásban szerzett gyanúsított vallomásra alapozta. Vizsgálta a felperesi fuvarozás körülményeit és ott elsősorban azt róta felperes terhére, hogy a zsugorfóliában érkező áruk csomagolását nem bontotta meg és nem ellenőrizte az áru mennyiségét és minőségét sem, hanem változatlan formában tovább szállította az árut. Azt nem vitatta, hogy az áruk szállítása ténylegesen megvalósult, de miután az áruk eredetét nem tudta a láncolaton végig követni, jutott arra a következtetésre, hogy a kialakított disztribútori rendszernek nem volt ésszerű gazdasági indoka, annak célja a jogtalan adóelőny megszerzése, úgy, hogy a termék eredete, valamint a végfelhasználó azonosíthatatlan maradt.

A műanyag termékek értékesítése körében sem az alperes, sem pedig a bíróság nem mutatott ki személyi összefonódásokat, melyek utalhatnának arra, hogy a felek tudatosan hozták létre a láncolat. Ellenkezőleg az alperesi határozatban és a bírósági ítéletben is tapasztalható egy fajta bizonytalanság a tényállás minősítése körében, amikor utalnak a felperes tudattartalmára, az ésszerűen elvárható, kellő körültekintő magatartás tanúsításának hiányára, máskor pedig egyértelműen a felperes felelősségét állítják, a lánc létrehozásában tanúsított aktív magatartását rögzítik.

A Kúria korábbi ítéletében már kimondta, hogy bizonytalan történeti tényállásra adójogi jogkövetkezményt nem lehet alapítani. Márpedig a perbeli esetben a vizsgált tényállással összefüggésben ez a bizonytalanság megállapítható, hiszen a bíróság is egyszerre utal a felperes aktív, láncot létrehozó szerepére, máskor a tudattartalom és kellő körültekintés elemzése alapján kívánja igazolni az alperesi határozat jogszerűségét. A kettő azonban kizárja egymást. Helytálló e tekintetben az a felperesi felülvizsgálati érvelés, hogy a felperes értelemszerűen nem járhatott el aktívan és passzívan is, mivel ha az állapítható meg, hogy a felperes tudatosan hozta létre az adókijátszó láncolatot, akkor nem értelmezhető, vizsgálható, hogy a felperesnek kellő körültekintés mellett tudnia kellett, hogy adókijátszásban vesz részt. Egyetért a Kúria azzal a felperesi állásponttal is, ha az alperes azt állítja, hogy a felperes aktív résztvevője, sőt alakítója volt a láncnak, úgy az alperesnek a felperes azon cselekedeteit kell feltárnia, amelyek bizonyítják ezt a megállapításait. Ennek igazolásához nem elegendő a láncban résztvevő felek adózási magatartásának (iratanyag hiány, bevallás- befizetési kötelezettség elmulasztása, személyi, tárgyi feltételek hiánya) vizsgálata, hanem azt kell igazolni, hogy a felperes milyen magatartásával szervezte a láncolatot, vett abban részt. Erre alkalmas lehet olyan nyilatkozat, vallomás, okirat (email, levél) mely egyértelműen a felperest nevezi meg a láncolat létrehozójaként.

Az ilyen nyilatkozat megismerésének szükségességével összefüggésben a Kúria utalt arra, hogy a közigazgatási per tárgya a támadott döntés, közigazgatási cselekmény jogszerűségének vizsgálata, melybe beletartozik a tényállás megállapításának alapját képező bizonyítékok megszerzése jogszerűségének, továbbá azoknak az adózóval való megismertetésének eljárási szabályokkal való

összhangjának, megfelelőségének felülvizsgálata is. A közigazgatási határozat felülvizsgálatát végző bíróságnak feltétlenül meg kell vizsgálnia, hogy a közigazgatási eljárásban teljesültek-e a tisztességes eljárás követelményei, és ennek hiányában magának kell pótolni e követelmények teljesülését.

A Kúria már számos határozatában rámutatott, hogy a tisztességes ügyintézéshez való jog megsértése akkor is súlyos, a határozat hatályon kívül helyezését eredményező eljárási jogszabálysértés, ha megismételt eljárás eredményeképpen azonos döntés szülehet. A tisztességes eljáráshoz való jog sérelme úgy is bekövetkezhet, hogy nem áll fenn oksági kapcsolat a lényeges eljárási szabálysértés és az ügy konkrét kimenetele között, azonban az ügyféli jogok érvényesíthetősége olyan sérelmet szenved, amely az eljárás egészét és körülményeit figyelembe véve eléri az Alaptörvény-ellenesség szintjét. A perbeli esetben a felperes el volt zárva attól, hogy teljes terjedelemben megismerhesse annak a személynek a vallomását, aki a felperes érdekében létrehozott fiktív céghálózatot felfedte és állítja, hogy ennek célja az adókijátszás, a felperesi cég adólevonási jogának biztosítása volt.

A tisztességes eljárás a jogállamiság és a demokratizmus része. Az Emberi Jogok Európai Egyezményének 6. cikke biztosítja a tisztességes eljáráshoz való jogot. Az Alaptörvény XXIV. cikkének (1) bekezdése rögzíti: mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni. Magyarországon tehát Alaptörvény írja elő közigazgatási eljárásokra is a fair eljárás követelményét. A tisztességes eljáráshoz való jog a felek és a megfelelő igazságszolgáltatás érdekeinek védelme érdekében egy sor eljárási jogot foglal magában. Ezek közül mind a büntető, mind a polgári eljárásokra vonatkozik a személyes meghallgatás joga, a hatékony részvételhez való jog, a tárgyalás közvetlensége, a fegyverek egyenlőségének követelménye, a kontradiktórius eljárás követelménye, a bizonyítási eljárás megfelelőségének követelménye, a visszaható hatály tilalma, továbbá az ügy alapos kivizsgálásának és a döntés megfelelő indokolásának követelménye.

Az EJEB joggyakorlatában a kontradiktórius eljáráshoz való jog azt jelenti, hogy a feleknek lehetőségük van arra, hogy megismerjék a bíróság döntésének befolyásolása céljából előterjesztett bizonyítékokat és észrevételeket, és azokhoz megjegyzéseket fűzzenek [Polgári ügyekben: Ruiz-Mateos kontra Spanyolország, 1993. június 23., series A no. 262, § 63; büntetőügyekben: Rowe and Davis kontra Egyesült Királyság (GC), 28901/95, ECHR 2000-II, § 60]. A kontradiktórius elve annyira alapvető, hogy az eljárások felgyorsításának kívánalma sem igazolhatja a figyelmen kívül hagyását (Nideröst-Huber kontra Svájc, 1997. február 18., Reports of Judgments and Decisions 1997-I, § 30.).

Ahogy az adóhatóság előtt az adózók alakilag és tartalmában hiteles, ellenőrizhető bizonyítékkal igazolhatják állításaikat, úgy ez hatósági követelmény is, azaz a tisztességes eljárás elemét képező fegyveregyenlőség elve a bizonyítékok beszerzése körében a közigazgatási eljárásban a hatóságra és az ügyfélre is vonatkozik. Ebbe beletartozik az, hogy az adóhatóság köteles a büntetőeljárásból származó, az adózóra vonatkozó nyilatkozat tartalmát az adózóval teljes körűen megismertetni, a nyilatkozó személyi kilétét felfedni (ha lehet).

Az Európai Unió Bírósága a C-189/19. számú ügyben nyomatékosította a védelemhez való jog tiszteletben tartását, amely az uniós jog által biztosított jogok között szerepel, és amely a Bíróság ítélezési gyakorlata szerint az uniós jog általános alapelveinek minősül. Ezt akkor kell alkalmazni, ha a közigazgatási szerv valamely személlyel szemben olyan aktus meghozatalát helyezi kilátásba, amely e személynek sérelmet okoz. Ezen elv értelmében azon határozatok címzettjei számára, amelyek e címzettek érdekeit érzékelhetően érintik, lehetővé kell tenni, hogy megfelelően kifejtessék álláspontjukat azon elemekkel kapcsolatban, amelyekre a közigazgatási szerv támaszkodni kíván. E kötelezettség a tagállamok közigazgatási szerveire hárul, amennyiben azok az uniós jog hatálya alá tartozó intézkedéseket fogadnak el, akkor is, ha maga az uniós jog nem ír elő kifejezetten ilyen alakszerűséget. [39. pont]

Ebben a döntésben az Unió Bírósága kitért a tagállami bíróságnak az adóhatósági határozat bírósági felülvizsgálata kapcsán kifejtett szerepére is, a fegyveregyenlőség elvének bíróság által történő biztosítására. Ez szerves részét képezi a magánszemélyek uniós jogból származó jogai Charta 47. cikkében foglalt hatékony bírósági védelme elvének, amennyiben az – többek között a kontradiktórius eljárás elvéhez hasonlóan – magának a tisztességes eljárás fogalmának a velejárója, az következik, hogy

ésszerű lehetőséget kell biztosítani valamennyi félnek arra, hogy olyan körülmények között ismertesse álláspontját, ideértve a bizonyítékait is, amelyek mellett nem kerül teljesen elnyert helyzetbe ellenfelével szemben.[61]Ezen elv célja a bírósági eljárásban részt vevő felek közötti eljárási egyensúly biztosítása, e feleknek különösen a bizonyításfelvételre, a bíróság előtti kontradiktórium vitára, valamint az említett felek jogorvoslatihoz való jogára vonatkozó szabályokat érintő jogai és kötelezettségei egyenlősége biztosítása révén. A tisztességes eljáráshoz való joghoz kapcsolódó követelmények tiszteletben tartásának érdekében fontos, hogy a felek kontradiktórium eljárásban mind az olyan tényállási elemeket, mind pedig az olyan jogi kérdéseket megvitathassák, amelyek az eljárás kimenete szempontjából meghatározók (2009. december 2-i Bizottság kontra Írország és társai ítélet, C-89/08 P, EU:C:2009:742, 56. pont).[62. Pont]

Kétségtől megkülönböztető tényállási elem volt a nyomozati eljárásban beszerzett vallomás, hiszen erre a vallomásra alapította az alperes azt a megállapítását, hogy a felperes aktív résztvevője volt az értékesítési láncnak. Ennek megismerésének hiányát, bizonyítási fokát (gyanúsított vallomás) illetve felhasználhatóságát a felperes keresetében vitatta. Abban egyetért a Kúria az elsőfokú bírósággal, hogy a nyomozati eljárás során kényszerintézkedések elrendelése nélkül beszerzett bizonyítékok a szabad bizonyítás elvéből következően az adóhatósági eljárásban kötöttség nélkül felhasználhatók. Ugyanakkor ha azok valóság tartalmát az adózó kétségbe vonja, megkérdőjelezi, elkerülhetetlen a kontradiktórium eljárás keretei között annak ellenőrzése. Ennek hiányában az ekként beszerzett bizonyíték felhasználására jogszerűen nem kerülhet sor. Ezzel teljesíthető a C-189/18. számú ügyben, a büntetőeljárás nyílt bizonyítékainak beszerzésével és felhasználásával kapcsolatban kifejtett előírásai.

A perbeli esetben nem egyértelmű tehát, hogy mi az a történeti tényállás, amelyre a közigazgatási szerv alapította döntését, és mi az a szempontrendszer, amelynek figyelembevételével a bíróságnak a közigazgatási határozat törvényességét vizsgálnia kell. A Kúria hangsúlyozza azt is, hogy a felperes bizonyítási kötelezettségének iránya is attól függ, hogy mi az alapja az adólevonás megtagadásának, ehhez kell igazodnia az e körben adott bírói kioktatásnak is. A bizonyítási teher és terjedelem szempontjából nem mindegy ugyanis, hogy az ésszerűen elvárható intézkedések megtételét kell a felperesnek adott esetben igazolnia, vagy arra vonatkozóan kell előterjesztenie bizonyítékait, hogy nem volt aktív részese egy láncolat létrehozásának.

Az Európai Unió Bírósága állandóvá vált és követett ítélezési gyakorlata szerint az adókijátszás, az adókikerülés és a visszaélések elleni küzdelem a hía irányelv által elismert és támogatott célok közé tartozik. Ennélfogva a nemzeti hatóságoknak és bíróságoknak meg kell tagadniuk az adólevonási jog által biztosított előnyt, ha objektív körülmények alapján megállapítható, hogy e jogra csalárd módon vagy visszaélésszerűen hivatkoztak. Ez az eset nem csak akkor áll fenn, ha maga az adóalany követ el adócsalást, hanem akkor is, ha az adóalany tudta, vagy tudnia kellett volna, hogy beszerzésével héacsalást megvalósító ügyletben vesz részt, vagy hogy az értékesítési láncban az említett adóalany által teljesített ügyletet megelőző vagy követő másik ügylet hía csalást valósít meg.

A Bíróság ítélezési gyakorlatából levezethető, hogy adócsalás és visszaélések esetén az adólevonási jog megtagadása értékesítési láncsal összefüggésben csak akkor jön szóba, ha éppen a több egymást követő ügylet sajátos kombinációja kölcsönzi ezen ügyletek egészének csalárd jellegét (C-131/13, C-163/13 és C-163/13, 67. pont). Ehhez viszont szükséges a felperes részvételének, az adócsalás megvalósításához való tevőleges magatartásának bizonyítása. Nem elegendő arra csupán a láncban távolabb álló adózók magatartásából következtetni, ahhoz legalább az elősegítés vagy a támogatás formáját öltő saját közreműködésnek kell fennállnia. Ennek bizonyítása hiányában az adólevonási jog megtagadásához elengedhetetlen a „tudta vagy tudhatta volna” feltételek fennállásának igazolása.

A fentieknek meg nem felelő jogerős ítélet erre vonatkozó részét a Kúria a Kp. 121. § (1) bekezdése, valamint a Kp. 115. § (2) bekezdésére tekintettel alkalmazandó 92. § (1) bekezdés d) pontja alapján hatályon kívül helyezte, az alperes határozatát az elsőfokú hatóság határozatára is kiterjedően ebben a részében megsemmisítette és az elsőfokú hatóságot e körben új eljárás lefolytatására kötelezte.

Az új eljárásban az elsőfokú hatóság a műanyagárak értékesítése kapcsán egyértelműen állást kell foglalnia, hogy az adólevonási jog megtagadását a felperesnek a láncolatban betöltött aktív szerepére alapozva tagadja-e meg. Ebben az esetben köteles bizonyítani és bemutatni, hogy mely az a felperesi magatartás mely ennek megállapításához vezethet. Ha ezt nem tartja megállapíthatónak, úgy

elengedhetetlen a felperesi tudattartalom vizsgálata, a tudta- tudhatta volna feltételek fennállásának feltárása és igazolása. A bizonyítás eljárás lefolytatásakor, a bizonyítékok bemutatás és felperessel való megismertetése során pedig a Kúria döntésének [34-40] pontjaiban kifejtetteket kell követnie.

Munkaügyi ügyszak

Mfv.X.10.350/2019/5.; Mfv.X.10.352/2019/5.

A munkáltató személyében bekövetkező változás esetében az átadás-átvétel háromoldalú üggyellett, a gazdasági egység feletti hatalomváltással megvalósulhat, ami által a munkavállalók irányítására jogosult munkáltató személye megváltozik.

A perbeli jogkérdés elbírálása során a 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) 36.§ (1) bekezdése alapján a gazdasági egységet, mint anyagi vagy nem anyagi erőforrások szervezett csoportját, a jogüggyeleten alapuló átvételt és a fennálló munkaviszonyokat kellett a munkáltatói oldalon bekövetkezett alanycsere megítélésakor érdemben értékelni, figyelemmel arra, hogy az Mt. 299.§ j) pontja a Tanács 2001/23/EK irányelvének (a továbbiakban: irányelv) való megfelelést szolgálja és az irányelv a munkavállalók jogainak a vállalkozások, üzletek vagy ezek részeinek átruházása esetén történő védelmére vonatkozó európai uniós jogszabály.

A Kúria – az Európai Unió Bírósága gyakorlatát felhívva - több eseti döntésében kifejtette: annak megállapításához, hogy a munkáltató személyében bekövetkező alanyváltozás feltétele megvalósul-e, az összes ténybeli körülményt együttesen kell figyelembe venni. Az elsőfokú bíróság ennek megítélésakor helyesen hivatkozott az Európai Bíróság C-24/85. számú ügyben lefektetett Spijkers kritériumok (ingó és ingatlan vagyontárgyak átadása, átvétele; immateriális javak (jogok) átruházása; a munkavállalók jelentős részének továbbfoglalkoztatása; az érintett gazdasági egység által s jogutódlás előtt és azt követően folytatott tevékenység hasonlósága; a gazdasági egységhez kapcsolódó ügyfélkörhöz fűződő kapcsolatok átvétele) vizsgálatára azzal, hogy önmagában e kritériumok fennállása még nem alapozza meg a munkáltató személyében bekövetkező változást (EBH2014.M.6, Mfv.I.10.156/2014.).

Erre figyelemmel az eljáró bíróságok helytállóan értékelték az átadó és átvevő munkáltató azonos – könyvkiskereskedelmi – tevékenységét, a leltári készlet átvételét, a munkavállalók azonos, illetve hasonló munkakörben, változatlan alapbérrel történő továbbfoglalkoztatását, amely akkor is megvalósította a munkáltató személyében bekövetkező, az Mt. 36. §-ának megfelelő változást, ha az átvevő munkáltató e körben a jogszabályi előírásoknak, így az Mt. 38.§-ának megfelelő tájékoztatási kötelezettségének nem tett eleget. Az irányelv és az annak belső jogban történő átültetését szolgáló munkajogi rendelkezés célja ugyanis a munkavállalók munkáltatói alanyváltozás esetén történő védelme, amely ekként – a feltételek megvalósulása esetén – akkor is megvalósul, ha az átvevő munkáltató nem ennek szándékával folytatta az átadó korábbi gazdasági tevékenységét.

A felperes a felülvizsgálati kérelmében megalapozatlanul hivatkozott az alperes és az átvevő munkáltató közötti megállapodás hatálytalanságára, mivel az irányelv alkalmazhatóságához nincs szükség az átadó és átvevő munkáltató közvetlen szerződéses kapcsolatára [C-200/16. Securitas-ügy, C-171/94. és C-172/94. Merckx és Neuhuys-ügy, C-472/16. ügy]. A munkáltató személyében bekövetkező változás esetében az átadás-átvétel háromoldalú üggyellett, a gazdasági egység feletti hatalomváltással megvalósulhat, ami által a munkavállalók irányítására jogosult munkáltató személye megváltozik (BH2019.26.).

A perbeli esetben az azonos tevékenységet folytató gazdasági egység – könyvesbolt – átvétele a T. Zrt.-n keresztül valósult meg akként, hogy e gazdasági társaság ugyanarra a tevékenységre az alperes helyett az átvevő L. Kft.-vel kötött bérleti szerződést, ezáltal a gazdasági egység a működés tényleges folytatásával megőrizte identitását, amely a munkaviszonyok folyamatosságát tekintve az Európai Bíróság ítélezési gyakorlatában döntő tényezőnek minősül (C-160/14. számú ügy 25.pont).

Pfv.VI.20.861/2019/7.

A szokásosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó mércéjével megítélt felperes az általa kapott tájékoztatás alappal nem gondolhatta azt, hogy az árfolyamkockázat nem valós, vagy nem őt terheli.

I. A felperes a felülvizsgálati kérelmében is az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó szerződési feltételek tisztességtelensége miatt hivatkozott a szerződés teljes érvénytelenségére.

E kérdés kapcsán a Kúria a Pfv.VI.21.910/2018/9. számú döntésében kifejtetteket jelen esetben is irányadónak ítélte: A Hpt. szerződés megkötésekor hatályos 203. § (6)-(7) bekezdése annyit írt elő, hogy a pénzügyi intézménynek a lakossági ügyféllel kötött, devizahitel nyújtására irányuló szerződés esetén fel kell tárnia a szerződéses ügyletben az ügyfelet érintő kockázatot, amelynek tudomásulvételét az ügyfél aláírásával igazolja. A kockázatfeltáró nyilatkozattal szemben támasztott tartalmi követelmény az árfolyamkockázat ismertetése, hatása a törlesztő részletre. A tájékoztatási kötelezettség megsértése alapot adhat a hozzá kapcsolódó szerződéses kikötés tisztességtelen jellege, és emiatt a szerződés (részleges vagy teljes) érvénytelensége megállapítására. Az a szerződéses feltétel, amely alapján az ügyletben rejlő, a szerződéses főszolgáltatás körébe tartozó árfolyamkockázatot korlátlanul az adós viseli, az esetben nem tisztességtelen, ha meghatározása megfelel a jóhiszeműség és tisztesség követelményének, ha az „általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos” fogyasztó számára világosan, és érthetően megfogalmazott [2/2014. PJE, Európai Unió Bírósága C-26/13. számú ítélet 74. pont, C-51/2017. számú ítélet 3. pont].

A felperes a tájékoztatás nem megfelelő volta miatt a kölcsönszerződés tisztességtelenségét alaptalanul állította. A külön okiratba foglalt, a felperes által tudomásul vett, aláírt „kockázatfeltáró nyilatkozat devizahitelek árfolyam- és kamatkockázatával kapcsolatban” kitér az árfolyam előre pontosan nem becsülhető gyakoriságú, irányú változására, amely az adósságteher, mind a tőketartozás, mind a törlesztő részletek jelentős mértékű megnövekedéséhez vezethet. A szerződéses okirat tartalmazza a svájci frankban számított törlesztőrészlet, devizatartozás (2., 6.4. pont) forintban történő megfizetésének a kötelezettségét. A Kúria szerint sem akadályozta a felperest a 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) 203. § (6)-(7) bekezdésben előírt tájékoztatási kötelezettséggel nyújtható információ hiánya a szerződéses kötelezettségvállalása mértékének helyes értékelésében, az árfolyamkockázat hatásának a felmérésében. Az okiratok konkrét tartalma alapján az adós felperes tájékozott és megalapozott döntést hozhatott, értékelni tudta a rá telepített árfolyamkockázatnak a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt – esetlegesen jelentős – gazdasági következményeit is. Erről tanúskodik a kockázatfeltárás kapcsán rögzített nyilatkozata is, miszerint a szerződést a piac által indukált esetleges kockázatok felelős mérlegelésével kötötte meg. A 2/2014. PJE határozat 1. pontjához fűzött indokolás értelmében a felperesnek nem volt elég állítania, hanem bizonyítania kellett volna, hogy az árfolyamkockázat korlátozás nélkül őt terhelő volta számára – a szokásosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó mércéjével megítélve – nem volt világos és érthető. A perben ezt a felperes nem bizonyította. Az átlagos fogyasztó mércéjével megítélt felperes alappal nem gondolhatta azt, hogy az árfolyamkockázat nem valós, vagy nem őt terheli, illetve őt csak korlátozott mértékben terheli (2/2014. PJE I., III.1.). Mindebből következően a kölcsönügyletben rejlő árfolyamkockázatot a fogyasztó felperesre telepítő szerződési feltétel tisztességtelen jellege, emiatt a kölcsönszerződés felülvizsgálati kérelemben is állított érvénytelensége a 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 209/A. § (2) bekezdés alapján nem volt megállapítható

II. A költség, szolgáltatás nélküli díjak tisztességtelensége tárgyában az Európai Unió Bírósága előtt C-621/17. számon folyamatban volt előzetes döntéshozatali eljárásban hozott ítélet szerint a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv (a továbbiakban: irányelv) 4. cikke (2) bekezdését és 5. cikkét úgy kell értelmezni, hogy az a követelmény, amely szerint a szerződési feltételeket világosan és érthetően kell megfogalmazni, nem kívánja meg, hogy a fogyasztói kölcsönszerződésben foglalt, egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltételekben, amelyek a fogyasztót terhelő kezelési költség és folyósítási jutalék összegét, azok kiszámításának módját és teljesítésének idejét pontosan meghatározzák, az érintett összegek ellenében

nyújtott valamennyi szolgáltatást is részletezzék. Az irányelv 3. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az a feltétel, amely nem teszi lehetővé az e költség ellenében nyújtott konkrét szolgáltatások egyértelmű azonosítását, a felek szerződésből eredő jogaiban és kötelezettségeiben főszabály szerint nem idéz elő jelentős egyenlőtlenséget a fogyasztó kárára a jóhiszeműség követelményével ellentétben.

A Bíróság e körben kimondta, hogy az egyes többlet-fizetési kötelezettség fejében, azok jellegének azonban olyan módon ki kell tűnnie a szerződésből, hogy vizsgálható legyen: 1.) van-e a folyósítási jutalék és a kezelési költség mögött valamilyen szolgáltatás; 2.) ezek a szolgáltatások (jellegükből adódóan) észszerűen a kölcsön kezelése vagy folyósítása körébe tartozó szolgáltatások közé tartoznak-e (gazdaságilag vagy jogilag indokolható-e az igénybevételük); 3.) e szolgáltatások fejében megállapított költség vagy jutalék nem aránytalan-e a kölcsönösszeghez képest. Annyiban alapos a felülvizsgálati kérelem, hogy a másodfokú bíróság a kezelési költséget tévesen tekintette a szolgáltatás-ellenszolgáltatás körébe tartozónak, azaz a hitelintézeti szolgáltatás ellenértéke elemének. Ezért ezen indokolással a kezelési költségre vonatkozó szerződési kikötés tisztességtelenségének – fentiek szem előtt tartásával történő – érdemi vizsgálatát nem tagadhatta meg.

Az Európai Unió Bírósága a C-26/13. számú ügyben hozott ítéletében akként foglalt állást, hogy a „szerződés elsődleges tárgyát” vagyis a „főszolgáltatást” megállapító szerződési feltételeknek azok tekintendők, amelyek a szerződést jellemző szolgáltatást határozzák meg. Az irányelv 4. cikk (2) bekezdése szerinti, a tisztességtelenség vizsgálhatósága kivételét jelentő feltételeket megszorítóan kell értelmezni. A Ptk. 523. § (1) bekezdése szerint a kölcsön nyújtásnak, azaz a főszolgáltatásnak az ellenértéke a kamat. A felek megállapodhatnak ezen felül más fizetési kötelezettségben is, de az nem minősül a főszolgáltatás ellenértékének, ezért a tisztességtelensége vizsgálható.

Pfv.V.21.437/2018/5.

A fellebbezéssel az elsőfokú bíróság hatásköre teljesen átszáll a másodfokú bíróságra, ezért az olyan kérdésben is határozhat, amelyben az elsőfokú bíróság nem tárgyalt, illetőleg nem határozott. Abból a szabályozásból, hogy az elektronikus hírközlési szolgáltató az egyedi előfizetési szerződések mintáit is köteles az internetes honlapján közzétenni, következik, hogy ezeket a fogyasztó közreműködése és egyedi megtárgyalás nélkül tudja csak meghatározni több szerződés megkötése céljából. Az egyedi előfizetési szerződések e mintái általános szerződési feltételnek minősülnek. A minta alapján kötött (köthető) szerződés nem lesz egyedileg megtárgyalt amiatt, hogy a fogyasztó tünteti fel az igénybevétel helyét, mert ez nem befolyásolja a felek jogainak, kötelezettségeinek az alakulását, a szerződés tartalmát.

I. A felülvizsgálati kérelem a jogerős ítéletnek az előfizetői szerződés és a VM szerződés egyes nyilatkozataira vonatkozó döntéseit azzal támadta, hogy azok nem minősülnek általános szerződési feltételnek. A felek a nyilatkozatokat egyedileg megtárgyalták, az alperes nem a másik fél közreműködése nélkül, hanem jogszabály alapján, az előfizető közreműködésével határozta meg azokat, így a nyilatkozatokkal kapcsolatban a felperesnek nincs keresetindítási jogosultsága.

A 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:105. § (1) bekezdés a) pontja alapján az ügyész a fogyasztó és a vállalkozás közötti szerződés részévé váló tisztességtelen általános szerződési feltétel érvénytelenségének megállapítása iránt indíthat közérdekű keresetet. A Ptk. 6:77. § (1) bekezdése szerint általános szerződési feltételnek minősül az a szerződési feltétel, amelyet az alkalmazója több szerződés megkötése céljából egyoldalúan, a másik fél közreműködése nélkül előre meghatározott, és amelyet a felek egyedileg nem tárgyaltak meg. A Ptk. 6:103. § (1) bekezdése szerint fogyasztó és vállalkozás közötti szerződésben a tisztességtelen általános szerződési feltételre vonatkozó rendelkezéseket alkalmazni kell a vállalkozás által előre meghatározott és egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltételre is.

Az 93/13/EGK Irányelv (a továbbiakban: Irányelv) 3. cikk (2) bekezdése szerint egy szerződési feltétel minden olyan esetben egyedileg meg nem tárgyalt feltételnek tekintendő, ha azt már előzetesen megfogalmazták és ezért a fogyasztó nem tudta annak tartalmát befolyásolni, különösen az előzetesen kidolgozott szabványszerződések esetében. Az Európai Unió Bíróságának az Irányelv értelmezésére és alkalmazására vonatkozó gyakorlatát feldolgozó 2019/C 323/04 számú Bizottsági Közlemény (a

továbbiakban: Bizottsági Közlemény) 1.2.2. pontjában írtak szerint az egyedileg meg nem tárgyalta szerződési feltételek alá jellemzően, de nem kizárólagos jelleggel a szabványosított, előre megfogalmazott szerződési feltételek tartoznak. E körben az számít, hogy a feltételek hozzájárulnak a felek jogainak és kötelezettségeinek a meghatározásához, és a kérdéses konkrét feltételeket illetően nem került sor egyedi tárgyalásokra.

Az 2003. évi C. törvény (a továbbiakban: Eht.) 127. § (1) bekezdése alapján a felek kizárólag előfizetői szerződést köthetnek, amely az általános szerződési feltételekből és az egyedi előfizetői szerződésből áll. Az előfizetői szerződések részletes szabályait az 2/2015. (III. 30.) NMHH rendelet (a továbbiakban: Eszr.) tartalmazza, meghatározva az általános szerződési feltételek (6. alcím) és az egyedi előfizetői szerződés (7. alcím) tartalmát. Az Eszr. 11. § (4) bekezdése alapján a szolgáltató az általános szerződési feltételek mellett az egyedi előfizetői szerződések mintáit is köteles az internetes honlapján közzétenni. E szabályozásból következik, hogy az egyedi előfizetői szerződések mintáit az alperes előre, a másik fél közreműködése és egyedi megtárgyalás nélkül tudja csak meghatározni és közzétenni, mégpedig több szerződés megkötése céljából. Az Eht. 127. § (1) bekezdése szerinti egyedi előfizetői szerződés Eszr. 11. § (4) bekezdése alapján közzétett mintája ezért általános szerződési feltételnek minősül a Ptk. 6:77. § (1) bekezdése alapján.

A felperes keresetét azonban nem a Ptk. 6:105. § (3) bekezdésére – a nyilvánosan megismerhetővé tett, de még nem alkalmazott általános szerződési feltételek tisztességtelenségére –, hanem a Ptk. 6:105. § (2) bekezdésére, a már alkalmazott általános szerződési feltételek érvénytelenségére alapította. E körben a jogerős ítélet helytállóan utalt arra, hogy a Ptk. 6:77. § (2) bekezdése alapján – a 2/2011. PK vélemény 2. pontjában kifejtettek szerint – vélelem szól amellett, hogy az általános szerződési feltételt a felek egyedileg nem tárgyalták meg. A fogyasztóval szerződő félnek ezért a közérdekű perben azt kellene bizonyítania, hogy kivétel nélkül minden, vele szerződő fél érdemben befolyásolhatta annak tartalmát, amely nem lehetséges, ezért a vélelem megdöntése fogalmilag kizárt a közérdekű perben (BH 2014.83.). Ezt meghaladón az előfizető jogszabályban megkövetelt nyilatkozatának a megadása – így az igénybevételi helynek az előfizetői szerződésben való feltüntetése – nem minősül a tartalom meghatározásában való közreműködésnek, mert az nem befolyásolja a felek jogainak és kötelezettségeinek az alakulását.

A jogerős ítélet tehát helyesen állapította meg, hogy a keresettel támadott nyilatkozatok általános szerződési feltételnek minősülnek, amelyekre kiterjed az ügyész közérdekű keresetindítási joga a Ptk. 6:105. § (1) bekezdés a) pontja alapján.

A speciális jogszabályok meghatározzák az egyedi előfizetői szerződés tartalmát, de magát a nyilatkozatok szövegét nem a jogszabály állapítja meg, hanem a mintát kialakító alperes. Erre figyelemmel az általános szerződési feltétel tisztességtelensége nem kizárt a Ptk. 6:102. § (4) bekezdése alapján.

Mindezekre tekintettel a jogerős ítéletnek az előfizetői szerződés és a VM szerződés nyilatkozataira vonatkozó döntése nem sérti a Ptk. 6:77. § (1) bekezdését, az Eht. és az Eszr. rendelkezéseit, valamint a Ptk. 6:102. § (4) bekezdését.

II. Az előfizetői szerződés és a VM szerződés 7. nyilatkozatában az előfizető arról nyilatkozik, hogy az előfizetői szerződés megkötése során a szolgáltató teljes körű tájékoztatást nyújtott az alternatív barangolásszolgáltató választásának lehetőségéről, az érvényes barangolási díjakról és az euró tarifáról.

A 531/2012/EU rendelet (a továbbiakban: roaming rendelet) 2015. november 28. napjáig hatályos 4. cikk (4) bekezdése szerint a belföldi szolgáltató a szerződéskötéskor köteles valamennyi ügyfelének külön-külön teljes körű tájékoztatást nyújtani az alternatív barangolásszolgáltató választásának lehetőségéről, és nem akadályozhatja az alternatív barangolásszolgáltatóval való szerződéskötést. A roaming rendelet 2015. november 29-i módosítása hatályon kívül helyezte a 4. cikk (4) bekezdését.

A nyilatkozat szerint az előfizető elismeri, hogy teljes körű tájékoztatást kapott anélkül, hogy a nyilatkozatból megállapítható lenne a tájékoztatás tényleges tartalma. A 2017. január 20. napját követően megtett nyilatkozatban továbbá az előfizető olyan teljes körű tájékoztatást ismer el, amely a roaming rendelet 2015. november 29-i módosítása miatt az alperes álláspontja szerint már szükségtelen. Az egyébként is formális előfizetői nyilatkozat így nem egyértelmű, ezért a Ptk. 6:103. § (2) bekezdése

alapján tisztességtelen.

III. Az előfizetői szerződés és a VM szerződés 9., az előfizetői szerződés 19., valamint a VM szerződés 18. nyilatkozata az igénybevételi helyen a szolgáltatás minőségének hiányosságaival kapcsolatos felmondási jog gyakorlásának lehetőségéről, feltételeiről és következményeiről szóló tájékoztatás megtörténte vonatkozik az ÁSZF megjelölt pontjaira hivatkozva.

E nyilatkozatok általános szerződési feltételnek minősülnek a Ptk. 6:77. § (1) bekezdése alapján függetlenül attól, hogy meghatározzák az igénybevételi helyet az előfizetői szerződésben szereplő adatokra való utalással. Az előfizetői szerződésben feltüntetett adatok a szerződés egyedi adataiban, nem pedig a keresettel érintett előfizetői nyilatkozatban okoznak változást, így az egyedi adat feltüntetése nem minősül a keresettel érintett szerződési feltétel meghatározásában való közreműködésnek.

Az Eszr. 8. § (2) bekezdése szerint az előfizetői szerződés megkötésével egyidejűleg a szolgáltató köteles igazolható módon tájékoztatni az előfizetőt a felmondási jog gyakorlásának lehetőségéről, feltételeiről és következményeiről. Az Eszr. 11. § (1) bekezdés e) pont ei) alpontja szerint az egyedi előfizetői szerződésnek azt kell tartalmaznia, hogy ez megtörtént. Ezzel összefüggésben kell rögzíteni az előfizető egyértelmű (igen/nem) nyilatkozatát az Eht. 134. §-a által szabályozott felmondási jogra vonatkozó tájékoztatás tudomásul vételéről. A felmondási jogról való, fentiek szerinti tájékoztatástól eltérően az Eszr. 11. § (1) bekezdés h) pontja szerint az egyedi előfizetői szerződésnek utalást kell tartalmazni arra, hogy az általános szerződési feltételek mely pontjai tartalmazzák az előfizetői szerződés megszűnésének eseteit, feltételeit és jogkövetkezményeit. Az Eszr. fenti szabályaiból következően a felmondási jog gyakorlásának lehetőségéről, feltételeiről és következményeiről való tájékoztatás nem azonos az előfizetői szerződés megszűnésének eseteit, feltételeit és jogkövetkezményeit tartalmazó ÁSZF pontokra való utalással.

A keresettel támadott előfizetői nyilatkozatok nem tartalmazzák igazolható módon a tájékoztatás tartalmát, azt, hogy a felmondási jog gyakorlásának lehetősége, feltételei és következményei tekintetében az előfizető ténylegesen miről kapott tájékoztatást. Az Eszr. 11. § (1) bekezdés e) pontja alapján az előfizető egyértelmű (igen/nem) nyilatkozata azért szükséges, hogy választani tudjon az egyes nyilatkozatok közül megjelölve, hogy kapott-e ténylegesen ilyen tartalmú tájékoztatást vagy sem. A felmondás szabályainak ismerete döntő jelentőségű a fogyasztó jogainak érvényesítése szempontjából, ezért a keresettel támadott nyilatkozat tisztességtelen a Ptk. 6:102. § (1) bekezdése alapján.

IV. Az előfizetői szerződés és a VM szerződés 10. nyilatkozatának első mondata szerint „[b]üntetőjogi felelősségem tudatában kijelentem, hogy az általam megadott adatok a valóságnak megfelelnek, megértettem és elfogadom, hogy ezen hozzájáruló nyilatkozatomat az Előfizetői Szerződés hatálya és a jogérvényesítésre nyitva álló határidő alatt nem vonhatom vissza”. A jogerős ítélet az első mondat második részének a tisztességtelenségét állapította meg. A mondat már nyelvtanilag sem értelmezhető, mert annak első fele egy kijelentést tartalmaz az adatok valóságnak való megfeleléséről, míg a második fele „ezen hozzájáruló nyilatkozat” visszavonhatatlanságára vonatkozik.

Az Eht. 154. §-a törvényi felhatalmazást ad egyes adatok kezelésére. A 157. § (4) bekezdése az értéknövelt szolgáltatások nyújtása vagy saját üzletszerzés céljából lehetővé teszi egyes adatok feldolgozását az előfizető vagy a felhasználó kifejezett előzetes hozzájárulásával, amit az előfizető és a felhasználó bármikor visszavonhat.

Mindezekre figyelemmel az Eht. egyrészt törvényi felhatalmazást ad az adatkezelésre, másrészt egyes adatok feldolgozását előzetes és visszavonható hozzájáruláshoz köti. A keresettel támadott 10. nyilatkozatból nem állapítható meg, hogy mely hozzájáruló nyilatkozat nem vonható vissza. Erre figyelemmel nem tévedett a másodfokú bíróság, amikor úgy foglalt állást, hogy a szerződési feltételnek a jogerős ítéletben megállapított része tisztességtelen a Ptk. 6:103. § (2) bekezdése alapján.

V. Az előfizetői szerződés és a VM szerződés 12. nyilatkozata szerint az előfizető nem tart igényt az ÁSZF teljes szövegének a rendelkezésre bocsátására.

A jogerős ítéletben helyesen felhívott Eht. 130. § (2) bekezdése alapján a szolgáltató az általános szerződési feltételeit tartós adathordozón vagy elektronikus levélben térítésmentesen, vagy az előfizető kérésére nyomtatott formában köteles előfizetői számára rendelkezésre bocsátani. A fogyasztónak tehát joga van arra, hogy a szolgáltató az általános szerződési feltételeket rendelkezésére bocsássa, míg a

keresettel támadott 12. előfizetői nyilatkozatban a fogyasztó erről a jogáról mond le. Ez a szerződési feltétel így nem csak a Ptk. 6:102. § (1) bekezdése alapján tisztességtelen, hanem a Ptk. 6:101. § alapján is semmis, amely a 3/2011. PK vélemény 1. pontja alapján közérdekű keresetindítás esetén is megállapítható.

VI. Az előfizetői szerződés 20. és a VM szerződés 19. nyilatkozata szerint az előfizető kijelenti, hogy az előfizetői szerződés ideje alatt szóban úgy nyilatkozott, hogy ha a szolgáltató a szerződés módosítását kezdeményezi, akkor elfogadásnak minősül a nyilatkozattétel elmulasztása vagy a tevőleges magatartás.

Az Eszr. 12. § (7) bekezdése szerint ráutaló magatartással határozatlan időre kötött egyedi előfizetői szerződés ráutaló magatartással akkor módosítható, ha az előfizető az előfizetői szerződés ideje alatt igazolható módon szóban vagy írásban nyilatkozik arról, hogy amennyiben a szolgáltató az előfizetői szerződés módosítását kezdeményezi, az előfizető nyilatkozattételének elmulasztása vagy tevőleges magatartásának tanúsítása elfogadásnak minősül.

Az ÁSZF 2.1.1. pontja szabályozza az előfizetői jogviszony ráutaló magatartással történő létrejöttét, amelyek esetén szóbeli nyilatkozatra nem kerül sor, az előfizető ráutaló magatartást tanúsít. Az Eszr. 12. § (7) bekezdése kifejezetten azt írja elő, hogy az előfizető az előfizetői szerződés ideje alatt tegyen szóbeli vagy írásbeli nyilatkozatot. Ha egy szerződés ráutaló magatartással jön létre, akkor a szerződés megkötésekor egyes esetekben kizárt a szóbeli nyilatkozat megtétele; így különösen a már meglévő előre fizetett díjú előfizetői szerződés egyenlegfeltöltése esetén [ÁSZF 2.1.1. d) pont]. Az Eszr. alapján a joghatás eléréséhez külön szóbeli vagy írásbeli nyilatkozat szükséges az előfizetői szerződés ideje alatt, mert ebben az esetben az előfizető külön mérlegelést követően dönthet a nyilatkozat megtételéről vagy annak megtagadásáról. Az Eszr. szabályozásával ellentétes, az alperessel szerződő féllel szemben indokolatlanul egyoldalú az a szabályozás, amely a ráutaló magatartással létrejövő szerződéskor úgy tekinti, hogy az előfizető megtette azt a szóbeli nyilatkozatot, amit az előfizetői szerződés alatt tehet meg, saját döntésétől függően. Erre figyelemmel a feltétel tisztességtelen a Ptk. 6:102. § (1) bekezdése alapján.

VII. Az ÁSZF 2.1.1.c) pontja szerint, ha a szolgáltató az előfizető által megadott adatok ellenőrzésekor azt tapasztalja, hogy azok a központi nyilvántartástól eltérnek, nem az előfizető valós adatai, azok nyilvánvalóan hamisak, vagy az előfizető nem küldte vissza az adategyeztető sms-t, úgy a szolgáltató a szerződést érvénytelennek tekinti. Az igénybe vett szolgáltatások díját nem téríti vissza, az előre fizetett előfizető a SIM kártyán esetleg még meglévő egyenlegét elveszíti.

Az Eht. 129. § (2a) bekezdése szerint az előfizető személyazonosságának sikeres ellenőrzésének hiányában az előfizetői szerződés nem köthető meg, valamint a szolgáltató a szolgáltatás nyújtását nem kezdheti meg. A Eht. 129. §-a az előfizetői szerződés létrejötte alcím alatt található. Mindezek alapján a személyazonosság sikeres ellenőrzésének hiánya esetén az előfizetői szerződés nem jön létre.

Az alperes hivatkozása szerint a 2.1.1.c) pont szabályozása nem jelenti azt, hogy az alperes ne számolna el a fogyasztóval, mert az elszámolást az ÁSZF 12.6.11. pontja szabályozza. Az ÁSZF 12.6. pontja az előfizetői szerződés megszűnésének szabályait tartalmazza. Ezen belül a 12.6.11. pont az előfizetői szerződés újabb feltöltés nélküli megszűnése esetén szabályozza az elszámolást az előfizető kérésére. A szerződés megszűnésére és a megszűnés következményeinek alkalmazására ugyanakkor csak létrejött és érvényes szerződés esetén van lehetőség, az ÁSZF 2.1.1.c) pontja pedig a szerződést érvénytelennek tekinti. Erre tekintettel az alperes által hivatkozott rendelkezések mellett is fennáll az az egyoldalú és indokolatlan szabályozási egyenlőtlenség, hogy az ÁSZF 2.1.1.c) pontja alapján az előfizető nem kérhet visszatérítést, és a meglévő egyenlegét elveszti, ezért ez a feltétel tisztességtelen a Ptk. 6:102. § (1) bekezdése alapján.

Pfv.II.21.582/2019/4.

A szülői felügyelet rendezésének alapvető szempontja a kiskorú gyermek érdeke. A szakvélemény nem minősül perdöntő bizonyítéknak, azt az egyéb bizonyítékokkal együttesen kell értékelni.

Az 1986. évi 14. törvényerejű rendelettel kihirdetett, a Gyermekes jogellenes külföldre vitelének polgári jogi vonatkozásairól Hágában, 1980. év október 25. napján kelt szerződés (a továbbiakban: Hágai

Egyezmény) 13. cikke b) pontjában foglaltakat az uniós tagállamokban közvetlenül alkalmazandó 2201/2003. (XI.27.) EK Rendelet szűkítette, a rendelet (17) preambulumaival összhangban a 11. cikk (4) bekezdése szerint a gyermek visszavitelét haladéktalanul el kell érni, a visszavitel kivételes esetben utasítható el. A megtagadásra csak akkor kerülhet sor, ha a gyermek érdekkörében a főszabály, a visszavitel alkalmazása súlyos jogsérelemmel járna. Az eljárásban nincs helye a szülői felügyelettel kapcsolatos bizonyítékok (objektív és szubjektív szempontok) értékelésének, az erre való hivatkozás esetén kizárólag az vizsgálendő, hogy a gyermek alapvető érdeke a visszavittel sérül-e, őt a visszavitel testi vagy lelki károsodásnak tenné ki vagy bármilyen más módon elviselhetetlen helyzetet teremtene a számára [Hágai Egyezmény 13. cikk b) pont].

A jelen ügyben az olasz hatóságok a Hágai Egyezmény és az EK rendelet együttes alkalmazásával a kivételes, egyedi körülmények fennállását bizonyítottak ítélték: a gyermekek érdekével ellentétes a visszavitel, az számukra testi vagy lelki károsodással járna, elviselhetetlen helyzetet teremtene. Mindezeket a következtetéseket az alperes magatartására alapították, a visszavitelt erre figyelemmel tagadták meg.

A távoltartásról rendelkező jogerős végzés, az igazságügyi pszichológus szakértői vélemény és a Hágai Egyezmény szerinti eljárásban meghozott jogerős határozat egybehangzóan foglalt állást az alperes agresszív, a másik szülőt semmibe vevő, lekezelő magatartásáról. Ezeket a tényeket pedig a jelen eljárásban az alperes nevelési képessége és készsége körében értékelni kell, azok az alperes nevelési képességét – a felperessel egyezően – súlyosan lerontják.

Pfv.VII.21.748/2019/11.

Amennyiben a számlavezető pénzintézet a vele szerződő számlatulajdonos felé a bankszámlájáról végrehajtott utalás miatt helytáll, abban az összegben léphet fel megtérítési igénnyel a jogalap nélküli gazdagodás szabályai szerint a gazdagodóval szemben, amilyen összegben ő maga helytállt.

Elsőként azt vizsgálta a Kúria, hogy az alperes felülvizsgálati kérelmében előadottak alapján fennállt-e az ügyben a per megszüntetésének oka a joghatóságra vonatkozó perelőfeltétel hiányában [1952. évi III. törvény (a továbbiakban: rPp.) 158. § (1) bekezdés, 157. § a) pont, 130. § (1) bekezdés a) pont, 157/A. §], amely az rPp. 275. § (2) bekezdésében írt kivételszabály értelmében hivatalból is feladatába tartozott.

Leszögezte, hogy a per tárgyánál fogva a magyar bíróság joghatósága az ügyben nem volt kizárt, más tagállam bírósága ugyanis nem rendelkezett kizárólagos joghatósággal a kereset elbírálására a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló 1215/2012/EU rendelet 24. cikke szerint. Ebből következően nem volt helye a per megszüntetésének az rPp. 130. § (1) bekezdés a) pontján keresztül az rPp. 157/A. § (1) bekezdés b) pontja, a 158. § (1) bekezdése alapján.

Más tagállami bíróság kizárólagos, illetve a magyar bíróság kizárt joghatósága hiányában megalapozta az ügyben eljáró bíróságok joghatóságát – miként azt a másodfokú bíróság ítéletében helytálló indokolással levezette –, hogy az alperes az elsőfokú eljárás 2016. december 7-én tartott tárgyalásán perbebocsátkozott, egyúttal nyilatkozott arról is, hogy joghatósági kifogását a továbbiakban nem tartja fenn. Az alperesi perbebocsátkozás előzőekben ismertetett eljárásjogi hatását az 1215/2012/EU rendelet is elismeri a 26. cikk (1) bekezdésében.

Pfv.I.20.175/2020/11.

Nem tisztességtelen az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó szerződéses rendelkezés, ha világos és érthető.

A felülvizsgálati eljárás kizárólag annak megállapítására irányult, hogy az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó szerződéses rendelkezés tisztességtelen-e és ebből adódóan a tisztességtelenségen alapuló semmisség következtében indokolt-e a felperesek elleni végrehajtás megszüntetése. A Kúria megítélése szerint ebben a kérdésben – az alábbiakban kifejtettek szerint – az elsőfokú bíróság helyezkedett helyes álláspontra.

Az árfolyamkockázatot a felpereseknek azért kell viselniük, mert a kölcsönszerződés kirovó pénzneme CHF volt, ugyanakkor a jövedelmük nem CHF-ben keletkezett. A szerződés I.10. pontja szerint igazoltan a hitelező által adott és a felperesek által megismert, megértett és tudomásul vett árfolyamkockázati tájékoztatóban foglaltakból megállapíthatóan a felpereseknek tudomása volt az árfolyamkockázatról, arról, hogy a futamidő alatt a forintnak a svájci frankhoz viszonyított árfolyamának kedvezőtlen változása a devizában megállapított törlesztő részletek forintban fizetendő ellenértékét akár jelentős mértékben is megemelheti és ez a kockázat kizárólagosan őket terheli.

A perben korábban eljáró bíróságok ítéletük meghozatala során – helyesen – figyelemmel voltak az Európai Unió Bírósága-nak a C-51/17. számú ügyben meghozott ítéletére. Az Európai Unió Bírósága ítéletéből kitűnően az árfolyamkockázati tájékoztatással összefüggésben felállított követelményrendszer szerint a szerződési feltételek világos és érthető megfogalmazása arra kötelezi a pénzügyi intézményt, hogy elegendő tájékoztatást nyújtson a kölcsönt felvevők számára ahhoz, hogy megalapozott döntést hozhassanak. Az árfolyamkockázattal kapcsolatos feltételnek nemcsak alaki és nyelvtani szempontból, hanem a konkrét tartalom vonatkozásában is érthetőnek kell lennie a fogyasztó számára abban az értelemben, hogy az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó ne csupán azt legyen képes felismerni, hogy a nemzeti fizetőeszköz a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti devizához képest leértékelődhet, hanem értékelnie kell tudnia az ilyen feltételnek a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt – esetlegesen jelentős – gazdasági következményeit is.

Az adott esetben a hitelezőnek a szerződés I.10. pontjában foglalt tájékoztatása a szükséges követelményszintnek megfelelt, hiszen abból lehetett arra következtetni, hogy a CHF-nek a magyar forinttal szembeni árfolyam-alakulása a kölcsön forintban történő visszafizetésének terheit akár növelheti is. A tájékoztatásból meg lehetett állapítani, hogy a változás a felperesek pénzügyi kötelezettségeit jelentős mértékben módosíthatja, a törlesztő részletek forintban fizetendő ellenértéke akár jelentős mértékben is emelkedhet. Kitűnt a tájékoztatásból, hogy az árfolyamváltozás a felperesekre nézve kockázatot jelent, mivel kedvezőtlen esetben a visszafizetés terhe növekedhet, hiszen a visszafizetést forintban kell teljesíteni. A hitelező által adott tájékoztatásból fel lehetett mérni az árfolyamváltozás gazdasági következményeit is. A felperesek maguk nyilatkoztak úgy, hogy az árfolyamkockázatból adódó lehetséges hatásokat alaposan megfontolták, a kockázatot fizetőképességüknek és vagyoni helyzetüknek megfelelően mérlegelve vállalták.

A másodfokú bíróság álláspontjával ellentétben a szerződés I.10. pontjába foglalt tájékoztatásból alappal nem következtethettek arra a felperesek, hogy a törlesztő részletek jelentős növekedése csupán a kamatra és a kezelési költségre vonatkozik, a tőketörlesztés címén fizetendő összeget nem érinti, hiszen a kölcsöntartozást egyrészt a havonta esedékes ügyleti kamat és kezelési költség (havi törlesztő részlet) megfizetésével kellett törleszteni (kölcsönszerződés I.4.2. pont), másrészt a havi törlesztő összeg megfizetésén túl, az életbiztosítás feltételeihez igazodóan, tőketörlesztés megfizetésére is kötelesek voltak a felperesek (kölcsönszerződés I.4.3. pont).

A szerződés előbbieken megjelölt két pontjából is következően az ügyleti kamat és a kezelési költség, azaz a havi törlesztő részlet, továbbá a tőketörlesztés együttesen jelentette a felperesek fizetési kötelezettségének tartalmát. Minderre kiterjedt az árfolyamváltozás lehetősége. A felperesek maguk sem vitatták, hogy a szerződés megkötését megelőzően bemutatták számukra az előző négy-öt év árfolyamváltozását, amely azt jelenti: tájékoztatást kaptak az árfolyamváltozás tényéről, lehetőségéről. Az árfolyamváltozás lehetőségére és annak esetleges kedvezőtlen hatására utal a szerződés I.1.4. pontja is, amelyben az szerepel: a felperesek tudomásul vették, hogy amennyiben az esetleges árfolyamváltozás következtében a kölcsön összege nem fedezné azt az összeget, amelynek kiegyenlítésére a kölcsönt – részben – igényelték, úgy a különbözetet kötelesek megfizetni.

Az elsőfokú bíróság ítéletének indokolása szerint: az „alperes igazolta, hogy a felperesek a kölcsön igénylése során is nyilatkoztak arról, hogy a hitelező árfolyamkockázatról szóló tájékoztatását kézhez vették. A felperesek nem állították, hogy a tájékoztatót nem kapták meg, csupán azt, hogy az alperes által csatolt irat ezt kétséget kizáróan nem igazolja.”. Ezzel szemben a másodfokú bíróság arra a következtetésre jutott, hogy a felperesek a hitelező képviselőjével nem találkoztak, csak a közvetítő cég munkatársával „nem kaptak különösebb tájékoztatást az árfolyamkockázatról”.

A rendelkezésre álló iratanyagban megtalálható a 209. számú kölcsönkérelem 6. oldala, amelynek egyik

pontja az alábbiakat tartalmazza: „Büntetőjogi felelősségem tudatában kijelentem és aláírással igazolom, hogy az Ügyféltájékoztató a devizahitelek kockázatairól szóló kiadványban foglaltakat megismertem és az abban foglaltak alapján tudomásul veszem, hogy a devizában nyilvántartott kölcsönök a forintban nyilvántartott kölcsönökhöz képest magasabb kockázatot jelentenek tekintettel az esetleges árfolyamváltozásokra”.

A Pénzügyi Szervezetek Állam Felügyeletének ajánlása alapján elkészített „Ügyféltájékoztató a devizahitelek kockázatairól” szóló kiadvány 2. pontja szerint a hitel devizaneme és a forint közötti árfolyamváltozás hatással van mind a folyósítandó hitelösszeg, mind a törlesztő részletek (tőke, kamat és kezelési költség tartozás) mértékére. Ha a forint árfolyama erősödik, akkor kevesebb forintot kell fizetni a devizában kifejezett törlesztő részlet fejében, ha azonban a forint árfolyama gyengül, akkor a devizában kifejezett törlesztő részlet forintra átszámított összege magasabb lesz.

A hitelező 410. számú átvételi elismervényében foglaltak szerint a hitelező képviselője elismerte, hogy 2008. április 21-én a kölcsönkérelmet és a mellékleteket átvette, a kölcsönkérelmet és mellékleteit befogadta. Ezt az átvételi elismervényt az I. rendű felperes is aláírta, kijelentette, hogy az adatlapon szereplő adatok a valóságnak megfelelnek, tudomásul vette, hogy a kölcsönkérelem elbírálását a hitelező csak hiánytalan kölcsönigénylés és mellékletei befogadását követően kezdi meg.

Az előbbieken megjelölt dokumentumok tartalmának értelmezéséből következően a hitelező a kölcsönkérelmet átvette, ezt az I. rendű felperes el is ismerte. Az a körülmény, hogy a kölcsönkérelmet a hitelező átvette, azt is jelenti, hogy a kölcsönkérelmet a kölcsön igénylők adták át a hitelező részére, a 209. számú kölcsönkérelem 6. oldalán pedig szerepel az Ügyféltájékoztató a devizahitelek kockázatairól szóló kiadványban foglaltak megismerése.

Az előbbieken alapján megállapítható, hogy a felperesek az árfolyamkockázat viseléséről nem csupán a kölcsönszerződés I.10. pontjából szereztek tudomást és vállaltak kötelezettséget annak viselésére, hanem a hitelezőtől már a szerződéskötést megelőzően tájékoztatást tartalmazó iratot kaptak az árfolyamkockázat mibenlétéről. Az Ügyféltájékoztatóban az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás mellett feltüntették azt is, hogy a törlesztő részletek tőke, kamat és kezelési költség részekből állnak.

Nem csupán a kölcsönszerződés előbbieken ismertetett pontjai, hanem az Ügyféltájékoztató sem hagy kétséget afelől, hogy a törlesztő részleteknek az árfolyamváltozásból eredő növekedése nem csupán az ügyleti kamatra és a kezelési költségre vonatkozik, hanem a tőketörlesztésre is.

A Pfv.VII.20.974/2019/5. számú felülvizsgálati határozatból megállapítható, hogy a Kúria más ügyekben már vizsgálta a hitelező által alkalmazott Ügyféltájékoztatót és említett számú határozatának [45]-[46] pontjaiban arra a következtetésre jutott: a hitelező által alkalmazott megoldással – a külön megszövegezett, a kölcsönkérelem benyújtásához a szerződéskötés előtt megismerhetővé tett Ügyféltájékoztatóval a feltárt és megismertett ügyleti kockázatokra, majd a fogyasztók ezt követő, a szerződés megkötésével egyidejű nyilatkozatával a korlátlan árfolyamkockázat viseléséről – biztosította a szerződéskötés következményeinek kellő idejű megismerhetőségét, ahogy arra vonatkozó elvárását az Európai Unió Bírósága is következetesen megfogalmazta korábban vizsgált ítéleteiben. A kölcsön igénylők részéről a kölcsönkérelem benyújtása előtt megismert Ügyféltájékoztató vizsgálatával megállapítható, hogy az irat szemléltető, a forint árfolyamának a szerződésben kikötött devizához képest lehetséges változására (gyengülésére, erősödésére egyaránt) modellezett esetek mellett részletes és informatív szöveges magyarázatot adott a deviza alapú kölcsönügyletekben rejlő – a forint ügyletekből eltérő – kockázatokra.

Gazdasági ügyszak

Gfv.VII.30.191/2019/13.

A deviza alapú hitelezés konstrukciójába illeszkedés is megfelel a kölcsön, valamint a törlesztőrészletek meghatározottsága követelményének a felek kölcsönszerződése, amely a kölcsön összegét az adós finanszírozási igénye szerint forintban határozza meg, egyértelműen tartalmazza ugyanakkor azt is, hogy a kölcsön nyilvántartása és elszámolása a kikötött devizában történik. Egyúttal kiszámíthatóvá tette a kölcsönösszeg devizában kifejezett egyesítését a folyósításkor irányadó árfolyamon, továbbá a törlesztőrészletek számát és összegét is a vonatkozó számítási mód megadásával.

A Kúria – a jelen eljárásban érdemben vizsgálható jogszabálysértések mellett – nem találta indokoltnak, ezért mellőzte a felülvizsgálati eljárás tárgyalásának felfüggesztését és az Európai Unió Bírósága előtt előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését [1952. évi III. törvény (a továbbiakban: rPp.) 155/A. § (1)-(3) bekezdés].

Azon túl, hogy a felperes által megjelölt döntéshozatali eljárások mindegyike – a C-483/16. számú ügy a 2018. május 31-i, a C-51/17. számú ügy a 2018. szeptember 20-i, a C-118/17. számú ügy a 2019. március 14-i ítélettel – befejeződött, a jogerős részítélettel elbírált kereset tárgya, a felülvizsgálati eljárásban rendelkezésre álló bizonyítékok köre, valamint a felülvizsgálati eljárás keretei miatt nem volt jelentősége azoknak a jogkérdéseknek, amelyek a felülvizsgálati eljárásban érdemben vizsgálható jogszabálysértéseken kívül irányultak a fogyasztóvédelmi rendelkezések értelmezésére. Az árfolyamkockázat viselésével és a semmisség hivatalbóli észlelésével összefüggésben, továbbá a DH-törvényekkel rendezett tisztességtelen szerződéses feltételek érvénytelenségét, közelebbről az érvénytelenségnek az rPtk. és a DH-törvények szerint lehetséges jogkövetkezményeit tekintve megalapozatlanul érvelt a felperes az előzetes döntéshozatal szükségességével.

Gfv.VII.30.197/2019/13.

Fogyasztói kölcsönszerződésben egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltétellel kikötött kezelési költség tisztességtelensége érdemben vizsgálható.

I. A Kúria egyetértett az eljárt bíróságokkal abban is, hogy a perbeli árfolyamkockázatról szóló tájékoztató eleget tesz az 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: rHpt.) 203. § (6) és (7) bekezdése szerinti formai és tartalmi követelményeknek és nem tisztességtelen, az megfelel a 2/2014. PJE határozat és az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EU Bíróság) gyakorlatában kifejtett elveknek. A kockázatfeltáró nyilatkozatból és a szerződés pontjaiból egyértelmű az átlagosan tájékozott fogyasztó számára, hogy az árfolyamkockázat őt terheli, a változás mértéke jelentősen kihat a fizetési kötelezettségeire mind a tőketartozás, mind a törlesztőrészletek vonatkozásában.

A Kúria megítélése szerint az eljárt bíróságok nem sértették meg e körben az 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: rPp.) bizonyítási szabályait, és nem sérült a felperesek tisztességes eljáráshoz való joga sem azáltal, hogy az elsőfokú bíróság a felperesek indítványa ellenére nem hallgatta meg őket személyesen. Az elsőfokú bíróság iratszerűen rögzítette, hogy a felperesek keresetükben épp az általuk csatolt okirattal ellentétesen állították „semmiféle tájékoztatást nem kaptunk, és az árfolyamkockázatot sem ismertette alperes, így fogalmunk sincs, hogy milyen oknál fogva terheli ránk az árfolyamváltozásból fakadó terhet”. Ez, valamint az a körülmény, hogy az adott bizonyítási indítvány előterjesztésével késlekedtek, azt a tárgyalás berekesztése előtt kezdeményezték anélkül, hogy meghatározták volna milyen tények, körülmények bizonyítására kérik személyes meghallgatásukat, a felülvizsgálati eljárásban értékelhető jogszabálysértésnek nem tekinthető, különös tekintettel arra is, hogy ezt az állított jogszabálysértést fellebbezésükben nem sérelmezték. A 2/2014. PJE határozat annak bizonyítását teszi lehetővé a fogyasztó számára, hogy a pénzügyi intézménytől a szerződéskötést megelőzően az árfolyamkockázatról, annak mértékéről a kockázatfeltáró nyilatkozatban foglaltakhoz, illetve a szerződéses rendelkezésekhez képest más tartalmú tájékoztatást kapott. A felpereseknek a per során nem volt olyan figyelembe vehető bizonyítási indítványuk, hogy a szerződéses rendelkezésekhez képest más tartalmú tájékoztatást kaptak volna az árfolyamkockázat mértékéről a szerződéskötést megelőzően, ezért az eljárt bíróságok helyesen, jogszabálysértés nélkül, a rendelkezésre álló okiratok alapján vizsgálták az árfolyamkockázatról kapott tájékoztatás tisztességtelenségét.

A kockázatfeltáró nyilatkozatban írtak tartalmával kapcsolatos felperesi érvelést illetően a Kúria maradéktalanul egyet értett az első és másodfokú bíróság ítéletében ezzel összefüggésben kifejtettekkel. Azok összhangban állnak mind a 2/2014 PJE határozatban írtakkal, mind az EU Bíróság vonatkozó joggyakorlatának helyes értelmezésével. Érvelésüket a Kúria csak abba a körben egészítette ki, hogy az adott tényállás mellett a felperesek időben, a szerződés aláírása előtt kaptak tájékoztatást az árfolyamkockázatról és szerződéses vállalásukat egy nappal később ismételt megerősítették.

A fenti kifejtettek tekintettel a Kúria a jogerős ítéletnek az árfolyamkockázatról adott tájékoztatás tisztességtelenségének megállapítására irányuló keresetet elutasító az elsőfokú ítéleti rendelkezést

helybenhagyó döntést az rPp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

II. Az eljáró bíróságok a perbeli kezelési költséget az 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) 209. § (4) bekezdésére figyelemmel a főszoolgáltatásért nyújtott ellenszolgáltatás részének tekintették. A Kúria nem értett egyet ezzel a megállapítással. A 2/2014. PJE határozat az EU Bíróság jogértelmezését alapul véve úgy foglalt állást, hogy a főszoolgáltatást megállapító szerződéses rendelkezéseknek azok tekinthetők, amelyek a szerződés jellemző szolgáltatását határozzák meg. Az rPtk. 523. § (1) bekezdése szerint a kölcsön nyújtásának, azaz a főszoolgáltatásnak az ellenértéke a kamat. A felek ugyanakkor megállapodhatnak a kamaton felül más fizetési kötelezettségben is, de az nem minősül a főszoolgáltatás ellenértékének, ezért tisztességtelensége az rPtk. 209. § (1) bekezdése alapján vizsgálható.

Az eljáró bíróságok – eltérő álláspontjuk miatt – érdemben nem vizsgálták, hogy a kezelési költségre vonatkozó szerződéses rendelkezés eleget tesz-e a jóhiszeműségre, illetve az egyensúlyra (arányosságra) vonatkozó, az EU Bíróság C-621/17. számú Kiss Gyula kontra CIB Bank ügyben 2019. október 3-án hozott ítéletéből következő szempontoknak. E tárgyban ezért az eljárás jelen szakaszában megalapozott döntés nem hozható. Mindezekre tekintettel a kezelési költség vonatkozásában a Kúria a jogerős ítéletet az elsőfokú bíróság ítéletére is kiterjedően az rPp. 275. § (4) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította.

A megismételt eljárásban az alperesnek azt kell elsődlegesen bizonyítania, hogy a kezelési költség devizaalapúságával és felszámításával (a kamat és a kezelési költség mértékére tekintettel) a felperesek terhére nem alakult-e ki jelentős egyenlőtlenség. Ezt elsődlegesen a szerződéskötés kori piaci kamatok figyelembevételével lehet megállapítani. A piaci kamat megállapításához támpontot nyújthat az olyan hasonló kondíciókra (pl. pénznem, futamidő, kockázati besorolás) rendelkező kölcsönszerződésekben felszámított átlagos kamatmérték, amelyben kezelési költséget nem kötöttek ki, a kamat és a kezelési költség együttes mértéke, valamint a THM mértéke. E körben indokolt figyelemmel lenni a Kúria Gfv.VII.30356/19. számú határozatában írtakra is (megjelenése a BH-ban folyamatban), mely határozatot a Kúria a fent hivatkozott előzetes döntéshozatali eljárást követően folytatódó eljárásban hozta.

Gfv.VII.30.326/2019/5.

Önmagában az, hogy jogszabály nem írja elő, hogy a telephelynek a cég tulajdonában kell állnia, nem jelenti azt, hogy márkakereskedői szerződésben a feleknek a jogszabály fogalomrendszere szerint kellene meghatározni a telephely fogalmát.

A felülvizsgálati kérelem alapján a Kúria először a jogerős részítéletnek a d.-i másodlagos értékesítési kirendeltség megnyitásának elmaradásából eredő károk megtérítésére vonatkozó rendelkezését vizsgálta. Az eljáró bíróságok az 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) 207. §-ának megfelelően, helyesen állapították meg a márkakereskedői szerződés alapján, hogy a kirendeltségnek a kereskedő tulajdonában kell állnia, és azt a kereskedőnek kell irányítania [6.9.b. (iii) pont]. A 6.9.b. (ii) pont szerint a kereskedő nem kezdheti meg a kirendeltségen a tevékenységet, amíg meg nem kapja a megerősítést, hogy megfelel a 6.9.b.(iii) és (iv) pontokban meghatározott feltételeknek. Ebből következően a kirendeltség nem azonos a kereskedővel (a céggel) a per tárgyát képező szerződés szóhasználatában, hanem azalatt a szerződés a tevékenység gyakorlásának helyét érti. Ezt az értelmezést támasztja alá a 8.1.pont p. és s. pontja is, amelyek a kereskedelmi kirendeltség fogalmát a telephellyel azonosítják. A 6.9.b. (iii) pontból az következik, hogy a kirendeltséget – amely a kereskedő tulajdonában kell, hogy álljon – a kereskedőnek kell irányítania. Önmagában az, hogy a 2006. évi V. törvény (a továbbiakban: Ctv.) vonatkozó szabályozása nem írja elő, hogy a telephelynek a cég tulajdonában kell állnia, nem jelenti azt, hogy a márkakereskedői szerződésnek a Ctv. fogalomrendszere szerint kellene meghatározni a telephely fogalmát. Önmagában annak, hogy a fogalom meghatározása között a tulajdonlási követelmény nem jelenik meg, nincs ügydöntő jelentősége, figyelemmel a szerződés 6.9.b.(iii) pontjában írtakra.

A Kúria megítélése szerint a perbeli márkakereskedői szerződés jelen eljárásban vitatott rendelkezése nem ütközik a sem az 1996. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Tpv.) 11. §-ába, sem az 1400/2002/EK rendelet (a továbbiakban: EK rendelet) 5. §-ába, illetve a 19/2004. (II. 13.) Korm. rendelet (a

továbbiakban: Korm. rendelet) 4. §-ába, ezért az nem semmis. Egyik hivatkozott jogszabály sem határozza meg a versenykorlátozó magatartás fogalmát, a Tpv. 11. § (2) bekezdése nem taxatív módon nevesít ilyen tényállásokat. Az eljárás során a felperes maga sem tudta pontosan megjelölni, hogy mennyiben és miként korlátozná a gazdasági versenyt a márkakereskedői szerződésnek az az előírása, amely a másodlagos értékesítési kirendeltség esetében ingatlan tulajdonjogát írja elő. A Kúria – az eljárt bíróságokkal megegyezően – nem találta úgy, hogy ez a rendelkezés a személyautók piacán a gazdasági versenyt megakadályozná, korlátozná, torzítaná vagy ilyen hatást fejthetne ki, ezért nem kellett vizsgálni a hivatkozott mentesítési szabályokat. A Kúria ezért csak utalt arra, a felperes által felülvizsgálati kérelmében is hivatkozott EK rendelet (29) preambulumbekkezdése kifejezetten tartalmazza, hogy a szállító előírhatja a személygépkocsikkal foglalkozó értékesítési vagy átvételi helyek számára, hogy feleljenek meg az azonos földrajzi területen található, hasonló értékesítési helyre alkalmazandó megfelelő minőségi kritériumoknak. A Kúria megítélése szerint a márkakereskedői szerződés vitatott rendelkezése is ilyen minőségi kritériumot tartalmaz. A felperes arra a perben nem hivatkozott, hogy az alperes más szerződéses partnerek tekintetében eltérő minőségi kritériumokat alkalmazott volna.

Gfv.VII.30.332/2019/5.

I. A deviza alapú lízingszerződés érvénytelenségéhez vezet, amennyiben az árfolyamkockázat viselését szabályozó kikötései nem felelnek meg az érhető, világos megfogalmazás követelményének.

II. Az 1952. évi III. törvény (rPp.) 3. § (3) bekezdése alapján a bíróságnak a keresettel érvényesített jog tartalmához igazodóan kell tájékoztatást adnia annak érdekében, hogy az anyagi jogszabályokból fakadó igények érvényesítését az eljárási szabályok ismeretének hiánya ne gátolja.

III. A bíróság a kereset alapjául megjelölt tények valótlansága vagy bizonyítatlansága esetén nem alapíthatja döntését más tényalapon álló új jogcímmre. Nem terheli a bíróságot a per során tájékoztatási kötelezettség sem arra vonatkozóan, hogy az előterjesztett kereset előreláthatólag nem lesz alapos, ezért a felperes más tényalapon más jogot érvényesítsen.

A jogerős ítélet helyesen értelmezte a 2/2014. PJE határozat III.1. pontját akként, hogy az a pénzügyi lízingszerződésre az 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) 203. § (6) – (7) bekezdésének az alkalmazását zárja ki. Az egyedi lízingszerződésre a megkötésekor hatályos Hpt. 3. § (1) bekezdés c) pontja alapján alkalmazni kell a Hpt. 203. § (1) – (2) bekezdését, melyet a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló 2008. évi XLVII. törvény 35. § (5) bekezdése 2008. IX. 1-től módosított. A devizahitel nyújtására irányuló egyedi lízingszerződés esetén is terheli a feleket az 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) 205. § (3) bekezdése alapján az általános együttműködési és tájékoztatási kötelezettség a megkötendő szerződést érintő minden lényeges körülményről.

Az ügyben másodfokon eljárt bíróság – az alperes részére a szerződéskötéshez kapcsolódóan szóban vagy írásban adott külön tájékoztatás hiányában – a felek közti egyedi lízingszerződés és a részévé vált üzletszabályzat releváns rendelkezéseinek tételes vizsgálatával elemezte az árfolyamkockázat mibenlétéről rendelkező tájékoztatás tartalmát: a havi fix devizakonstrukciót (egyedi lízingszerződés 4. pont, üzletszabályzat I.7. pont), törlesztőrészletet (egyedi lízingszerződés 3. pont), mértékadó devizanemet (I.12. pont), mértékadó árfolyamot (I.18. pont), rendkívüli árfolyameseményt (I.19. pont) kamatváltozás II.-t (árfolyamváltozás) (I.20.b. pont) szabályozó kikötések, és annak figyelembe vételével, hogy a felperes nem hivatkozott további – szóban vagy írásban adott tájékoztatásra – jutott arra a következtetésre, miszerint a fogyasztó (alperes) számára nem jelentek meg áttekinthetően, világos és érthető tartalommal az árfolyamkockázat összefüggései.

Az ügy érdemét tekintve a Kúria egyetértett a jogerős ítéletben kifejtett állásponttal abban, hogy az egyedi lízingszerződés árfolyamkockázat viselésére vonatkozó tartalma nem felelt meg a világos és érthető megfogalmazás követelményének, a jogerős ítéletnek az üzletszabályzat vonatkozó rendelkezéseinek értékelését a következőkkel egészíti ki:

Az árfolyamkockázat a kirovó és a lerovó pénznem eltéréseiből adódó, szükségképpeni és automatikus következmény [6/2013. PJE határozat III/2. a) pontjához tartozó indokolás]. A lízingszerződés részét

képező általános szerződési feltételeknek a lízingbevevő fizetési kötelezettségét, így az árfolyamkockázat viselését szabályozó kikötései adott esetben nem világos, nem érthető jellegük miatt, a kikötések tisztességtelenségén keresztül idézhetik elő a szerződés érvénytelenségét. Az általános szerződési feltételekben szereplő, az árfolyamkockázat mibenlétére, tartalmára, viselésére vonatkozó kikötés akkor világos és érthető, ha az „átlagos fogyasztó” mércéjén keresztül megítélt konkrét fogyasztó számára felismerhető, hogy a számára kedvezőtlen árfolyamváltozás korlátozás nélkül kizárólag őt terheli, az árfolyam rá nézve kedvezőtlen változásának felső határa nincs [2/2014. PJE határozat III/1. pontjához tartozó indokolás]. A világos és érthető megfogalmazás, illetve az átláthatóság elvéből következően – amelyet az Európai Unió Bírósága többek között a C-26/13. számú és az 51/17. számú ügyben hozott ítéletében is értelmezett – a vizsgált szerződéses feltétel tekintetében a fogyasztót olyan helyzetbe kell hozni a szerződéskötéskor, hogy megfelelően fel tudja mérni az általa vállalt kötelezettségeket, árfolyamkockázat esetén azt, hogy a jövedelme szerinti pénznem leértékelődésével annak hatása a fizetési kötelezettségére korlátlan. A felperes felülvizsgálati kérelmében írt érveléssel ellentétben a C-51/17. számú ügyben az Európai Unió Bírósága az 93/13/EGK tanácsi irányelvet (a továbbiakban: Irányelv) és nem az alapjogviszony tárgyát képező kölcsönszerződést értelmezte, ezért ebből a szempontból nincs jelentősége annak, hogy abban az ügyben az alapeljárásban a fogyasztó nem lízingszerződést kötött.

Nem fogadható el a pénzügyi intézményt terhelő tájékoztatási kötelezettség teljesítéseként, ha a fogyasztó több, külön okiratban szereplő szerződési feltétel együttes értelmezése, vagy több rendelkezés egybevetése alapján csak kikövetkeztetni tudja az árfolyamkockázat mibenlétét, fizetési kötelezettségére gyakorolt hatását. Amennyiben a szerződési feltételek összetett, nem áttekinthető szerkezeti kialakítása miatt az árfolyamkockázattal kapcsolatos összefüggéseket – az eltérő helyen lévő kikötések felkutatásával és értelmezésével – magának a fogyasztónak kell megkísérelnie azonosítani és felismerni, az általános szerződési feltételek érintett kikötései nem tekinthetők világosnak és egyértelműnek.

A felperes és az alperes deviza alapú lízingszerződést kötöttek egymással. Az egyedi szerződés utal a kirovó és a lerovó pénznem eltérésére, mértékadó devizanemként ugyanis a svájci frankot (CHF) jelöli meg, a lízingdíjtartozás, a fizetendő lízingdíj részletek összegét pedig forintban adja meg. Az árfolyamváltozás lehetséges elszámolási módozatai közül az alperes a szerződésben foglaltak szerint a fix törlesztőrészekkel rendelkező deviza alapú finanszírozást (fix deviza konstrukció) választotta. Ezzel kapcsolatban az egyedi lízingszerződésben a következő tájékoztatás szerepel: „A kamatváltozás I. és a kamatváltozás II. (árfolyamváltozás) elszámolása a futamidő végén történik. A fizetendő kamatváltozás I. és kamatváltozás II. (árfolyamváltozás) esetén a futamidő – azonos törlesztőrészek mellett – meghosszabbodik, a visszajáró kamatváltozás I.-t és kamatváltozás II.-t (árfolyamváltozás) a lízingbeadó visszautalja a lízingbevevőnek.”

A perbeli üzletszabályzat I.7. pontja a havi fix konstrukcióval kapcsolatos rendelkezéseket, a mértékadó árfolyamot az üzletszabályzat I.18. pontja rögzíti. Rendkívüli árfolyameseménynek az üzletszabályzat I.19. pontja értelmében az minősül, ha az árfolyam szélsőséges mértékben (25%-ot meghaladóan) növekszik a mértékadó árfolyamhoz képest, vagy egyéb, a Magyar Nemzeti Bank mint jegybank által foganatosított rendkívüli intézkedésre (például: intervenció sáv eltolása, egyéb pénzügyi szabályok megváltozása) kerül sor, amely a forint árfolyamát a jövőben szélsőségesen befolyásolja. A kamatváltozás II. (árfolyamváltozás) az üzletszabályzat I.20.b. pontja szerint a mértékadó árfolyam és a fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam változásának függvényében az alábbi képlet szerint meghatározott kamatkülönbség: kamatváltozás II. = fizetési kötelezettség × (fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam / mértékadó árfolyam - 1). Az esedékessé vált lízingdíjakra jutó kamatváltozás II.-t a lízingbeadó az üzletszabályzat II.4. pontja értelmében utólag – a hirdetményben közzétett gyakorisággal – terheli ki, amennyiben a még ki nem terhelt valamennyi kamatváltozás II. összege legalább a hirdetményben meghatározott mértéket eléri. A szerződés megszűnésekor a lízingbeadó a ki nem terhelt valamennyi kamatváltozás II.-t kiterheli, illetve jóváírja.

A Havi Fix konstrukcióval kapcsolatban az üzletszabályzat VIII. pontjában speciális rendelkezések is szerepelnek. A VIII.1. pont kimondja, hogy a lízingszerződés futamideje a felek minden egyéb külön jognyilatkozata nélkül meghosszabbodik a kamatváltozás I. és kamatváltozás II. megfizetésére rendelkezésre álló fizetési határidő időpontjáig. Az esedékessé vált lízingdíjakra jutó kamatváltozás II.

a VIII.3. pont szerint a lízingbeadót a lízingdíjak fizetési esedékességének napjával illeti meg azzal, hogy a kamatváltozás II. teljes összegét a lízingbeadó az utolsó lízingdíj esedékessége napjára (elszámolás időpontja) számítja ki (VIII.3.a. pont), a lízingbeadó jogosult a lízingbevevőt terhelő felszámított kamatváltozás II.-re – attól az időponttól kezdve, hogy az a lízingbeadót megilleti, az elszámolás időpontjáig terjedő időszakra – a kalkulációs kamatlábnak megfelelő mértékű kamatot felszámítani azzal, hogy köteles a lízingbeadót terhelő felszámított kamatváltozás II. összegével annak felszámításakor a lízingbevevő felé fennálló kamatváltozás II. követelését csökkenteni (VIII.3.b. pont), a kamatváltozás II.-t a lízingbevevő havi részletekben fizeti meg oly módon, hogy a fizetendő részletek nem haladják meg a mértékadó lízingdíj összegét, az első részlet esedékessége pedig az utolsó lízingdíj esedékességét követő 30. nap (VIII.3.c. pont), a lízingbevevő jogosult a még nem ki nem fizetett részleteket egyoldalúan megváltoztatni, amennyiben a kalkulációs kamatláb változik (VIII.3.d. pont), a felszámított kamatváltozás II.-vel kapcsolatos elszámolás időpontjában a lízingbeadót terhelő kamatváltozás II.-t pedig a lízingbeadó az elszámolás időpontját követő 10. munkanapon belül megfizeti a lízingbevevő részére (VIII.3.e. pont). Végül az üzletszabályzat VIII.4. pontja kimondja, hogy rendkívüli árfolyamesemény bekövetkezte esetén a lízingbeadó jogosult az esedékessé vált lízingdíjakra jutó kamatváltozás II.-t a rendkívüli árfolyamesemény bekövetkeztét követően a lízingszerződés futamidejének lejártát megelőzően kiterhelni.

Az üzletszabályzat fenti rendelkezései alapján helytállóan foglalt állást a másodfokú bíróság, hogy külön kifejezett magyarázatot, tájékoztatást a perbeli üzletszabályzat az árfolyamkockázat mibenlétére, annak a fogyasztó (alperes) fizetési kötelezettségére gyakorolt hatására vonatkozóan nem tartalmaz. Nem tekinthető ilyen kifejezett magyarázatnak az üzletszabályzat I.20.b. pontja sem, ez a pont ugyanis csak egy a fogyasztó számára sem az összetevőit, sem a végeredményét tekintve nem számszerűsíthető, nem értelmezhető matematikai képletet rögzít, az árfolyamkockázat lényegének, gazdasági következményeinek szöveges magyarázatát nem adja, a VIII. fejezetben foglaltakkal összevetve sem értelmezhető a fogyasztó számára.

Az üzletszabályzat ismertetett kikötései alapján azt az alperes valóban számításba vehette, hogy a perbeli lízingszerződéshez kapcsolódik árfolyamkockázat, azonban annak konkrét lényegét, mibenlétét, a fizetési kötelezettségére gyakorolt hatását, továbbá azt, hogy kockázatviselésének nincs felső határa, az üzletszabályzat több, különböző helyen, nem áttekinthető szerkezetben szereplő, számos esetben egyébként is homályos megfogalmazású szerződési feltételének együttes értelmezése és egybevetése alapján legfeljebb csak kikövetkeztetni tudta. Az általános szerződési feltételek ilyen szabályozási megoldása viszont nem felel meg az átláthatóság ismertetett követelményének, nem tekinthető világosnak és érthetőnek.

Megalapozatlanul, a pénzügyi intézményt az árfolyamkockázat mibenlétével kapcsolatban terhelő tájékoztatási kötelezettség lényegével és rendeltetésével ellentétesen utalt a felülvizsgálati kérelem a fogyasztó (alperes) részéről a szerződéskötést megelőző tájékozódásra, illetve ebből következően az rPtk. 4. § (4) bekezdésének irányadó jellegére. A felperes perben vizsgált üzletszabályzata – a korábban részletezettek szerint – nem rendelkezett elégséges és elfogadható tartalommal az árfolyamkockázat mibenlétére adott tájékoztatás tekintetében; mindezt a szerződési feltételek átláthatóságának megítéléséhez a fogyasztó felé tájékoztatásra kötelezett, egyben a szerződési feltételeket kidolgozó felperes oldalán – a fogyasztó számára perjogilag kedvezően – kellett értékelni a peres eljárásban. Tévesen hivatkozott arra is a felperes, hogy az alperesnek kellett volna „előljárnia” a tájékoztatás kérése körében, illetve, hogy a tájékoztatás szükségessége a forint és a svájci frank árfolyamának mértékétől függően terheli. A felperes jogértelmezése ellentétes az Irányelvnek a rendelkezéseivel is, amelyek célja a fogyasztók hatékonyabb és egyenértékű védelemben részesítése, akár szóban, akár írásban kötötték meg a szerződést, függetlenül attól, hogy az utóbbi esetben a szerződési feltételeket egy vagy több irat tartalmazza.

A Kúria fenti jogértelmezése megfelel a közzétett bírói gyakorlatnak (BH2020.115.) és nem tér el a felperes által hivatkozott, a Kúria elnöke által az ún. devizahiteles érvénytelenségi perek jogalkalmazási kérdéseinek vizsgálatára felállított Konzultációs Testület által 2019. április 10-én közzétett állásfoglalástól sem.

Gfv.VII.30.340/2019/7.

Szerződési feltétel tisztességtelenségének vizsgálatánál a bíróságnak figyelembe kell vennie a többi szerződési feltételt annak eldöntéséhez, hogy a vizsgált feltétel jelentős egyenlőtlenséget idéz-e elő a fogyasztó kárára.

A Kúria a felülvizsgálati kérelem tartalmára tekintettel kizárólag azt vizsgálhatta, hogy az ÁSZF 10.5. pontja tükrében az árfolyamkockázatról nyújtott tájékoztatás tisztességtelensége megállapítható-e. Egyetértett a másodfokú bírósággal abban, hogy az ÁSZF 10.5. pontja alkalmas arra, hogy a fogyasztó egyoldalú nyilatkozata, döntése alapján a szerződés árfolyamkockázata megszűnjék. Az árfolyamkockázat megszüntetésére a kölcsönszerződés megkötésétől kezdve bármikor jogosult volt egy alkalommal.

A Kúria utalt arra, a 6/2013. PJE határozat értelmében a fogyasztó a kedvezőbb kamat ellenében vállalja a devizakockázatot. A devizaalapú kölcsönszerződés tisztességtelenségét nem önmagában az árfolyamkockázatnak a fogyasztóra való telepítése, hanem annak nem világos, nem érthető megfogalmazása alapozhatja meg. A szerződéses rendelkezések alapján a fogyasztó számára egyértelműen felismerhetőnek kell lennie, hogy az árfolyamkockázat korlátozás nélkül kizárólag őt terheli, és hogy az árfolyam rá nézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa.

Az EU Bíróság a C-621/17. számú Kiss Gyula kontra CIB Bank Zrt. ügyben 2019. október 3-án hozott ítéletében úgy foglalt állást, hogy a tisztességtelenség vizsgálata során a bíróságnak meg kell vizsgálnia először a jóhiszeműség követelményének az esetleges megsértését, és másodsor az ezen utóbbi rendelkezés értelmében vett, a fogyasztó kárára kialakult jelentős egyenlőtlenség esetleges fennállását. A bíróságnak figyelembe kell vennie a többi szerződési feltétel hatását annak eldöntéséhez, hogy az említett feltételek jelentős egyenlőtlenséget idéznek-e elő az adós kárára. (49., 55. pontok)

A Kúria megítélése szerint az ÁSZF 10.5. pontja éppen az árfolyamkockázat fogyasztóra hátrányos következményeinek elhárítására jelent az adós által igénybe vehető eszközt, amivel az esetlegesen kialakuló jelentős egyenlőtlenséget, még annak létrejötte előtt – egyoldalú nyilatkozatával – bármikor, amikor úgy ítélte meg a fogyasztó felperes megszüntethette. Ha e lehetőséggel nem élt annak következménye őt terheli.

Gfv.VII.30.414/2019/4.

Felülvizsgálat megtagadása, mivel az engedélyezés indokoltságát a joggyakorlat egységének továbbfejlesztésének biztosítása érdekében megjelölt elsőfokú határozat, az előzetes döntéshozatali eljárás szükségességét pedig a hiányos tartalmú kérelem nem támasztja alá.

A felperes az engedélyezést megalapozó okként [2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 410. § (2) bekezdés c) pont] hivatkozott az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárásának szükségességére [409. § (2) bekezdés c) pont], mivel álláspontja szerint az Európai Unió Bírósága C-118/17. számú ítélete szerinti tájékoztatáshoz való jog a forinthiteleseket is megilleti.

A felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelemben előadottak alapján a Pp. 409. § (2) bekezdés c) pontjaiban foglalt követelmények – az alábbiak szerint – nem teljesültek.

A felperes engedélyezést megalapozó okként megjelölte, hogy az ügy érdemére kiható jogszabálysértés vizsgálata az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárásának szükségessége miatt indokolt. A Kúria ebből az okból a felülvizsgálatot akkor engedélyezi, ha úgy ítéli meg, hogy a fél által feltett kérdést az Európai Unió Bírósága elé kell terjeszteni. A felülvizsgálat e pont alapján csak akkor engedélyezhető, ha a fél már az eljárás során indítványozta az általa felvetett jogértelmezési kérdés Európai Unió Bírósága elé terjesztését, de azt a bíróság elutasította, vagy arról – a fél kérelme ellenére – nem határozott.

A felperes felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmében nem jelölte meg, hogy milyen kérdést kellene az Európai Unió Bírósága elé terjeszteni, sem azt, hogy milyen uniós jogszabály értelmezése vagy

érvényességének vizsgálata indokolná előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését. E körben a Kúria maradéktalanul egyetértett a másodfokú bíróság álláspontjával, amely azért utasította el a felperes kérelmét, mert az konkrét uniós jogi rendelkezés értelmezésére nem irányult, ehelyett olyan tények, tényállási elemek jogalkalmazói értékelésének vizsgálatát várja, amelyekre a kérelem az EUMSZ szerint nem irányulhat.

A kifejtettek értelmében a Kúria az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárásának szükségességére hivatkozással a felülvizsgálatot nem látta engedélyezhetőnek, következésképpen azt a Pp. 411. § (1) bekezdése alapján megtagadta.

Emberi jogi közlemények

Az Emberi Jogok Európai Bíróságának magyar vonatkozású ítéletei

Az adott időszakban nem vált véglegessé ilyen határozat.

Az Emberi Jogok Európai Bíróságának kiemelten fontos ítéletei

1. Kavala Törökország elleni ügye (28.749/18. sz. ügy)¹²

A kérelmezőt jelenleg fogvatartják, és a hatóságok azzal gyanúsítják, hogy meg akarta dönteni a Kormányt és az alkotmányos rendet. A kérelmező üzletember, aki részt vett számos nem kormányzati szervezet („NGO”) és civil társadalmi mozgalom létrehozásában, amelyek az emberi jogok, a kultúra, a társadalomtudomány, a történelmi megbékélés és a környezetvédelem területén tevékenykednek.

A kérelmezőt 2017. október 18-án Isztambulban tartóztatták le a Kormány és az alkotmányos rend erőszakos megdöntése kísérletének gyanújával. Az ellene felhozott vádak a Gezi-parkbéli eseményeihez és a 2016. július 15-ei államcsíny kísérlethez kapcsolódtak. 2013 májusában, az Isztambul központjában lévő zöldterületen, a Gezi Parkban folyó bontási munkálatok megkezdését követően környezetvédelmi aktivisták és helyi lakosok foglalták el a környéket. 2013. május 31-én a rendőrség erőszakosan beavatkozott. A tüntetések 2013 júniusában és júliusában fokozódtak, és Törökország több városára is kiterjedtek. Négy civil és két rendőr meghalt, és több ezer ember megsebesült. Továbbá, 2016. július 15–16-án éjszaka a török fegyveres erők egy csoportja katonai puccsot kísérelt meg végrehajtani, amelynek célja a Parlament, a Kormány és a török elnök megbuktatása volt. Az erőszak éjszakája során több mint 250 ember meghalt, és több mint 2500 megsebesült. A nemzeti hatóságok az Egyesült Államokban élő török állampolgárságú Fetullah Gülenhez kötődő hálózatot hibáztatták, akit a török hatóságok a FETÖ/PDY („Gülenista Terrorszervezet/Párhuzamos Államszervezet”) néven ismert szervezet vezetőjének tekintenek. 2016. július 21-től a kormány három hónapos időtartamra szükségállapotot hirdetett; ezt a szükségállapotot később az elnök által vezetett Miniszterek Tanácsa háromhavonta többször meghosszabbította. A török hatóságok értesítették az Európa Tanács főtitkárát az Egyezménytől való eltéréseiről annak 15. cikke alapján.

A kérelmezőt 2017. október 31-én az ügyvédek közreműködésével az Isztambuli Biztonsági Főnökség terrorellenes részlegének rendőrei kihallgatták. Az ügyészség 2017. november 1-jén kérelmezte a kérelmező előzetes letartóztatásba helyezését az „alkotmányos rend erőszakos megdöntésének kísérlete” (Btk. 309. cikk) és „a Kormány megdöntésének kísérletével, illetve a hatósági fellépés erőszakos akadályozásának kísérlete” (a Btk. 312. cikke) miatt. A Gezi-eseményekkel kapcsolatos gyanú igazolásakor az ügyészség azt állította, hogy a kérelmező tüntetéseket vezetett és szervezett, amelyek valójában felkelések voltak, amelyben valamennyi terrorszervezet aktívan részt vett a Kormány megdöntése céljából. 2017. november 8-án a kérelmező kifogást nyújtott be az előzetes letartóztatását elrendelő végzés ellen. 2017. november 13-án az Isztambuli 2. sz. Törvényszék elutasította a fellebbezést azzal az indokkal, hogy a megtámadott határozat megfelelt az anyagi és eljárási szabályoknak. A kérelmező 2017 novemberre és 2018 augusztusa között több kérelmet nyújtott be ideiglenes szabadlábra helyezése iránt. Ezenkívül az illetékes bíróságok hivatalból megvizsgálták a kérelmező további fogvatartását több alkalommal, és elrendelték az intézkedés meghosszabbítását.

Az isztambuli ügyészség 2019. február 19-én vádemelési javaslatot terjesztett elő a kérelmező és további 15 gyanúsított vonatkozásában, különösen azzal vádolva őket, hogy erőszakkal próbálták megdönteni a Kormányt a Btk. 312. cikke értelmében, és számos közrendsértést követtek el.

Időközben, 2017. december 29-én a kérelmező egyéni panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz. A

¹² Az ítélet 2020. május 11-én vált véglegessé.

török Alkotmánybíróság 2019. június 28-án kihirdette ítéletét, amelyben 10 szavazattal 5 ellenében megállapította, hogy az Alkotmány 19. cikkét nem sértették meg. A kérelmező előzetes letartóztatásba helyezés elrendelésének jogszerűségével kapcsolatos panaszát elfogadhatónak nyilvánította, de úgy ítélte, hogy nem sértették az Alkotmány 19. cikkét. Elutasította a tárgyalás hiányára vonatkozó panaszt a szabadlábra helyezési kérelmek vizsgálata során. A török Alkotmánybíróság úgy ítélte, hogy az a megállapítás, miszerint rendelkezésre állnak olyan ténybeli bizonyítékok, amelyek alapos gyanút keltenek felelősségével kapcsolatban, és hogy elkövette az állítólagos bűncselekményt a Gezi-események során, amelynek végső célja a Kormány megdöntése volt, nem tűnik sem önkényesnek, sem indokolatlannak. A szabadlábra helyezés iránti kérelmek elbírálásakor a nyilvános tárgyalás hiányára vonatkozó panaszt illetően a török Alkotmánybíróság kiemelte, hogy a 2017. november 1. és 2019. április 30. közötti időszakban a kérelmezőt nem állították a bíróság elé, amelynek döntenie kellett előzetes letartóztatásának meghosszabbításáról. Úgy ítélve, hogy lehetősége van kártérítési kereset benyújtani, a panaszt mégis elfogadhatatlannak nyilvánította a szokásos jogorvoslati lehetőségek kimerítésének elmulasztása miatt.

A kérelmező – az Egyezmény 5. cikkének 1. és 3. bekezdésére hivatkozással – sérelmezte előzetes letartóztatásba helyezését és annak meghosszabbítását, amelyet önkényesnek tartott. Azt állította, hogy nincs olyan bizonyíték, amely megalapozná, hogy az előzetes letartóztatását szükségessé tevő bűncselekményt követett volna el. Azt állította, hogy a hazai bíróságok nem indokolták meg eléggé az előzetes letartóztatását elrendelő és meghosszabbító határozatokat. Továbbá – az Egyezmény 5. cikkének 4. bekezdésére hivatkozással – azt állította, hogy az Alkotmánybíróság nem tartotta be a „gyorsaság” követelményét az általa az előzetes letartóztatásának jogszerűségét vitató egyéni panasz kapcsán. Végül – az Egyezmény 18. cikkére hivatkozással – azt állította, hogy az Egyezményből fakadó jogait az Egyezményben előírtaktól eltérő célból korlátozták. Különösen azt állította, hogy előzetes letartóztatásának célja a Kormány kritikusaként megbüntessék, elhallgattassák nem kormányzati szervezetek aktivistájaként és emberi jogok védelmezőjeként, elrettentve másokat az ilyen tevékenységek folytatásától és megbénítva a civil társadalmat az országban.

Az Egyezmény 5. cikkének 1. bekezdése kapcsán a Bíróság emlékeztetett: az Egyezmény 5. cikke 1. bekezdésének c) pontja alapján egy személyt büntetőeljárás keretében csak annak érdekében lehet őrizetbe venni, hogy bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt az illetékes igazságügyi hatóság elé állítsák. A „megalapozott” kifejezés azt a küszöböt jelenti, amelyet a gyanúnak teljesítenie kell, hogy kielégítse a vádak valószínűségének objektív megfigyelőjét. Az a kérdés, hogy a szabadságtól való megfosztása elegendő objektív elem alapul-e; ezenkívül a hivatkozott tényeket észszerűen úgy kell-e tekinteni, hogy azok a Büntető Törvénykönyvben a bűncselekményt megvalósító magatartást leíró egyik szakasz alá tartoznak. Így nem merülhet fel „megalapozott gyanú”, ha a fogva tartott személlyel szemben elkövetett cselekmények vagy tények nem minősültek bűncselekménynek azok bekövetkezésének pillanatában.

A Bíróság észlelte, hogy a kérelmezőt azon „erős gyanú” alapján helyezték előzetes letartóztatásba, hogy két külön bűncselekményt követett el: a kormány erőszakos megdöntésének és az alkotmányos rend erőszakos megdöntésének kísérlete miatt.

A Bíróság emlékeztetett: annak megvizsgálása során, hogy fennáll-e megalapozott gyanú a kérelmező letartóztatására és őrizetbe vételére vonatkozóan, az elemzésének kiindulópontjának a nemzeti bíróságok előzetes letartóztatás elrendeléséről és meghosszabbításáról rendelkező határozatnak kellett lennie. Ezenkívül, tekintettel arra, hogy az Alkotmánybíróság értékelt a kérelmező előzetes letartóztatásának jogszerűségét, a Bíróság feladata, hogy értékelje, vajon az utóbbi bíróság által előterjesztett indokolás, amely figyelembe vette a vádiratot is, megfelelően bemutatta-e, hogy megalapozott gyanú állt fenn a kérelmező előzetes letartóztatásának alátámasztására abban az időpontban, amikor a nemzeti bíróság elrendelte ezt az intézkedést.

A kérelmezőt azzal gyanúsították, hogy kezdeményezője és vezetője volt a Gezi-parkbeli eseményeknek, amelyek az ügyész véleménye szerint a kormány megdöntésére irányultak. Ki kell azonban emelni, hogy a kérelmező rendőrségi kihallgatása során nem tettek neki fel kérdést arra vonatkozóan, hogy az események során előforduló erőszakos cselekmények elkövetésében való esetleges részvételét illetően. Ezenkívül az iratokban nem volt olyan bizonyíték, amely szerint erőt vagy

erőszakot alkalmazott, a szóban forgó erőszakos cselekedeteket kezdeményezte vagy vezette volna, vagy támogatást nyújtott volna ilyen bűncselekményhez. Annak ellenére, hogy „konkrét bizonyítékokra” hivatkozott, a bíróság 2017. november 1-jei előzetes letartóztatásba helyező végzése nem tartalmazott olyan anyagokat, amelyek meggyőztek volna egy objektív megfigyelőt arról: megalapozottan gyanítható, hogy a kérelmező elkövetett vagy támogatott ilyen cselekményeket. A kérelmező előzetes letartóztatását meghosszabbító későbbi végzések sem hivatkoztak ilyen tárgyi bizonyítékokra. A Bíróság véleménye szerint ez a tény kiemelkedő jelentőségű volt ebben az ügyben, mivel a bűncselekmény, amellyel a kérelmezőt vádolják (Btk. 312. cikke), törvényi tényállásának egyik eleme, az „erő” vagy „erőszak” alkalmazása a Kormány megdöntésére. A Bíróság azt is kiemelte, hogy a vádiratban az ügyészség ezeket az eseményeket a civil társadalomban befolyásos és a színpad mögött eljáró egyének csoportjának fellépésének eredményeként írta le. Ez a személycsoport állítólag egy olyan struktúrát alkotott, amelyet Törökországban a kérelmező vezetett, akit magát is külföldi szereplők támogattak. A Bíróság ugyanakkor kiemelte, hogy a kérelmezőnek tulajdonított cselekmények vagy jogi tevékenységek voltak, elszigetelt cselekmények, amelyek első látásra nem voltak egymással kapcsolatban, vagy olyan tevékenységek, amelyek egyértelműen kapcsolódtak egy Egyezményből fakadó jog gyakorlásához; mindenesetre erőszakmentes tevékenységek voltak. A Bíróság arra a következtetésre jutott, hogy – olyan tények, információk vagy bizonyítékok hiányában, amelyek arra utalnak, hogy a kérelmező bűncselekménybe vett részt – nem lehetett észszerűen gyanúsítani azzal, hogy elkövette a Kormány erőszakos megdöntése kísérletének bűncselekményét. Különösen, a hivatkozott cselekmények nem voltak elegendők ahhoz, hogy megalapozzák a gyanút, miszerint a kérelmező arra törekedett, hogy erővel és erőszakkal egy Kormány elleni felkelést szervezzen és finanszírozzon. A 2016. július 15-i puccskísérlet érintő vádak kapcsán a Bíróság kiemelte, hogy ezek főként a kérelmező és egy bizonyos H. J. B. közötti „intenzív kapcsolattartáson” alapultak, akivel szemben nyomozás folyt a puccskísérlet szervezésében való részvétel miatt. A Bíróság nézete szerint azonban az ügy irataiban szereplő bizonyítékok nem voltak elegendők e gyanú igazolásához.

Következésképpen a Bíróság úgy ítélte meg, hogy a hozzá benyújtott bizonyítékok nem voltak elegendők annak megállapításához, hogy a kérelmezővel szemben az előzetes letartóztatásának elrendelésekor megalapozott gyanú merült fel. Ezenkívül nem bizonyították, hogy a kérelmező letartóztatását követően és a további fogvatartása során az ügy irataihoz csatolt bizonyítékok, olyan tények vagy információk minősültek volna, amely a kérelmező előzetes letartóztatásba helyezését és annak meghosszabbítását igazoló gyanút megalapozták volna. Ennek következtében a Bíróság arra a következtetésre jutott, hogy a hatóságok nem tudták bizonyítani, hogy a kérelmező előzetes letartóztatásba helyezését és annak meghosszabbítását a kérdéses cselekmények objektív értékelésén alapuló megalapozott gyanú igazolja.

Az Egyezmény 15. cikkével kapcsolatban a Bíróság arra a megállapításra utalt, hogy az előtte rendelkezésre álló bizonyítékok nem voltak elegendők ahhoz, hogy alátámasszák azt a következtetést, hogy a kérelmezővel szemben megalapozott gyanú merült fel. Ilyen körülmények között a kérelmezővel szembeni gyanú nem érte el a megalapozottság előírt minimumszintjét. Bár bírósági felülvizsgálat mellett rendelték el, a megtámadott intézkedések ezért pusztán gyanún alapultak. Következésképpen a jelen ügyben kifogásolt intézkedésekről nem lehet azt mondani, hogy a helyzet szükségszerűsége szigorúan megkövetelte volna.

A Bíróság tehát arra a következtetésre jutott, hogy az Egyezmény 5. cikkének 1. bekezdését megsértették, tekintettel a megalapozott gyanú hiányára, hogy a kérelmező bűncselekményt valósított meg.

Az Egyezmény 5. cikkének 4. bekezdése kapcsán a Bíróság kiemelte, hogy a kérelmező 2017. december 29-én egyéni alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz. Egy év, négy hónap és huszonnégy nap – beleértve a rendkívüli állapot megszüntetését követő tíz hónapot és öt napot is – eltelt az egyéni alkotmányjogi panasz Alkotmánybírósághoz történő benyújtása és az Alkotmánybíróság döntésének közzétevése között. Figyelembe kellett venni a fenti időpont és a jogerős ítélet közzététele között eltelt időt is. A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint az Egyezmény 5. cikkének 4. bekezdése alkalmazásában a releváns időszak akkor kezdődik, amikor a kérelmet a bírósághoz benyújtják be, és azon a napon ért véget, amikor a határozatot közzéteszik a kérelmezővel vagy az ügyvédjével. Ebből következett, hogy a figyelembe veendő időszak egy év, öt hónap és huszonkilenc nap volt.

A Bíróság el tudta fogadni, hogy a jelen esetben a török Alkotmánybíróság előtt álló kérdések összetettek voltak. A Bíróság előtti anyagban azonban semmi nem utalt arra, hogy akár a kérelmező, akár a védője hozzájárult volna a szóban forgó intézkedés bírósági felülvizsgálatának elhúzóadásához. Ezenkívül, miután a kérelmező benyújtotta egyéni panaszát, az Alkotmánybíróság körülbelül tíz hónapig tétlen volt, annak ellenére, hogy a kérelmező kérelmezte ügyének soron kívüli intézését. Az eljárási késedelmeket tehát a hatóságok okozták.

A Bíróság Mehmet Hasan Altan, Şahin Alpay (2018. március 20.) és Akgün (2019. április 2.) ügyeiben elfogadhatónak találta, hogy az alkotmánybírósági felülvizsgálat hosszabb időt vehet igénybe. A vonatkozó eljárás egyértelmű hossza ellenére a Bíróság ezekben az esetekben megállapította, hogy az Egyezmény 5. cikkének 4. bekezdése szerinti gyorsaság követelményét teljesítették. A „gyorsaság” követelményével kapcsolatos korábbi ítéleteiben a Bíróság figyelembe vette az Alkotmánybíróság ügyterhét a szükségállapot kihirdetését követően, és úgy ítélte meg, hogy ez kivételes helyzet. Mindazonáltal kijelentette, hogy ez a megállapítás nem azt jelenti, hogy az Alkotmánybíróságnak biankó felhatalmazása van az 5. cikk 4. bekezdése alapján felvetett hasonló panaszok kezelése során. Jelen esetben elegendő kiemelni, hogy a kérelmező egyéni alkotmányjogi panasza alkotmánybírósági vizsgálatának hossza meghaladta valamennyi fent idézett esetben észlelt időtartamot.

A Bíróság emlékeztett: ahol az egyén személyes szabadsága forog kockán, nagyon szigorú kritériumokat alkalmaz annak értékelésekor, hogy a fogvatartás jogszerűsége gyors felülvizsgálatának követelményét az Állam teljesítette-e. Különösen igaz ez a jelen esetben, amikor a kérelmezőt anélkül tartották előzetes letartóztatásban egy évnél és hét hónapnál is hosszabb időn keresztül, hogy bíróság elé kerülhetett volna, és minden szabadlábra helyezési kérelmét ugyanazon sztereotip indok miatt utasították el. Ezenkívül a nyomozati iratokhoz való hozzáférés korlátozása a vádindítvány elfogadásáig, 2019. március 4-éig hatályban maradt.

Ennek következtében a Bíróság úgy ítélte, hogy a török Alkotmánybíróságon, amelynek nemzeti szinten elsődleges szerepe volt a szabadsághoz és a biztonsághoz való jog védelmében, elmulasztották kellőképpen figyelembe venni a szóban forgó jog jelentőségét. A kérelmezőt 2017. október 18-án vették őrizetbe, és az ellene felhozott vádak némelyikét csak 2019. február 19-én nyújtották be. Ez azt jelentette, hogy a kérelmezőt az őrizetbe vétele után tizenhat hónapig az ügyészségi vád nélkül tartották fogva. Amint az Emberi Jogok Biztosa rámutatott, a kérelmező előzetes letartóztatásának ilyen módon történő meghosszabbítása visszatartó erejű hatást gyakorolhatott azokra a civil szervezetekre, amelyek tevékenysége közérdekű ügyekhez kapcsolódik. Jelen esetben ennek az intézkedésnek az Alkotmánybíróság általi gyors bírósági felülvizsgálata eloszlatott volna minden kétséget a kérelmező előzetes letartóztatásba helyezéséről, illetve a kérdéses intézkedés ilyen hosszú időtartamra történő meghosszabbításának szükségességével kapcsolatban.

Ami a török derogációt illeti, a Bíróság kiemelte, hogy a szükségállapot 2018. július 18-án megszűnt, és ezt követően több mint tizenegy hónap telt el, mire a török Alkotmánybíróság meghozta az ítéletét.

Figyelembe véve a jogszerűség egyéni panaszjárás keretében történő alkotmánybírósági felülvizsgálatának teljes időtartamát, és arra, hogy mi volt annak a tétje a kérelmező szempontjából, a Bíróság arra a következtetésre jutott, hogy az az eljárás, amelynek során a török Alkotmánybíróság előzetes letartóztatásának jogszerűségéről döntött nem tekinthető összeegyeztethetőnek az Egyezmény 5. cikkének 4. bekezdésében foglalt „gyorsaság” követelményével, ezért az Egyezmény 5. cikkének 4. bekezdését megsértették.

Az Egyezmény 18. cikke kapcsán a Bíróság emlékeztett azon következtetésére, miszerint a kérelmezővel szembeni intézkedést nem indokolta az állítólagos cselekmények objektív értékelésén alapuló észszerű gyanú, hanem lényegében olyan tényeken alapultak, amelyeket nem lehetett észszerűen a nemzeti jog alapján büntetendő magatartásnak tekinteni, és olyan tényeken, amelyek nagyrészt az egyezményes jogok gyakorlásához kapcsolódtak.

A Bíróság észlelte, hogy a kérelmezővel szemben elrendelt intézkedés nyilvánvaló célja a Gezi-események és a puccskísérlet kivizsgálása volt, valamint annak megállapítása, hogy a kérelmező valóban elkövette-e azokat a bűncselekményeket, amelyekkel vádolják. Tekintettel a súlyos eseményekre és az e két esemény következtében bekövetkezett jelentős veszteségekre, teljesen jogos volt kivizsgálni ezeket az eseményeket. Emellett nem lehetett figyelmen kívül hagyni, hogy a

puccskísérlet szükségállapot kihirdetéséhez vezetett az egész országban.

Kiderült azonban, hogy a nyomozó hatóságokat a kezdetektől fogva elsősorban nem a kérelmező Gezi-parkbéli események során felmerülő zavargásokban való feltételezett részvétele érdekelte. A rendőrségi kihallgatása során a kérelmezőnek számos kérdést tettek fel, amelyek első látásra nem kapcsolódtak ezekhez az eseményekhez. Hasonlóképpen, a számára feltett kérdések egy része a külföldi országok képviselőivel való találkozásait, egyetemi emberekkel, újságírókkal, nem kormányzati szervezetek képviselőivel folytatott telefonbeszélgetéseit vagy az EU-Törökország Polgári Bizottság küldöttségének látogatását érintette. A Kormányzat nem tett észrevételt arra vonatkozóan, hogy e bizonyítékok mennyiben relevánsak a jelen ügyben felmerült gyanú „megalapozottságának” értékelése során.

A Bíróság azt is kiemelte, hogy a vádirat messze nem pótolta a fent leírt hiányosság. Ez a 657 oldalas dokumentum nem tartalmazta a tények tömör ismertetését. Nem határozta meg világosan azokat a tényeket vagy bűncselekményeket sem, amelyeken a kérelmező Gezi-parkbéli eseményekkel kapcsolatos büntetőjogi felelőssége alapult. Az ügy irataiban semmi nem utal arra, hogy az eljáró hatóságok objektív információkkal rendelkezzenek, amelyek lehetővé tették volna számukra, hogy jóhiszeműen gyanúsítsák a kérelmezőt a Gezi-események idején. Különösen, a vádirat számos teljesen törvényes cselekményre hivatkozik, amelyek az egyezményes jog gyakorlásához kapcsolódtak, és amelyeket az Európa Tanács szerveivel vagy nemzetközi intézményekkel együttműködve hajtottak végre. Ezek a dokumentumok egy emberijog-védő és egy nem kormányzati szervezet vezetőjének szokásos és törvényes tevékenységeire is hivatkoztak, például a könnygáz Törökországba történő értékesítésének megtiltására vagy egyéni alkotmányjogi panaszok támogatására irányuló kampányok lebonyolítására.

Ezenkívül a kérelmezőt több mint négy évvel a Gezi-események, és több mint egy évvel a puccskísérlet után tartóztatták le, az említett eseményekkel kapcsolatos vádak alapján. A Bíróság az Egyezmény 18. cikke szerinti értékelésében döntő fontosságúnak tartotta, hogy sok év telt el a kérelmező előzetes letartóztatásának alapját képező események és az előzetes letartóztatásáról szóló bírósági határozatok között. Erre az időmúlásra a Kormányzat nem nyújtott be elfogadható magyarázatot. Fontos megjegyezni azt is, hogy azután hozták fel ezeket a vádalkat, hogy a köztársasági elnök 2018 novemberi és decemberi két beszédében a kérelmező nevét is megemlíttette. A Bíróság álláspontja szerint csak azt lehetett megállapítani, hogy összefüggés volt egyrészt a kérelmező ellen e két nyilvános beszédben nyíltan felhozott vádak, másrészt a körülbelül három hónappal a szóban forgó beszédek után benyújtott vádiratban szereplő vádak megfogalmazása között. Ezek az elemek alátámasztják a kérelmező azon érvét, miszerint előzetes letartóztatása és annak meghosszabbítása egy mögöttes célra irányult, hogy őt mint emberijog-védőt elhallgattassák. Továbbá, az a tény, hogy az ügyészség a vádiratban hivatkozott a nem kormányzati szervezetek tevékenységére és törvényes eszközökkel történő finanszírozásukra, anélkül azonban, hogy jelezte volna, hogy ez mennyiben releváns az általa emelt vádak szempontjából, ugyancsak ezt támasztja alá. A Bíróság az Emberi Jogi Biztos és a harmadik fél beavatkozóik aggodalmairól is tudomással bírt, akik úgy vélték, hogy a kérelmező őrizetbe vétele része volt az emberijog-védők elnyomására irányuló szélesebb körű törökországi kampánynak.

Következésképpen a Bíróság úgy ítélte, hogy kétséget kizáróan megállapítható, hogy a jelen ügyben kifogásolt intézkedések az Egyezmény 18. cikkével ellentétesen egy mögöttes célt követtek, nevezetesen azt, hogy a kérelmezőt elhallgattassák. Ezenkívül úgy ítélte meg, hogy a vitatott intézkedések valószínűleg visszatartó hatással bírhattak az emberijog-védők munkájára. Úgy találta, hogy a kérelmező szabadságának korlátozását más célokból alkalmazták, és nem arra, hogy az Egyezmény 5. cikke 1. bekezdésének c) pontjában előírtak szerint bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt az illetékes bíróság elé állítsák. Az Egyezmény 18. cikkét tehát – az Egyezmény 5. cikkének 1. bekezdésével összefüggésben - megsértették.

Tekintettel az eset sajátos körülményeire és azokra az okokra, amelyekre a jogsértés megállapítását alapozta, a Bíróság úgy ítélte, hogy a kormányzatnak minden intézkedést meg kell tennie a kérelmező előzetes letartóztatásának megszüntetése és azonnali szabadon bocsátása érdekében.

2. Beizaras és Levickas Litvánia elleni ügye (41.288/15. sz. ügy)¹³

A kérelmezők azonos nemű párkapcsolatban élnek. Az első kérelmező 2014 decemberében a Facebook-oldalán egy fényképet tett közzé, amelyen csókolóznak. A fénykép „élő” lett, több száz hozzászólást kapott Litvániában. A megjegyzések többnyire a kérelmezők „kasztrálására”, „meggyilkolására”, „kiirtására” és „elégetésére” irányuló felhívásokat tartalmazták homoszexualitásuk miatt.

A kérelmezők egy nem kormányzati szervezethez, az Országos Leszbikus, Meleg, Biszexuális és Transznemű Jogok Egyesületéhez fordultak, amelynek tagjai mindketten, és arra kérték, hogy forduljon panasszal az ügyészséghez, és kérték, hogy indítsanak büntetőeljárást gyűlöletre és homoszexuálisok elleni erőszakra való uszítás miatt.

Az ügyész azonban úgy döntött, hogy nem indít előzetes vizsgálatot a panasszal kapcsolatban. Úgy vélte, hogy a hozzászólások szerzői csupán „kifejezték véleményüket”, és bár „etikátlanul” reagáltak, viselkedésük nem indokolja a büntetőeljárás indítását. Az ügyész továbbá rámutatott, hogy következtetése összhangban van a Legfelsőbb Bíróság ilyen esetekben alkalmazott gyakorlatával.

A hazai bíróságok aztán a 2015 februári jogerős ítéletben teljes mértékben jóváhagyták az ügyész álláspontját, hozzátéve, hogy a kérelmezők magatartása „különc” és szándékosan provokatív volt. Különösen, a kérelmezők előre láthatták, hogy két csókolózó férfi kép közzététele nem járul hozzá a társadalmi összetartozáshoz és a türelem előmozdításához Litvániában, egy olyan országban, ahol a „hagyományos családi értékeket nagyra értékelik”. Jobb lett volna, ha a kérelmezők képüket „hasonló gondolkodású emberekkel” osztják meg különösen azért, mert a Facebook lehetőséget adott arra, hogy korlátozzák a hozzáférést kizárólag a barátokra.

A kérelmezők – az Egyezmény 14. cikkére az Egyezmény 8. cikke tekintetében hivatkozva – azt állították, hogy szexuális irányultság miatt hátrányos megkülönböztetésben volt részük, mert a hatóságok megtagadták az előzetes vizsgálat megindítását az első kérelmező Facebook-oldalán tett gyűlöletkommentek miatt, továbbá – az Egyezmény 13. cikkére hivatkozással – azt is állították, hogy az elutasítás nem hagyott számukra lehetőséget a jogorvoslatra.

A Bíróság egyértelműnek találta, hogy az első kérelmező Facebook-oldalán tett megjegyzések hatással voltak a kérelmezők lelki jólétére és méltóságára, ami az ügyet az Egyezmény 8. cikke, és így az Egyezmény 14. cikkének hatálya alá vonja.

A Kormányzat beadványaiban elismerte, hogy az észrevételek „sértőek és vulgárisak” voltak. Ugyanakkor tagadta, hogy a kérelmezőket hátrányos megkülönböztetés érte volna, azzal érvelve, hogy a belföldi hatóságok azon döntéseinek, hogy nem indítottak bűnügyi nyomozást, semmi közük nemi irányultságukhoz. Különösen azzal érvelt, hogy a döntések a következőn alapultak: egyrészt a kérelmezők magatartásán, amely provokatív volt, többek között a második kérelmező ruhájába szőtt kereszt miatt, amely konfliktusokat idézhetett elő más kulturális és vallási háttérrel rendelkező emberekkel; másodszer pedig arra a tényre, hogy a szóban forgó megjegyzések nem érték el a bűncselekménynek minősülő szintet.

A Bíróság viszont úgy ítélte, hogy a kérelmezők homoszexuális orientációja szerepet játszott abban, ahogyan a hatóságok bántak velük. A büntetőbíróságok a kérelmezők „különc magatartására” összpontosítva, határozataikban kifejezetten szexuális irányultságukra utaltak. Még egészen egyértelműen kifejezték rosszallásukat a kérelmezők felé, hogy így nyilvánosan kimutatták szexuális irányultságukat, amikor megtagadták az előzetes vizsgálat megindítását, arra hivatkozva, hogy a „hagyományos családi értékek” összeegyeztethetetlenek a homoszexualitás társadalmi elfogadásával. A hatóságok diszkriminatív hozzáállása miatt a kérelmezőket nem védték meg, miként a büntetőjog alapján arra joguk volt, attól, amit csak fizikai és szellemi integritásuk elleni leplezetlen uszításnak lehet leírni.

A Bíróság tehát úgy találta, hogy a gyűlöletkommentek általában véve a homoszexuális közösséggel szembeni elkötelezett hozzáállás inspirálta, és hogy ugyanez a diszkriminatív szemlélet volt a középpontjában annak, hogy a hatóságok nem tettek eleget kötelezettségüknek, hogy hatékony

¹³ Az ítélet 2020. május 14-én vált véglegessé.

vizsgálatot folytassanak le, vajon ezek a kommentek gyűlöltre és erőszakra buzdítottak-e. Az ilyen kommentek veszélyességének lefokozásával a hatóságok legalábbis tolerálták őket.

A Bíróság ezért úgy találta, hogy a kérelmezőket szexuális irányultságuk miatt hátrányos megkülönböztetés érte. Továbbá úgy ítélte meg, hogy a Kormányzat nem adta semmilyen indokát annak, hogy az eltérő bánásmód összeegyeztethető lenne az Egyezmény előírásaival. Ennek megfelelően a Bíróság úgy ítélte, hogy az Egyezmény 14. cikkét az Egyezmény 8. cikke tekintetében megsértették.

A Bíróság úgy ítélte, hogy a litván Legfelsőbb Bíróságnak az ügyész által alkalmazott ítélkezési gyakorlata, amelynek határozatát a hazai bíróságok később helybenhagyták, nem biztosított hatékony hazai jogorvoslatot a homofób diszkriminációs panaszok ellen.

Különösen, a Bíróság aggodalommal vette tudomásul, hogy a Legfelsőbb Bíróság ítélkezési gyakorlata hangsúlyozta a szexuális kisebbségekhez tartozó személyek „különc viselkedését” és kötelességüket „tisztelőben tartani mások nézeteit és hagyományait” saját jogaik gyakorlása során. Továbbá, bár ez a bíróság korábban megvizsgálta a homofób beszédet, az még soha nem volt olyan súlyos, mint a kérelmezők esetében, és a bíróságnak így nem volt alkalma tisztázni az alkalmazandó normákat.

Ezt a megállapítást alátámasztották a statisztikák, amelyek azt mutatták, hogy a 2012 és 2015 között Litvániában homofób gyűlöletbeszéd miatt indított 30 előzetes vizsgálat közül mindegyiket megszüntették. Valóban, a hazai bíróság, amely a kérelmezők ügyében meghozta a jogerős határozatot, még arra is rámutatott, hogy a büntetőeljárás megindítása „idő- és erőforrás-pazarlás lett volna”. Ezenkívül a nemzetközi testületek, köztük az Európa Tanács rasszizmus és intolerancia elleni európai bizottsága (ECRI) jelentései megerősítették, hogy Litvániában növekszik az intolerancia a szexuális kisebbségek iránt, és hogy a hatóságok nem rendelkeznek átfogó stratégiai megközelítéssel a rasszista és homofób gyűlöletbeszéd kezelésére.

A Bíróság ezért úgy találta, hogy az Egyezmény 13. cikkét is megsértették, mivel a kérelmezőktől megtagadták a hatékony belföldi jogorvoslatot a szexuális irányultságukon alapuló hátrányos megkülönböztetés miatt magánéletük megsértése miatt előterjesztett panaszaik tárgyában.

A Bíróság a kérelmezők javára 5.000,-Euró nemvagyoni kártérítést ítelt meg.

3. J.M.B. és mások Franciaország elleni ügye (9.671/15. és 31 más ügy)¹⁴

A Fort-de-France-tól tizennégy kilométerre található Ducos börtön az egyetlen börtön Martinique-on. 2015. január 1-jén a kihasználtság 213,7% volt a rövid távú tartózkodásra szánt részekben és 124,6% a börtön többi részében. 2019. január 1-jén 134% volt a rövid távú tartózkodásra szánt részlegben és 86,1% a börtön többi részében. A munka első szakasza néhány terület felújításához és bővítéséhez, valamint új épület építéséhez vezetett, ami 60% -os kapacitásnövekedést eredményezett. Tervezik az egészségügyi létesítmények átszervezését. A kérelmezők a személyes tér hiányát sérelmezték, amely átlagosan fejenként 3 m² volt.

Mindegyikük sérelmezte, hogy az étkező terület közel volt a WC-hez, amelyet függöny választott el a cella többi részétől. Sérelmezte a patkányokkal, csótányokkal, egerekkel és hangyákkal fertőzött zárkák egészségtelen állapotát, a WC-k piszkos állapotát, valamint a nem megfelelő higiéniát és szellőzést. A kérelmezők egy része a fény hiányára panaszkodott, mások erőszakos légkörről számoltak be. Néhányan azt állították, hogy hiányzik az egészségügyi ellátás vagy nem megfelelő. Valamennyi kérelmező azt állította, hogy napi tizenöt és huszonkét órára voltak bezárva.

2014 júliusában a kérelmezők (kettő kivételével) kártérítési keresetet indítottak az állam ellen a Martinique Közigazgatási Bíróságon, és kérték az elszenvedett kár megtérítését. A közigazgatási bíróság megállapította, hogy a fogva tartás körülményei az Egyezmény 3. cikke értelmében megalázó volt, és gondatlanságnak minősült. Az államot kötelezték a felperesek javára 2880,-Euró és 7300,-Euró közötti kártérítés megfizetésére.

A francia Polinéziában található Faa'a-Nuutania börtön, 119 férőhelyes, 1970-ben épült Tahiti szigetén.

¹⁴ Az ítélet 2020. május 30-án vált véglegessé.

2016. szeptember 1-jén, három hónappal azután, hogy a kérelmezők a Bírósághoz fordultak, a rövid távú tartózkodási hely kihasználtsága 143% volt, míg a börtön többi részénél 185,7%. Az új börtön építése 2017 márciusában fejeződött be, azzal a céllal, hogy 410 foglyot fogadjanak és enyhítsék a zsúfoltságot Faa'a-Nuutaniában, amely túlszűfolt és nagyon leromlott volt. Kérelmük benyújtásának idején a kérelmezők 8 és 12 m² közötti, az egészségügyi létesítményeket és a berendezéseket magukba foglaló zárkákat osztottak meg három másik lakóval. Ennek eredményeként mindegyiküknek 2 és 3 m² közötti személyes területe volt. Valamennyi kérelmező sérelmezte az élőködők jelenlétét a zárkákban és a börtön közösségi területein. Panaszkodtak a kommunális területek és az egészségügyi létesítmények leromlott állapotára, a zárkák nem megfelelő higiéniájára, kellemetlen szagokra, a meleg víz és az ivóvíz hiányára, valamint a nem megfelelő fejadagokra. Leírták a feszültség és az erőszak légkörét is. A kérelmezők közül többen azt panaszolták, hogy az orvosi kezelés várakozási ideje ésszerűtlen, egy pedig azt panaszolta, hogy leveleit felbontják. A Kormányzat kijelentette, hogy a börtön belsejét 2013 óta nagymértékben felújították.

A Pointe-à-Pitre külvárosában található Baie-Mahault börtön 1996-ban épült. Elméleti kapacitása 503 férőhely. 2017 márciusában a túlszűfoltóság aránya 150% volt. 2019 januárjában a rövid távú tartózkodási szakasz kihasználtsága 189% volt, míg a börtön többi részének 89% -os. A munkálatokat a tervek szerint 2020-ban végzik el. A kérelmező kijelentette, hogy celláját két másik fogollyal közösen használta, és a padlón lévő matracon aludt, a WC-től 80 cm-re. Feszültség és erőszak légkörére panaszkodott, és azt állította, hogy többször megtámadták.

A 192 férőhelyes nîmes-i fogda 1974-ben kezdett működni, és ez az egyetlen börtön a Gard megyében. 2015 februárjában a túlszűfoltóság aránya 215% volt. Ugyanebben az évben a Nemzetközi Börtönörtség (a továbbiakban: OIP) francia részlege és a Nîmes Ügyvédi Kamara sürgős kérelmet nyújtottak be az alapvető szabadságjog védelme iránt, amelynek célja az volt, hogy véget vessen a foglyok alapvető szabadságjogainak súlyos megsértése. 2019 januárjában a túlszűfoltóság aránya 205% volt. A kérelmezők sérelmezték a zárkák leromlott állapotát, amelyet néha nagyon idős foglyokkal kellett megosztaniuk, akiket gondozniuk kellett. Zajra és kellemetlen szagokra, nem megfelelő szellőzésre és hőszigetelésre, valamint rossz higiéniára panaszkodtak.

A nizzai fogda a 19. század végén épült. Súlyosan túlszűfolt, és a börtön női részlegének körülményeit többször is elviselhetetlennek írták le. Ez a börtön szerepel a 2022–2027 közötti börtönépítési programban.

Végül a fresnesi fogda, amelynek 1320 férőhelye van, a fresnesi börtönegyüttes részét képezi. 1898-ban épült Párizs külvárosában, a Val-de-Marne megyében. 2017. november 1-jén a túlszűfoltóság aránya 195,6%, 2019. január 1-jén pedig 197% volt. 2016. október 3-án az OIP sürgős kérelmet nyújtott be az alapszabadság védelmében a Meluni Közigazgatási Bírósághoz, és többek között intézkedéseket kért az élőködők épületekben történő elterjedésének megakadályozására. A kérelmezők azt kifogásolták, hogy a zárkáikban 3 m² és 4 m² közötti területük volt. Azt mondták, hogy napi huszonkét órára vannak bezárva a zárkáikban. Sérelmezték az étkezés rossz színvonalát, az ágyi poloskákkal és csótányokkal fertőzött zárkája nem megfelelő higiéniáját, valamint a közös területeken a patkányok jelenlétét. Azt állították, hogy feszültség és erőszak légköre tapasztalható, és mindegyikük sérelmezte, hogy minden börtönlátogatás után szisztematikusan megmotozták őket.

A kérelmezők – az Egyezmény 3. cikkére, 8. cikkére és 13. cikkére hivatkozva – azt állították, hogy fogvatartási feltételeik embertelenek és megalázóak voltak, és e tekintetben nem volt hatékony jogorvoslat.

A Bíróság elfogadhatónak nyilvánította a kérelmezők fogva tartási körülményeikre vonatkozó panaszait, kivéve három olyan kérelmezőt, akik a kérelmük benyújtásakor már nem voltak őrizetben, akiknek kártérítési igényt kellett volna benyújtaniuk a hazai bíróságokhoz, és két olyan kérelmezőt, akik tekintetben fogvatartási körülményeik megalázó jellegét elismerték, és jogorvoslatot kapott az Egyezmény 3. cikk állítólagos megsértése miatt. A Bíróság szintén elfogadhatónak nyilvánította az összes kérelmező által benyújtott panaszt, amely a hatékony megelőző jogorvoslat hiányára vonatkozott a nemzeti jogban.

A Bíróság kiemelte, hogy a Kormányzat által az ítélezési gyakorlat értelmében megelőző jogorvoslatokként hivatkozott jogorvoslatok a közigazgatási bíróhoz benyújtott sürgős kérelmek voltak.

A Bíróság észlelte, hogy az ítélezési gyakorlat változását követően a sürgősségi bíróhoz az alapvető szabadság védelme iránt benyújtott kérelmek olyan intézkedések végrehajtását eredményezték, amelyek célja a foglyok jogainak súlyos megsértésének orvoslása, különös tekintettel a higiéniai feltételekre. Az ítélezési gyakorlat változását elsősorban az OIP által benyújtott, a foglyok jogainak kollektív védelme iránti kérelmek hozták. Egy, az alapvető szabadság védelme iránti sürgős kérelem az egyes foglyok rendelkezésére állt. A Bíróság kiemelte, hogy a sürgősségi bírák azonnal és a Bíróság Egyezmény 3. cikkére vonatkozó ítélezési gyakorlatában rögzített általános elveknek megfelelően hozták meg határozataikat.

Azt a kérdést kellett megválaszolni, hogy ez a jogorvoslat valóban lehetővé tette-e az Egyezménnyel ellentétes fogva tartási körülmények megszüntetését.

Először is, az ilyen jellegű sürgős kérelmek hatékonyságát illetően a Bíróság kiemelte, hogy a bírák utasításadási hatáskörének hatálya korlátozott. A bíró nincs felhatalmazva arra, hogy megkövetelje a börtönök túlszűfoltága következményeinek kiküszöbölésére megfelelő munkálatok elvégzését, vagy intézkedéseket rendeljen el az állami igazságszolgáltatási rendszer átszervezéséhez.

Másodszor, a Bíróság kiemelte, hogy a sürgősségi bíró szerepe a börtönhatóságok rendelkezésére álló fedezettől és az általuk már megtett intézkedésektől függ. A fegyházigazgatóknak fogadniuk kellett az őrizetbe vett személyeket, többek között akkor is, ha a börtön túlszűfolt volt. A hatóságok intézkedéseinek és kötelezettségvállalásainak figyelembevételének szükségessége arra készítette a sürgős kérelmeket elbíráló bírót, hogy csekély kötelező erejű átmeneti intézkedéseket rendeljenek el, amelyek nem voltak képesek gyorsan véget vetni az embertelen vagy megalázó körülményeknek. Ezenkívül a börtönhatóságok az elvégzendő munka nagyságrendjére vagy költségére hivatkozva akadályozhatják a bírói végzés kiadására vonatkozó hatáskör gyakorlását.

Harmadszor, az adott utasítások teljesítéséhez szükséges idő összegegyeztetetlen volt a gyors jogorvoslat követelményével. Azokról a fogvatartottakról, akik a számukra kedvező döntést hoztak, nem lehetett elvárni, hogy többször nyújtsák be kérelmüket annak biztosítására, hogy a börtönhatóságok elismerjék alapvető jogait. Végül, a végrehajtási eljárásoktól függetlenül, a Bíróság kiemelte, hogy a végrehajtott intézkedések nem mindig hozták meg a kívánt eredményeket. Végül a sürgősségi bíró által elrendelt intézkedéseket, amennyiben azok a túlszűfolt börtönöket érintik, a gyakorlatban nehéz volt végrehajtani. Az a tény, hogy a börtönök túlszűfoltak és leromlottak voltak, különösen azokon a területeken, ahol kevés börtön volt, és ahol az átszállítás nem volt reális lehetőség, azt jelentette, hogy az alapvető szabadság védelme iránti sürgős kérelem nem tette lehetővé a fogva tartott személyek számára az Egyezmény 3. cikke súlyos megsértésének azonnali és teljes megszüntetését vagy helyzetük jelentős javítását.

A Bíróság arra a következtetésre jutott, hogy a Kormányzat nem bizonyította, hogy az alapvető szabadság védelme iránti sürgős kérelem a Bíróság által megkövetelt megelőző jogorvoslatnak tekinthető. Ugyanez vonatkozott a megfelelő intézkedések iránti sürgős kérelmekre, amelyek azon túl, hogy másodlagosak voltak az alapvető szabadság védelmét szolgáló sürgős kérelmekhez képest, ugyanazokkal a gyakorlati akadályokkal találkoznak. A kérelmezőknek - egy olyan személy kivételével, aki nem nyújtott be erre vonatkozó panaszt - tehát nem bírtak hatékony jogorvoslattal, ezért az Egyezmény 13. cikkét megsértették.

A Bíróság emlékeztetett, hogy amennyiben a fogva tartási körülmények kérelmező általi leírása hiteles és észszerűen részletes volt, a bizonyítási teher az alperes Kormányzatra hárul, aki egyedül fér hozzá olyan információkhoz, amelyek megerősíthetik vagy megcáfolhatják a kérelmező állításait. Az alperes Kormányzatnak tehát össze kellett gyűjtenie és be kellett mutatnia a vonatkozó dokumentumokat, és részletes beszámolót kellett benyújtania a kérelmező fogvatartásának körülményeiről. Az ügy vizsgálatakor a Bíróság figyelembe veszi a nemzetközi testületek, például a Kínzás és az Embertelen vagy Megalázó Bánásmód vagy Büntetés Megelőzésével foglalkozó Európai Bizottság (CPT) vagy az illetékes nemzeti hatóságok és intézmények által szolgáltatott információkat is.

A vizsgált kérelmekben a Bíróság kiemelte, hogy a Kormányzat által a kérelmezők számára elkülönített személyes hely nagyságára vonatkozóan nyújtott információk korlátozottak voltak, és egyes esetekben nem is léteztek (a Faa'a Nuutania-i, Baie-Mahault-i és Nizzai foglyok esetében). Más esetekben az információk hiányosak voltak, mivel nem mindig határozták meg a zárkák területét, és nem tették

egyértelművé, hogy a megadott ábra tartalmazza-e az egészségügyi berendezéseket. Csak a nîmes-i fogda esetében tudta a Bíróság a rendelkezésre bocsátott információk alapján pontosan megállapítani, hogy a kérelmezőknek mekkora személyes terük volt, és mennyi ideig tartott ez a helyzet. Ennek megfelelően a Bíróság úgy ítélte, hogy a Kormányzat nem cáfolta a Ducos-i, a Faa'a Nuutania-i, a Baie-Mahault-i, a nizzai és a Fresnes-i kérelmezők állításait (Fresnes esetében két kérelmező) abban a tekintetben, hogy fogvatartásuk alatt kevesebb mint 3 m² személyes területük volt. Ezen túlmenően ezeket az állításokat megerősítették a nemzeti hatóságok, például a fegyintézetek főfelügyelője és a nemzetközi szervek, például a CPT által szolgáltatott információk.

A Bíróság az összes érintett börtön kapcsán észlelte, hogy a Kormányzat biztonsági okokat idézett annak igazolására, hogy az egészségügyi létesítmények és különösen a WC-k nem voltak teljesen leválasztva. A Bíróság álláspontja szerint az indokok összeegyeztethetetlenek voltak a foglyok magánéletének védelmével kapcsolatos követelményekkel, amikor túlszűfolt zárkákban laktak.

A Bíróság arra a következtetésre jutott, hogy a fogvatartás feltételeire tekintettel az Egyezmény 3. cikkét megsértették valamennyi olyan kérelmező vonatkozásában, akiknek panaszait elfogadhatónak nyilvánította.

Tekintettel az Egyezmény 3. cikkével kapcsolatos megállapításaira, a Bíróság nem tartotta szükségesnek annak megállapítását, hogy a kérelmezők fogva tartási feltételei tekintettel megsértették-e az Egyezmény 8. cikkét is. Az egyik kérelmező (R. I.) panaszát illetően, miszerint egyes leveleit felbontották, a Bíróság úgy találta, hogy a panasz nem volt megalapozott, ezért azt nyilvánvalóan megalapozatlanként el kellett utasítani.

A Bíróság azt javasolta az alperes Államnak, hogy fontolja meg általános intézkedések elfogadását annak biztosítása érdekében, hogy a fogvatartottak fogva tartási körülményei összeegyeztethetők legyenek az Egyezmény 3. cikkével. Az e célból hozott intézkedéseknek tartalmazniuk kell a börtönök túlszűfoltóságának végleges megszüntetését. Ez magában foglalhatja a börtönkapacitás kiszámításának módszerének felülvizsgálatát és a maximális kihasználtsági normák betartásának javítását. Ezen túlmenően hatékony megelőző jogorvoslatot kell létrehozni, amely a kompenzációs jogorvoslattal együtt lehetővé teszi a fogvatartottak számára, hogy jogorvoslatot kapjanak azért a helyzetért, amelynek áldozatai, és megakadályozzák az állítólagos jogsértések folytatását.

A Bíróság a kérelmezők részére 4.000,-Euro és 25.000,-Euro összeg közötti nemvagyonai kártérítéseket ítél meg.

4. Sukachov Ukrajna elleni ügye (14.057/17. sz. ügy)¹⁵

A kérelmezőt a terrorizmus vádja miatti 2012-es letartóztatása óta Dnipropetrovski (ma Dniproi) 3. számú előzetes letartóztatási létesítményében tartják fogva, amelyet 2016 márciusában börtönnek minősítettek. 2018-ban a vádnak megfelelően bűnösnek találták, és 12 év szabadságvesztésre ítélték.

A dniproi börtönben töltött ideje alatt a kérelmező sérelmezte fogvatartásának egészségügyi és higiéniai körülményeit, 2016-ban panaszt nyújtott be egy parlamenti képviselőnél, majd 2017-ben közvetlenül a legfőbb ügyészhez fordult. Első panasz a megyei ügyész vizsgálatát eredményezte, aki úgy találta, hogy állításait nem erősítették meg. Második panasz az illetékes ügyész hasonló megállapításához vezetett.

A kérelmező – az Egyezmény 3. cikkére és 13. cikkére hivatkozva – sérelmezte különösen a dniproi börtön előzetes letartóztatásának nem megfelelő körülményeit és panaszai hatékony orvoslásának hiányát panaszkodott. Különösen azt állította, hogy a zárkák, amelyekben fogva tartották, túlszűfoltak, nedvesek, rosszul megvilágítottak és szellőztetettek voltak, és a WC nem különült el megfelelően a zárka többi részétől. Ezenkívül azt állította, hogy ezt a helyzetet súlyosbította az a tény, hogy a nap nagy részében a zárkájában volt zárva, kivéve egy napi egy órás sétát egy kis udvaron, és hetente csak egyszer tudott zuhanyozni.

¹⁵ Az ítélet 2020. május 30-án vált véglegessé.

A Bíróság utalt a fogvatartási feltételek értékelésének elveire, amelyeket más ítéletekben, nevezetesen a Muršić Horvátország elleni ügyben (7334/13. sz.) hozott ítéletben rögzített. Különösen, bár az Egyezmény 3. cikke értelmében erős vélelem szól az embertelen és megalázó bánásmód mellett, amikor egy fogvatartott személynek kevesebb mint 3 m² személyes területe van, ezt néha ellensúlyozhatja a fogvatartás körülményeinek összesített hatása, mint például a mozgás szabadsága és a fogvatartási hely megfelelősége.

A Bíróság úgy találta, hogy a kérelmezőnek a dniprói börtönben töltött ideje alatt juttatott 2,6 és 3,35 m² közötti területet más tényezők nem ellensúlyozták. Valójában ezt súlyosbították fogva tartásának bizonyos aspektusai, például az, hogy 2012 és 2014 között mindenféle valódi testedzés lehetősége hiányzott. Azon időszak kivételével, amikor 2014 és 2017 között 4,3 m² személyes helyiség volt az egyik zárkában, a Bíróság úgy ítélte, hogy a fogvatartás körülményeinek összesített hatása az egyezmény 3. cikkének megsértését jelentette.

A Kormányzat azzal érvelt, hogy a kérelmezőnek hatékony belföldi jogorvoslati lehetősége volt az Egyezmény 3. cikk szerinti panaszai tárgyában, minthogy panaszt nyújtott be az ügyészhez, ami megindokolt válaszokat eredményezett.

A Bíróság azonban úgy találta, miként az Ukrajna elleni korábbi ügyekben, hogy az ügyésznek benyújtott panasz nem volt hatékony jogorvoslat. Ennek oka különösen az volt, hogy nem nyújtott megfelelő biztosítékokat a független és pártatlan felülvizsgálatra, nem vezethetett megelőző vagy kártérítő jogorvoslatához, és olyan eljárási hiányosságai voltak, mint az a tény, hogy minden panaszt teljes egészében az ügyész és a fegyintézet között intéztek el, a fogvatartott részvétele nélkül.

Mindenesetre a Bíróság hangsúlyozta, hogy a fogva tartás körülményeivel kapcsolatos problémák nem egyéni helyzetet érintenek, hanem strukturális jellegűek, ami aláásta minden megelőző jogorvoslat hatékonyságát. Végül a Kormányzat sem sugallta, hogy bármilyen kártérítő jogorvoslati lehetőség áll a kérelmező rendelkezésére egyedi ügyében. A Bíróság ezért arra a következtetésre jutott, hogy nem volt hatékony jogorvoslat a dniprói börtönben foganatosított előzetes letartóztatásának körülményeiért, megsértve az Egyezmény 13. cikkét az egyezmény 3. cikke tekintetében.

A Bíróság kiemelte, hogy már 55 egyéb ítéletben megállapította a 3. és a 13. cikk megsértését az ukrainai előzetes letartóztatási intézmények rossz fogvatartási körülményei miatt, hogy 120 hasonló panasz volt folyamatban előtte, és hogy a legfrissebb statisztikák szerint, több mint 20.000 embert tartottak előzetes letartóztatásban. Az eset tehát egy visszatérő strukturális problémával kapcsolatos, amely sok embert érint és képes érinteni.

Annak ellenére, hogy a börtönreform folyamatban van, az előzetes letartóztatásban tartottak helyzete nem javult. Az előrelépés ilyen hiányát észlelte mind az Európa Tanács Miniszteri Bizottsága, mind pedig a Kínzás Megelőzésének Bizottsága (a továbbiakban: CPT), amelyek többször is felszólították az ukrán hatóságokat a probléma kezelésére. Annak ellenére, hogy a Miniszterek Bizottsága az elmúlt 14 évben felügyelte a Bíróság ítéleteinek végrehajtását az ukrainai fogvatartási körülmények kapcsán, továbbra is olyan jogsértések történtek, mint a kérelmező ügyében.

A Bíróság ezért úgy döntött, hogy a kérelmező esetében alkalmazza az iránymutató ítélet eljárását, és átfogó intézkedéseket sorolt fel a strukturális probléma kezelésére. Különösen azt javasolta, hogy a túlszűfolttség csökkenthető lehet a szabadságelvonással nem járó intézkedések gyakoribb alkalmazásával és az előzetes letartóztatás igénybevételének minimalizálásával. Az ügyészeket és más bűnüldöző szerveket arra kell ösztönözni, hogy a legsúlyosabb esetek kivételével csökkentsék az eredeti őrizetbe vételre és annak meghosszabbítására irányuló kérelmeket, és a lehető legszélesebb körben használják az alternatívákat. Továbbá a fogvatartottak minimális személyes terére vonatkozó jelenlegi hazai normát (2,5 négyzetméter) összhangba kell hozni az Egyezmény követelményeivel. Megfelelő pénzeszközöket is el kell különíteni a meglévő fogvatartási létesítmények jelentős felújítási munkálatainak elvégzésére, és az elavult létesítmények haladéktalan cseréjére.

Ezenkívül a Bíróság esetjogából fakadó követelményekkel összhangban álló hatékony jogorvoslati rendszert kell bevezetni. A legjobb megelőző jogorvoslati eszköz az lenne, ha egy különálló független hatóság felügyelné a fogva tartási létesítményeket, míg a kompenzációs intézkedések között szerepelhet a fogvatartott büntetésének csökkentése vagy kártérítés felajánlása. A Bíróság hangsúlyozta, hogy a

megelőző és a kompenzációs jogorvoslatok összefüggenek egymással, és ahhoz, hogy hatékonyak legyenek, ezeket együttesen kell alkalmazni.

Végül, tekintettel a probléma tartós és hosszan tartó jellegére, valamint a konkrét megoldás nyilvánvaló hiányára, a Bíróság azt mondta az ukrán hatóságoknak, hogy hozzanak létre elérhető, hatékony megelőző és kompenzációs jogorvoslatokat, legkésőbb az ítélet jogerőre emelkedésétől számított 18 hónapon belül.

A Bíróság a kérelmező javára 9.500,-Euró nemvagyoni kártérítést ítélt meg az Egyezmény 3. cikkének megsértésével kapcsolatban, és úgy ítélte, hogy a jogsértés megállapítása elegendő igazságos elégtételt jelent az Egyezmény 13. cikkének megsértése miatt.

A Kúria emberi jogi vonatkozású határozatai

Büntető ügyszak

Bpkf.I.543/2020/2.

A bűnügyi felügyeletet - a szökés és elrejtőzés okából - továbbra is fenntartó végzés helybenhagyása helyes indokai alapján tanácsulésen.

Törvényesen járt el az Ítéletábla, amikor a II. rendű vádlott bűnügyi felügyeletének indokoltságát – mivel a kényszerintézkedés vádemelést követő fenntartása után egy év eltelt – a Be. 291. § (1) bekezdés b) pontja szerint felülvizsgálta, és azt továbbra is fenntartotta. A II. rendű vádlott esetében a bűnügyi felügyelet fenntartásának jogszabályi alapjaként a Be. 276. § (2) bekezdés a) pont ab) alpontját jelölte meg.

Az ítéletábla helyesen fejtette ki, hogy a szökés, elrejtőzés veszélye megállapíthatósága vonatkozásában a vád tárgyává tett bűncselekmény törvényi fenyegetettsége alapvető jelentőségű, de nem kizárólagosan figyelembe veendő. A bűnösség megállapítása esetén várható szabadságvesztés tartama, az azzal járó joghátrány egyértelműen olyan körülmény, ami a vádlott döntéseire kihatással van. Ugyanakkor a személyi szabadságot érintő bírói engedélyes kényszerintézkedések alkalmazása esetén nem lehet elvonatkoztatni a vádlott személyi körülményeitől. Az egyéniesítés során a fenti két tényező nyomatékának az egymáshoz viszonyított aránya alapján vonható következtetés arra, hogy az adott ügyben és a konkrét vádlott vonatkozásában a törvény szerint személyes szabadságot érintő kényszerintézkedést megalapozó veszély fennáll-e, és annak kiküszöbölése érdekében milyen fokú szabadságkorlátozást eredményező kényszerintézkedés alkalmazása szükséges és arányos.

Az Ítéletábla a támadott végzésében helyesen jutott arra a következtetésre, hogy a II. rendű vádlottal szemben a vád tárgyává tett bűncselekmény jelentős, de nem kiemelkedő tárgyi súlyú, ugyanakkor a vádirat szerint az elkövetési magatartást huzamosabb ideig fejtette ki. A II. rendű vádlott személyi körülményei tekintetében iratszerűen állapította meg, hogy szorosabb családi kötélekkel nem rendelkezik és egzisztenciális körülményei sem tekinthetők rendezettnek. Mindezek tükrében a II. rendű vádlott személyi körülményei nem gyengítik annak megállapítását, hogy vele szemben a személyes szabadságot érintő kényszerintézkedés alkalmazása továbbra is indokolt. Ugyanakkor a fenti veszély kiküszöbölése a letartóztatásnál – lényegesen – enyhébb kényszerintézkedéssel is biztosítható. Megjegyezte a Kúria, hogy a fellebbezés indokolása adós maradt annak kifejtésével, hogy az egyébként ny.-i, azaz X. megyében lakó vádlott esetében a megye területére elrendelt bűnügyi felügyelet mennyiben nehezíti, vagy lehetetleníti el a II. rendű vádlott munkavégzését, illetve családi kapcsolatait, kötődését.

Emellett – ahogy azt az Emberi Jogok Európai Bírósága az Imre kontra Magyarország elleni ügyében hozott ítéletében kifejtette – a hosszú időn át tartó kényszerintézkedés fenntartását indokolhatja a közérdek is, ami nagyobb súllyal esik latba, mint a személyi szabadság sérthetlenségének

követelménye (BH 2009.7.).

A bünygyi felügyelet szabályainak betartása önmagában nem jelent hivatkozási alapot annak szükségtelenségére, ellenkezőleg: a bünygyi felügyelet szabályainak megszegése vonna maga után anyagi és eljárásjogi szankciókat is. Ezért a II. rendű vádlott személyi körülményei és eljárási magatartása csak azt teszi lehetővé, hogy a bünygyi felügyelet, és azon belül is annak enyhe – a II. rendű vádlott számára X. megye közigazgatási területén belül korlátlan mozgásteret biztosító, és rendőrség előtti jelentkezési kötelezettséget előíró formája – alkalmazható. A szökés és elrejtőzés veszélyét megalapozó körülmények alapján a személyi szabadságot korlátozó kényszerintézkedés teljes mellőzésére az eljárás jelen szakaszában nincs törvényes lehetőség.

A fentiek alapján az Ítéltábla helyesen értékelte a bünygyi felügyelet mellett és ellenében ható személyi és tárgyi körülményeket, és azok alapján törvényesen jutott arra a következtetésre, hogy a II. rendű vádlottal szemben annak fenntartása továbbra is indokolt. Így a meghatalmazott védő fellebbezésében előadottak nem foghattak helyt a fellebbviteli eljárásban és nem kerülhetett sor a bünygyi felügyelet megszüntetésére.

Bpkf.I.548/2020/2.

A IV. rendű vádlott letartóztatását továbbra is fenntartó végzés - helyes indokainál fogva történő - helybenhagyása tanácsülésem.

Az ítéltábla a Be. 297. § (4) bekezdésére figyelemmel a Be. 291. § (1) bekezdés b) pont és a Be. 291. § (2) bekezdése alapján törvényesen vizsgálta felül a vádlott letartóztatása további fenntartásának indokoltságát. A IV. rendű vádlott vonatkozásában azt kell vizsgálni, hogy a letartóztatásának további fenntartása tényszerű alapon áll-e, észszerűen alátámasztott-e, az abból vont következtetés okszerű-e, s ekként a kényszerintézkedés alkalmazása célszerű-e (EBH 2009.2025.).

A letartóztatás fenntartásának jogszabályi alapjaként a Be. 276. § (2) bekezdés a) pont aa) és ab) alpontjára, valamint a Be. 276. § (2) bekezdés c) pont cb) alpontjára hivatkozott.

Az ítéltábla törvényesen állapította meg, hogy a személyi szabadságot érintő bírói engedélyes kényszerintézkedés alkalmazásának Be. 276. § (1) bekezdésében írt általános feltételei fennállnak, mert IV. rendű vádlottal szemben az ügyészség szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekmény miatt vádat emelt és a bírósági eljárás folyamatban van.

Az Ítéltábla az iratok alapján helyesen rögzítette, hogy a vádlottal szemben a vád tárgyává tett bűncselekmény tárgyi súlya kiemelkedő, magas büntetési tétellel fenyegetett, a törvény alapján még az életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabásának lehetősége is fennáll. Mindezek alapján a büntetőjogi felelősségének megállapítása esetén hosszabb tartamú szabadságvesztés büntetés kiszabására kerülhet sor. Ugyanakkor a bűncselekmény tárgyi súlya önmagában nem alapozhatja meg a személyi szabadságot érintő bírói engedélyes kényszerintézkedés fenntartását. A törvényi szabályozással összhangban vizsgálni kell, hogy a IV. rendű vádlott személyéhez köthető adatok tükrében is szükséges és indokolt a legsúlyosabb személyi szabadságot érintő kényszerintézkedés fenntartása.

A vádlott személyi körülményei tekintetében iratszerűen állapította meg az ítéltábla, hogy a IV. rendű vádlott büntetett előéletű. A ... Városi Bíróság ..., illetőleg a ... Törvényszék mint másodfokú bíróság a 2012. február 21. napján jogerős ... ítéletével bűnsegédként, jelentős mennyiségre elkövetett kábítószerrel visszaélés büntette miatt 2 év börtönbüntetésre ítélte. A szabadságvesztés utolsó napja 2013. április 4., a feltételes szabadság 2013. október 5. napján telt le. Így az eljárás tárgyát képező cselekmény tekintetében különös visszaesőnek minősül.

E tények alapján okszerűen jutott az Ítéltábla arra a következtetésre, hogy mindez megalapozza a Be. 276. § (2) bekezdés a) pont ab) alpontjában írt különös ok megállapítását, mert fennáll a reális veszélye annak, hogy letartóztatásának megszüntetése esetén büntetőeljárásban elérhetlenné válna, így különösen megszökne, elrejtőzne és ezzel a büntetőeljárás hatálya alól kivonná magát.

A meghatalmazott védő fellebbezésében hivatkozott arra, hogy az eljárás elhúzódása a IV. rendű vádlottnak nem róható fel, ugyanakkor ez a letartóztatás időtartamának szükségtelen elhúzódását

eredményezi. Ezen túlmenően a családi körülményei is indokolják a letartóztatása megszüntetését, mivel kiskorú gyermekével szoros kapcsolatban áll, édesapjának egészségi állapotában kedvezőtlen változás állt be, továbbá a szülei már nehezen tudják a megélhetésüket biztosító őstermelői tevékenységet folytatni.

A védői fellebbezésben foglaltakra tekintettel a Kúria rámutatott arra, hogy a személyi szabadságot érintő bírói engedélyes kényszerintézkedés a vádlott személyi szabadságának korlátozását jelenti a büntetőjogi felelőssége tárgyában hozandó jogerős ügydöntő határozat meghozatalát megelőzően. A Be. 2. § (2) bekezdése értelmében a büntetőeljárásban mindenki számára biztosítani kell a szabadsághoz fűződő jogot, amelyet – e törvényhely (3) bekezdése alapján – korlátozni csak az e törvény szerinti eljárásban, az e törvényben meghatározott okból, módon és mértékben lehet, feltéve, hogy az elérni kívánt cél kisebb korlátozással járó más eljárási cselekmény vagy intézkedés útján nem biztosítható. Emellett – ahogy azt az Emberi Jogok Európai Bírósága az Imre-Magyarország elleni ügyében hozott ítéletében kifejtette – a hosszú időn át tartó kényszerintézkedés fenntartását indokolhatja a közérdek is, ami nagyobb súllyal esik latba, mint a személyi szabadság sérthetlenségének követelménye (BH 2009.7.).

A szökés, elrejtőzés veszélye kapcsán a vád tárgyává tett cselekmény törvényi fenyegetettsége alapvető jelentőségű, de nem kizárólagosan veendő figyelembe. A bűnösség megállapítása esetén várható szabadságvesztés tartama, az azzal járó joghátrány olyan körülmény, ami a vádlott döntéseire – személyi körülményeitől függően eltérő súllyal – nyilvánvalóan hatással van. A kiemelkedő tárgyi súlyú bűncselekmények esetében a várható jelentősebb tartamú szabadságvesztés nagyobb nyomatékkal hat az esetleges szökés vagy elrejtőzés irányába, de – nem vitathatóan – a vádlott személyi, vagyoni körülményeinek van erre kihatása.

Ugyanakkor a Kúria rámutatott arra is, hogy a letartóztatás feltételeinek fennállása esetén a bíróság annak fenntartásától – a vádlott személyi körülményeire, vagy egyéb okokra hivatkozva – nem tekinthet el (BH 1996.578.). E körülmények vizsgálata alapján kell következtetést vonni arra, hogy konkrét esetben a személyes szabadságot érintő bírói engedélyes kényszerintézkedést megalapozó veszély fennáll-e, és annak kiküszöbölése érdekében milyen fokú szabadságkorlátozást eredményező kényszerintézkedés alkalmazása szükséges és arányos. A IV. rendű vádlottal terhére rótt bűncselekmény kiemelkedő törvényi fenyegetettsége a szökés, elrejtőzés veszélyét jelentős nyomatékkal felveti, erre a veszélyre kihatással lehet a vádlott kiskorú gyermekéhez való kötődése, illetve a szülői megélhetésének biztosítása, ami mérsékli, de teljesen nem oltja ki ezt a veszélyt; ezért a személyes szabadságot érintő kényszerintézkedés alkalmazása továbbra is indokolt.

A IV. rendű vádlott őrizetbe vételére, majd letartóztatására az ellene kibocsátott elfogatóparancs alapján került sor, mert a nyomozás alatt ismeretlen helyre távozott, és csak egy évvel később kizárólag elfogatóparancs útján sikerült kézre keríteni. IV. rendű vádlott a gyanúsítottai vallomásaiban elismerte, hogy vádlott-társa segítségét akarta kérni annak érdekében, hogy a hatóságok elől – akár hamis személyazonosító okiratok felhasználásával – elrejtőzzön. Ezért esetében – a meghatalmazott védő által előadottakkal szemben – a Be. 276. § (2) bekezdés a) pont aa) alpontja szerinti különös ok továbbra is fennáll. A meghatalmazott védő által e körben előadott érvelés részben a tényszerű adatokkal ellentétes (pl.: IV. rendű vádlott gyanúsítottai vallomás), másrészt feltételezésen alapul, így a jogorvoslat elbírálása során nem foghatott helyt.

Az ítélőtábla törvényesen vont következtetést arra, a vádlott előéletére tekintettel szabadlábra kerülése esetén alapos okkal tartani kell attól, hogy újabb, szándékos, szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekményt követ el. Így vonatkozásában a személyi szabadságot érintő bírói engedélyes kényszerintézkedés Be. 276. § (2) bekezdés c) pont cb) alpontjában meghatározott különös oka is fennáll.

A meghatalmazott védő fellebbezésében hivatkozott arra is, hogy a letartóztatás időtartama alatt a IV. rendű vádlottnak nem volt konfliktusa más fogvatartottakkal és az intézet állományával szemben tisztelettudó. A jogorvoslati indítványra tekintettel a Kúria elsődlegesen rámutatott arra, hogy a kényszerintézkedés magatartási szabályainak betartása önmagában nem eredményezheti a letartóztatás megszüntetését. Ezen túlmenően az erre való hivatkozás nem alkalmas sem a Be. 276. § (2) bekezdés a) pont aa) alpontjában, sem a Be. 276. § (2) bekezdés c) pont cb) alpontjában írt különös ok

megállapításának kizárására.

A IV. rendű vádlott esetében a letartóztatás fenntartása a törvényben meghatározott három különös ok alapján is indokolt, ezért a legsúlyosabb személyi szabadságot érintő bírói engedélyes kényszerintézkedés feltétlenül szükségszerű és arányos. Az eljárás célja a személyi szabadság ennél enyhébb korlátozásával nem biztosítható.

Így az ítélet tábla a Be. 271. § (2) bekezdése alapján helyesen zárta ki a letartóztatás helyett enyhébb személyi szabadságot érintő bírói engedélyes kényszerintézkedés (távoltartás vagy bűnügyi felügyelet) alkalmazhatóságának lehetőségét és megalapozottan jutott arra a következtetésre, hogy a Be. 277. § (4) bekezdés a), c) és e) pontjára tekintettel a személyi szabadságot érintő bírói engedélyes kényszerintézkedés célja továbbra is csak letartóztatás útján érhető el.

Bpkf.II.567/2020/3.

A szervezett jellegű, erőszakos, fegyveres, részben élet elleni bűncselekmény miatt nem jogerősen hosszú tartamú szabadságvesztésre ítélt, büntetett előéletű vádlottakkal szemben a letartóztatás - a szökés, elrejtőzés, illetve a bűnisméltés veszélyére tekintettel - nem szüntethető meg, és enyhébb kényszerintézkedés alkalmazásával nem váltható fel, pusztán arra tekintettel, hogy az általuk egyébként is rendkívül hosszú letartóztatásban töltött idő további hat hónappal növekedett, azonban az eljárás aktívan folyik.

A Kúria megállapította, hogy az Ítélet tábla törvényesen járt el, amikor az I. rendű, II. rendű és a III. rendű vádlottak letartóztatásának indokoltságát – helyesen – a Be. 291. § (2) bekezdése és a Be. 297. § (4) bekezdése értelmében felülvizsgálta, és azt a Be. 276. § (2) bekezdés c) pont cb) alpontjában és a Be. 552. § (2) bekezdésében meghatározott okokból mindhárom vádlottal szemben továbbra is fenntartotta.

A végzés indokolása azonban két ponton (a korábbi, hatályon kívül helyezett elsőfokú ítéletre való hivatkozás, illetve a bűnisméltés veszélyének indokolása kapcsán) helyesbítést és kiegészítést igényel.

A szökés, elrejtőzés veszélye kapcsán a Kúria a következőket rögzítette.

Az Ítélet tábla végzését az elsőfokú nem jogerős ítélet meghozatalát követően hozta meg, ezért a szökés, elrejtőzés veszélyét – helyesen – elsődlegesen a nem jogerős ítélettel kiszabott szabadságvesztés tartamára alapítva vizsgálta. Éppen ezért nem is sérelmezhető alappal, hogy határozatában a nem jogerős ítélet felmentő rendelkezéseire nem tért ki; a nem jogerős ítélet meghozatalát követően már nem a vád tárgyává tett cselekmények absztrakt tárgyi súlyának, hanem a nem jogerős ítéletben kiszabott büntetés mértékének van jelentősége, ami értelemszerűen a marasztaló rendelkezésekhez kötődik, és azok által meghatározott.

Erre tekintettel az Ítélet tábla helyesen állapította meg, hogy a nem jogerős ítélettel kiszabott szabadságvesztés tartama a szökés, elrejtőzés veszélyét a vádlottakkal szemben megalapozza. Az ezt megalapozó tárgyi tényezők körében nem történt, és a nem jogerős ítélet meghozatalát követően, de a fellebbezések érdemi elbírálását megelőzően nem is történhetett változás.

A szabadságvesztés tartama olyan körülmény, amely a vádlott szökési, elrejtőzési szándékát kiválthatja, annak elhatározását megerősítheti.

A konkrét ügy sajátosságait, valamint az I. rendű, a II. rendű és a III. rendű vádlottak egyedi körülményeit megvizsgálva jelen ügyben e veszély reálisan fennáll. A nem jogerős ítélettel kiszabott 20, 14, illetve 16 évi szabadságvesztés olyan körülmény, ami a szökés, elrejtőzés kockázatát jelenti. A felülbírálat során a kockázat az, hogy a vádlott esetleges szökése, elrejtőzése nyilvánvalóan kihatással van, illetve lehet a vele szembeni eljárás lefolytatására, menetére, mivel annak addigi rendjét vagy meg kell változtatni, vagy az eljárást fel kell függeszteni. Ekként a vádlott szökése, elrejtőzése (elérhetetlensége) következtében egyben az esetlegesen kiszabott szabadságvesztés jövőbeni végrehajtásának esélye is véglegesen meghiúsulhat.

Az I. rendű, a II. rendű és a III. rendű vádlott esetében a szabadságvesztés tartamából fakadó szökési veszélyt nem közömbösítik személyi körülményeik, ezért velük szemben a letartóztatás szükséges és enyhébb bírói engedélyes kényszerintézkedéssel nem váltható fel.

Nem hagyható figyelmen kívül, hogy a nem jogerős ítélettel kiszabott hosszú tartamú fegyházbüntetések alkalmazására igen durva, erőszakos jellegű, robbanóanyag és lőfegyverek felhasználásával elkövetett, tervezett és gondosan előkészített bűncselekmények miatt került sor. A vádlottak személyi körülményei és vagyoni viszonyai pedig csak annak tükrében értékelhetők, hogy a vádlottak – a nem jogerős ítélet szerint – ilyen körülmények között követték el vagyoni haszonszerzés érdekében az emberi életet is támadó bűncselekményeiket. Ekként azok nem zárják ki a szökés, elrejtőzés veszélyét sem, illetve nem is csökkenthetik azt olyan fokban, hogy az döntően önkéntes jogkövetésen alapuló kényszerintézkedéssel is kiküszöbölhető legyen, függetlenül attól, hogy az eljárás korábbi, az alapeljárásnak a nem jogerős ítélet meghozatalát megelőző szakaszában már került sor a vádlottakkal szemben házi őrizet alkalmazására.

Az időmúlás ténye a letartóztatás indokoltságának megítélése során kétségtelenül jelentőséggel bír; éppen ezért rendeli azt a törvény meghatározott rendszerességgel felülvizsgálni. Ez az egyetlen körülmény, ami értelemszerűen változott a letartóztatás indokoltságának megelőző felülvizsgálata óta, ezért annak tükrében a szökés, elrejtőzés veszélye valóban ismételt vizsgálatot igényel.

Az I. rendű, a II. rendű és a III. rendű vádlott által eddig előzetes letartóztatásban töltött idő tartama rendkívül jelentős, és az a korábbi végzés meghozatala óta újabb hat hónappal növekedett. Az elsőfokú bíróság időközben nem jogerős ítéletet hozott, és az iratok megérkeztek a másodfokú bíróságra, azaz az eljárás töretlenül halad előre annak ellenére, hogy az időközben beállott járványügyi veszélyhelyzet arra objektíve további hátráltató hatást eredményezett.

Az Ítélet tábla az időmúlás értékelésekor helyesen jutott arra az álláspontra, hogy az a büntetés kiszabása során értékelhető [Be. 564. § (4) bekezdés b) pont]. Ugyanakkor annak a szökés, elrejtőzés veszélyére gyakorolt hatását illetően helyesen vette figyelembe azt, hogy az időmúlás nyomatékát némileg ellensúlyozza az, miszerint a vádlottak büntetése a terhükre bejelentett ügyési fellebbezésre tekintettel – elméletileg – súlyosítható, valamint az a tény is, hogy a feltételes szabadságra bocsátásuk a nem jogerős ítélet szerint kizárt.

Előbbi körülmény kapcsán a Kúria utalt arra, hogy a másodfokú eljárásban hozható súlyosabb döntés elvi lehetőségére való utalás a legkevésbé sem jelenti a döntés megelőlegezését (avagy annak negligálását, hogy az ügyben értelemszerűen a vádlottakra kedvezőbb ítélet is születhet), már csak azért sem, mert a fellebbezés indokoltságának felülbírálatára során a másodfokú bíróság nem bocsátkozhat az ügydöntő határozat érdemi felülbírálatába. A súlyosabb büntetés elméleti lehetősége azonban szükségképpen az érintett vádlott döntéseit befolyásolhatja, ezért a szökés, elrejtőzés veszélyének vizsgálata során figyelembe veendő.

Ezért helytálló e körben a feltételes szabadság lehetősége kizártságának a figyelembevétel is; ez egyrészt azt jelenti, hogy a vádlottaknak – bűnösségük megállapítása esetén – a kiszabott teljes büntetésük letöltésével kell szembenéznük, másrészt pedig a vádlottakkal szemben a büntetés végrehajtása megkezdésének elmulasztása esetén büntetés-végrehajtási szankció (Bv.tv. 87. §) nem áll rendelkezésre. Mindezek a vádlotti döntések meghozatala során szintén latba eső tényezők lehetnek.

Akkor azonban tévedett az Ítélet tábla, amikor a terhelttel szemben az alapeljárásban hozott, már hatályon kívül helyezett elsőfokú ítéletre hivatkozott. Az ennek alapjául hivatkozott BH 2015.219. számon közzétett jogesetben a Kúria eltérő perjogi helyzetben – közvetlenül az ügydöntő határozat hatályon kívül helyezését követően, a megismételt eljárásra kötelezett bíróságnak a megismételt eljárásban a tárgyalás előkészítése során hozandó határozatáig terjedő időszakra vonatkozóan – jutott arra a következtetésre, hogy a letartóztatásról való döntés meghozatalakor a hatályon kívül helyezett nem jogerős ítéletben kiszabott szabadságvesztés mértékét is figyelembe lehet venni; ez fel sem merülhet, ha a hatályon kívül helyezett határozat helyett már újabb nem jogerős elsőfokú ítéletet is hozott a bíróság.

A korábban írtak alapján azonban az Ítélet tábla – a hatályon kívül helyezett nem jogerős ítélet figyelmen kívül hagyása mellett is – helyesen értékelte a további hat hónapos időmúlás hatását a szökés, elrejtőzés veszélyére. Az sem hagyható figyelmen kívül, hogy a nem jogerős ítéletben kiszabott büntetésekből mindhárom vádlott esetében még jelentős rész kitöltetlen; az a III. rendű vádlott esetében még több, mint a nem jogerős ítélettel kiszabott büntetés fele, az I. rendű vádlott esetében közel a fele, de a II. rendű terhelt esetében is mintegy négy év. Ezen tartamok önmagukban is a szökés, elrejtőzés

veszélyének kockázatát növelik, így a vádlottak fogvatartása a vád tárgyává tett cselekmények a nem jogerősen kiszabott büntetések tükrében, az ügy terjedelmére és bonyolultságára is tekintettel az újabb hat hónap elteltével sem tekinthető aránytalannak és indokolatlannak.

A bűnisméltés veszélye kapcsán az Ítélet tábla végzésének komoly hiányossága, hogy az bár felhívja a vádlottakkal szemben fennálló letartóztatási okok között a Be. 276. § (2) bekezdés c) pont cb) alpontját, valamint az I. rendű és a II. rendű terhelt esetében az utóbbi törvényhely ca) alpontját is, azonban arra vonatkozó ténybeli indokolást egyáltalán nem tartalmaz.

Az Ítélet tábla azonban végzésében pontosan rögzítette, hogy a nem jogerős ítéletben a bíróság mindhárom vádlottat mint visszaesőt ítélte el. Ugyanakkor e vádlottak részben súlyos, személy elleni erőszakos bűncselekmények miatti büntetett előélete, és a rövidebb utolsó szabadulásuk utáni (a nem jogerős ítélet szerinti) elkövetés, valamint a visszaesői minőségük, és (a nem jogerős ítélet szerinti) feltételes szabadság hatálya alatti elkövetés alapján az Ítélet tábla megalapozottan vont következtetést arra, hogy a vádlottak – szabadlábba kerülésük esetén – szabadságvesztéssel büntetendő újabb bűncselekményt követnének el. A vádlottak előéleti adataiból és a vádiratban terhükre rótt bűncselekmények vád szerinti elkövetési módjából a jövőbeni bűnisméltés veszélyére való következtetést levonható, és azt nem zárja ki – különösen jelentős vagyoni haszonnal járó bűncselekmények tekintetében – az sem, ha a vádlott egyébként a megélhetését biztosító vagyonnal vagy jövedelemmel rendelkezik.

Az Ítélet tábla tehát helyesen állapította meg, hogy az I. rendű, a II. rendű és a III. rendű vádlottakkal szemben a Be. 276. § (2) bekezdés c) pont cb) alpontjában meghatározott letartóztatási ok továbbra is fennáll.

Az I. és a II. rendű terhelttel szemben azonban a Be. 276. § (2) bekezdés c) pont ca) alpontja szerinti letartóztatási okot a letartóztatás indokoltságának felülvizsgálata során hozott korábbi határozat sem állapította meg, és a támadott végzés sem tartalmaz arra vonatkozó adatokat. Ezért az arra való hivatkozást a Kúria mellőzi.

Az Ítélet tábla helyesen tért ki arra, hogy a nem jogerős ítélet szerint az abban megállapított erőszakos, részben élet elleni, szervezett bűncselekményeket elkövető, nem jogerősen hosszú tartamú szabadságvesztésre ítélt vádlottakkal szemben döntően önkéntes jogkövetésen alapuló személyi szabadságot korlátozó kényszerintézkedés az eljárás jelen szakaszában már nem lehet alkalmas a letartóztatással elérni kívánt célok biztosítására; ezért a letartóztatás helyett a Be. 277. § (4) bekezdés a) és c) pontjára tekintettel nem alkalmazható enyhébb kényszerintézkedés.

A kifejtettekkel ellentétes irányba ható további okot vagy körülményt a Kúria az iratokban továbbra sem észlelt. A közérdek valódi követelményének a speciális jelei fennállnak, ami a vádlottak társadalomra való veszélyességének – az előéletükön és a terhükre rótt cselekmények jellegén alapuló – magas fokából fakad, és amit a nem jogerős ítélettel kiszabott szabadságvesztések személyre konkretizálnak. Ez pedig a nem jogerős ítéletben a vádlottak terhére rótt bűncselekmények és a kiszabott szabadságvesztések tartama tükrében, a jelentős időmúlás ellenére is nagyobb súllyal esik latba, mint az egyéni szabadság tiszteletben tartására vonatkozó jog, és így az előzetes letartóztatás fenntartását indokolja (BH 2009.7.).

Ehhez képest a letartóztatás fenntartásának alapjául szolgáló okok [a Be. 276. § (2) bekezdés c) pont cb) alpontja és a Be. 552. § (2) bekezdése] az I. rendű, a II. rendű és a III. rendű vádlottal szemben továbbra is fennállnak, az enyhébb kényszerintézkedés alkalmazása pedig – az eljárás jelen szakaszában – nem lenne alkalmas a letartóztatással elérni kívánt cél megvalósítására.

Közigazgatási ügyszak

Kfv.I.35.662/2019/10.

Nem elegendő az értékesítési láncban távolabb álló adózók magatartásából következtetni a felperes aktív magatartására, ahhoz legalább az elősegítés vagy a támogatás formáját öltő saját közreműködésnek kell fennállnia. Ennek bizonyítása hiányában az adólevonási jog megtagadásához elengedhetetlen a "tudta vagy tudhatta volna" feltételek fennállásának igazolása.

A közigazgatási per tárgya a támadott döntés, közigazgatási cselekmény jogszerűségének vizsgálata, melybe beletartozik a tényállás megállapításának alapját képező bizonyítékok beszerzése jogszerűségének, továbbá azoknak az adózóval való megismertetésének eljárási szabályokkal való összhangjának, megfelelőségének felülvizsgálata is. A közigazgatási határozat felülvizsgálatát végző bíróságnak feltétlenül meg kell vizsgálnia, hogy a közigazgatási eljárásban teljesültek-e a tisztességes eljárás követelményei, és ennek hiányában magának kell pótolni e követelmények teljesülését.

A Kúria már számos határozatában rámutatott, hogy a tisztességes ügyintézéshez való jog megsértése akkor is súlyos, a határozat hatályon kívül helyezését eredményező eljárási jogszabálysértés, ha megismételt eljárás eredményeképpen azonos döntés születhet. A tisztességes eljáráshoz való jog sérelme úgy is bekövetkezhet, hogy nem áll fenn oksági kapcsolat a lényeges eljárási szabálysértés és az ügy konkrét kimenetele között, azonban az ügyféli jogok érvényesíthetősége olyan sérelmet szenved, amely az eljárás egészét és körülményeit figyelembe véve eléri az Alaptörvény-ellenesség szintjét. A perbeli esetben az adózó el volt zárva attól, hogy teljes terjedelemben megismerhesse annak a személynek a vallomását, aki az adózó érdekében létrehozott fiktív céghálózatot felfedte és állítja, hogy ennek célja az adókijátszás, az adózói cég adólevonási jogának biztosítása volt.

A tisztességes eljárás a jogállamiság és a demokratizmus része. Az Emberi Jogok Európai Egyezményének 6. cikke biztosítja a tisztességes eljáráshoz való jogot. Az Alaptörvény XXIV. cikkének /1/ bekezdése rögzíti: mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni. Magyarországon tehát Alaptörvény írja elő közigazgatási eljárásokra is a fair eljárás követelményét. A tisztességes eljáráshoz való jog a felek és a megfelelő igazságszolgáltatás érdekeinek védelme érdekében egy sor eljárási jogot foglal magában. Ezek közül mind a büntető, mind a polgári eljárásokra vonatkozik a személyes meghallgatás joga, a hatékony részvételhez való jog, a tárgyalás közvetlensége, a fegyverek egyenlőségének követelménye, a kontradiktórius eljárás követelménye, a bizonyítási eljárás megfelelőségének követelménye, a visszaható hatály tilalma, továbbá az ügy alapos kivizsgálásának és a döntés megfelelő indokolásának követelménye.

Az EJEB joggyakorlatában a kontradiktórius eljáráshoz való jog azt jelenti, hogy a feleknek lehetőségük van arra, hogy megismerjék a bíróság döntésének befolyásolása céljából előterjesztett bizonyítékokat és észrevételeket, és azokhoz megjegyzéseket fűzzenek [Polgári ügyekben: Ruiz-Mateos kontra Spanyolország, 1993. június 23., series A no. 262, § 63; büntetőügyekben: Rowe and Davis kontra Egyesült Királyság (GC), 28901/95, ECHR 2000-II, § 60]. A kontradiktóriusság elve annyira alapvető, hogy az eljárások felgyorsításának kívánalma sem igazolhatja a figyelmen kívül hagyását (Nideröst-Huber kontra Svájc, 1997. február 18., Reports of Judgments and Decisions 1997-I, § 30.).

Ahogy az adóhatóság előtt az adózók alakilag és tartalmában hiteles, ellenőrizhető bizonyítékkal igazolhatják állításaikat, úgy ez hatósági követelmény is, azaz a tisztességes eljárás elemét képező fegyveregyenlőség elve a bizonyítékok beszerzése körében a közigazgatási eljárásban a hatóságra és az ügyfélre is vonatkozik. Ebbe beletartozik az, hogy az adóhatóság köteles a büntetőeljárásból származó, az adózóra vonatkozó nyilatkozat tartalmát az adózóval teljes körűen megismertetni, a nyilatkozó személy kilétét felfedni.

Kfv.I.35.706/2019/9.

Nem elegendő az értékesítési láncban távolabb álló adózók magatartásából következtetni a felperes aktív magatartására, ahhoz legalább az elősegítés vagy a támogatás formáját öltő saját közreműködésnek kell fennállnia. Ennek bizonyítása hiányában az adólevonási jog megtagadásához elengedhetetlen a "tudta vagy tudhatta volna" feltételek fennállásának igazolása.

A Kúria már számos határozatában rámutatott, hogy a tisztességes ügyintézéshez való jog megsértése akkor is súlyos, a határozat hatályon kívül helyezését eredményező eljárási jogszabálysértés, ha megismételt eljárás eredményeképpen azonos döntés születhet. A tisztességes eljáráshoz való jog sérelme úgy is bekövetkezhet, hogy nem áll fenn oksági kapcsolat a lényeges eljárási szabálysértés és az ügy konkrét kimenetele között, azonban az ügyféli jogok érvényesíthetősége olyan sérelmet szenved,

amely az eljárás egészét és körülményeit figyelembe véve eléri az Alaptörvény-ellenesség szintjét. A perbeli esetben a felperes el volt zárva attól, hogy teljes terjedelemben megismerhesse annak a személynek a vallomását, aki a felperes érdekében létrehozott fiktív céghálózatot felfedte és állítja, hogy ennek célja az adókijátszás, a felperesi cég adólevonási jogának biztosítása volt.

A tisztességes eljárás a jogállamiság és a demokratizmus része. Az Emberi Jogok Európai Egyezményének 6. cikke biztosítja a tisztességes eljáráshoz való jogot. Az Alaptörvény XXIV. cikkének (1) bekezdése rögzíti: mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni. Magyarországon tehát Alaptörvény írja elő közigazgatási eljárásokra is a fair eljárás követelményét. A tisztességes eljáráshoz való jog a felek és a megfelelő igazságszolgáltatás érdekeinek védelme érdekében egy sor eljárási jogot foglal magában. Ezek közül mind a büntető, mind a polgári eljárásokra vonatkozik a személyes meghallgatás joga, a hatékony részvételhez való jog, a tárgyalás közvetlensége, a fegyverek egyenlőségének követelménye, a kontradiktórius eljárás követelménye, a bizonyítási eljárás megfelelőségének követelménye, a visszaható hatály tilalma, továbbá az ügy alapos kivizsgálásának és a döntés megfelelő indokolásának követelménye.

Az EJEB joggyakorlatában a kontradiktórius eljáráshoz való jog azt jelenti, hogy a feleknek lehetőségük van arra, hogy megismerjék a bíróság döntésének befolyásolása céljából előterjesztett bizonyítékokat és észrevételeket, és azokhoz megjegyzéseket fűzzenek [Polgári ügyekben: Ruiz-Mateos kontra Spanyolország, 1993. június 23., series A no. 262, § 63; büntetőügyekben: Rowe and Davis kontra Egyesült Királyság (GC), 28901/95, ECHR 2000-II, § 60]. A kontradiktórius elve annyira alapvető, hogy az eljárások felgyorsításának kívánalma sem igazolhatja a figyelmen kívül hagyását (Nideröst-Huber kontra Svájc, 1997. február 18., Reports of Judgments and Decisions 1997-I, § 30.).

Ahogy az adóhatóság előtt az adózók alakilag és tartalmában hiteles, ellenőrizhető bizonyítékkal igazolhatják állításaikat, úgy ez hatósági követelmény is, azaz a tisztességes eljárás elemét képező fegyveregyenlőség elve a bizonyítékok beszerzése körében a közigazgatási eljárásban a hatóságra és az ügyfélre is vonatkozik. Ebbe beletartozik az, hogy az adóhatóság köteles a büntetőeljárásból származó, az adózóra vonatkozó nyilatkozat tartalmát az adózóval teljes körűen megismertetni, a nyilatkozó személy kilétét felfedni (ha lehet).

Kfv.IV.37.942/2019/6.

A bíróságnak nincs olyan hatásköre, ami alapján a felszámolói névjegyzékbe vétel elbírálásának szempontjait célszerűség alapján mérlegre tehetné - ha annak alkalmazásával eljárási alapvető követelmények nem sérültek.

A felperesnek az az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény és az ahhoz tartozó nyolc kiegészítő jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 1993. évi XXXI. törvényre (a továbbiakban: Egyezmény) való hivatkozása kapcsán a Kúria alapjogsértést nem állapíthatott meg. A felszámolói szabályozás és annak végrehajtása egész folyamata ezért tárgyi okból ebben az eljárásban nem vizsgálható (nem az ügy tárgya).

Míndez nem akadály a felperes Emberi Jogok Európai Bíróságához (a továbbiakban: EJEB) fordulásának hazai jogorvoslati lehetőségeinek kimerültével (Egyezmény 35. cikk). A felperes beadványaiban rendre azonosként kezeli az EJEB-et az Európai Unió Bíróságával. A Kúria ezzel összefüggésben nem ért egyet a bírósággal, amely indokolása szerint azért nem találta megalapozottnak a felperes európai bírósági fórumhoz fordulását [az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárása kezdeményezésére vonatkozó indítványát], mivel a felperes az alapítélethez alapperben előadottakhoz képest olyan újabb tény, vagy körülményt nem adott elő, amely a kérelmének megalapozottságát támasztaná alá. Az Európai Unió Bírósága ítélkezési gyakorlata értelmében az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés 267. cikk felhatalmazza – ha végső fokon járnak el, akkor pedig kötelezi – a tagállami bíróságokat arra, hogy előzetes döntéshozatal iránti kérelmet terjesszenek elő akkor, ha akár hivatalból (tehát a felek kereseti kérelmének tartalmától függetlenül is), akár a felek kérelmére megállapítják, hogy az előttük folyamatban lévő ügyben az uniós jog valamely

rendelkezésének értelmezésére vagy érvényességére vonatkozó, a Bíróság döntését igénylő kérdés merül fel (166/73. sz. Rheinmühlen-Düsseldorf ítélet 3. pont, C-210/06. sz. Cartesio ítélet, 67. pont). A Kúria ugyanakkor jelen esetben nem látta indokoltnak az Európai Unió Bírósága előzetes döntésének kérését, tekintve, hogy nincs olyan közvetlenül alkalmazandó uniós jogi rendelkezés, amely relevanciával bírna a felperes felülvizsgálati kérelmének elbírálása tekintetében (jelen felülvizsgálati kérelemben illet mag a felperes sem jelölt meg). Ilyen esetben pedig a tagállami bíróság (a Kúria) nem köteles előzetes döntést kérni (CILFIT és társai ítélet, 283/81, EU:C:1982:335, 21. pont). A Kúria megjegyzi továbbá, hogy a felperes jelen felülvizsgálati kérelemben – igényét tartalma szerint elbírálva – az EJEB-hez fordulást kezdeményezi, ami viszont nem bírósági hatáskör (lásd az Egyezmény 33. és 34. cikkeit).

Munkaügyi ügyszak

Az adott időszakban nem született ilyen határozat.

Polgári ügyszak

Pfv.III.22.020/2018/7.

Az előzetes letartóztatás elrendelésének alapjául szolgáló különös feltételek a kártalanítást kizáró okok megállapíthatósága szempontjából nem bírnak kizárólagos jelentőséggel.

A felülvizsgálati kérelem alapján azt kellett vizsgálni, hogy fennállt-e az 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) 580. § (3) bekezdés a) pontjában meghatározott kártalanítást kizáró ok, az elrejtőzés, amelyre tekintettel a másodfokú bíróság a keresetet megalapozatlannak minősítette. Az ehhez kapcsolódóan megválaszolendő jogkérdés pedig az volt, hogy megállapítható-e az említett kizáró ok fennállása akkor, ha az előzetes letartóztatás elrendelése nem a Be. 129. § (2) bekezdés a) pontja, hanem a Be. 129. § (2) bekezdés b) pontja alapján történt.

A Be. 129. § (2) bekezdés a) pontja értelmében a terhelt előzetes letartóztatásának szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekmény miatt folytatott eljárásban és akkor van helye, ha megszökött, a bíróság, az ügyész, illetve a nyomozó hatóság elől elrejtőzött, vagy szökést kísérelt meg, illetőleg az eljárás során ellene újabb, szabadságvesztéssel büntetendő szándékos bűncselekmény miatt eljárás indult. A Be. 129. § (2) bekezdés b) pontja a szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekmény miatt folytatott eljárásban és akkor teszi lehetővé a terhelt előzetes letartóztatását, ha a terhelt szökésének vagy elrejtőzésének veszélyére tekintettel vagy más okból megalapozottan feltehető, hogy az eljárási cselekményeknél a jelenléte másképp nem biztosítható.

Az előzetes letartóztatás fenti különös (pozitív) feltételei közül a Be. 129. § (2) bekezdés a) pontjában írt szökés, elrejtőzés és a szökés megkísérlése a Be. 580. § (3) bekezdés a) pontja szerint kártalanítást kizáró okoknak is minősülnek. Ebből azonban nem vonható le olyan következtetés, hogy a kártalanítási kereset elbírálásakor annak a jogalkalmazói automatizmusnak kell érvényesülnie, amely szerint a terhelt az előzetes letartóztatásának az említett okokból történt elrendelése esetén a kártalanításra nem jogosult, míg az ettől eltérő különös feltételeken alapuló előzetes letartóztatás a hivatkozott kártalanítást kizáró okok fennállásának vizsgálatát szükségtelenné teszi. E perekben ugyanis a Be. 584. § (2) bekezdése alapján az 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) szabályait kell alkalmazni, és a Pp. 4. § (1) bekezdése értelmében a bíróságot határozatának meghozatalában más hatóság döntése vagy a fegyelmi határozat, illetve az azokban megállapított tényállás nem köti. Ennélfogva – a felülvizsgálati kérelemben kifejtettekkel szemben – az előzetes letartóztatás elrendeléséről szóló végzés tartalma, az abban foglalt, az előzetes letartóztatás feltételeivel kapcsolatos ténymegállapítások sem kötik a kártalanítási per bíróságát. [Hangsúlyozva, hogy itt nem az ismertett eljárásjogi szabály alóli kivételt megállapító, a Pp. 4. § (2) bekezdésében írt, a polgári perben eljáró bíróság számára abszolút kötöttséget jelentő rendelkezés alkalmazásáról van szó.]

Az előzetes letartóztatás elrendelésének alapjául szolgáló különös feltételek tehát a kártalanítást kizáró okok megállapíthatósága szempontjából nem bírnak kizárólagos jelentőséggel. A másodfokú bíróság ezért helyesen mutatott rá, hogy – az alperes érdemi védekezésére tekintettel vizsgálandó – Be. 580. § (3) bekezdés a) pontja szerinti kizáró okok fennállása nemcsak abban az esetben állapítható meg, ha az

előzetes letartóztatást a Be. 129. § (2) bekezdés a) pontja alapján rendelték el.

Az ítélkezési gyakorlat egységes annak megítélésében, hogy az előzetes letartóztatás miatti kártalanításból a felmentett terhelt akkor kizárt, ha felróható magatartásával okot szolgáltatott az előzetes letartóztatás elrendelésére (Kúria Pfv.III.22.214/2016/4., Pfv.III.20.030/2017/7.), olyan felróható magatartást tanúsított, amellyel előidézte a kényszerintézkedés elrendelésének indokoltságát (BH2017. 228., BH1995. 150.). Az elrejtőzés mint kártalanítást kizáró ok pedig abban az esetben állapítható meg, ha a terheltet a hatóság kereste, a terhelt erről tudott, és éppen ezért elrejtőzött (Legfelsőbb Bíróság Pfv.III.20.199/2011/4., Kúria Pfv.III.21.820/2015/4.). Az elrejtőzés fogalmilag kiterjed a tartózkodási helynek a büntetőügyben eljáró hatóság előli eltitkolására (Kúria Pfv.III.21.109/2017/3.).

Mindezekre tekintettel az előzetes letartóztatás elrendelésének jogszabályi alapja helyett az adott esetben is annak volt meghatározó jelentősége, hogy a felperesnek a büntetőeljárás során tanúsított, az előzetes letartóztatásának elrendelését megelőző magatartása megfeleltethető-e az elrejtőzés fentiekben körülírt, jogszabályban meg nem határozott fogalmának, és e felróható magatartásával a felperes okot szolgáltatott-e a vele szembeni kényszerintézkedés alkalmazására. Az elfogatóparancs első alkalommal történt kibocsátását az indokolta, hogy a felperes a bejelentett állandó lakcíméről nem volt idézhető. Az ezt követő meghallgatáson ugyan a bíróság a Be. 43. § (5) bekezdésének megfelelően tájékoztatta a megváltozott lakóhely, tartózkodási hely bejelentésének kötelezettségéről, de az ekkor általa közölt tartózkodási helyen sem volt elérhető, ami újabb elfogatóparancs kibocsátására, majd az előzetes letartóztatás elrendelésére adott okot. A felperes tehát az elérhetőségét a bíróság elől eltitkolta, ezért ezt, az előzetes letartóztatással oksági kapcsolatban álló magatartását a másodfokú bíróság helyesen minősítette a Be. 580. § (3) bekezdés a) pontjában kártalanítást kizáró okként nevesített elrejtőzésnek.

A jogerős ítélet emiatt a felülvizsgálati kérelemben feltüntetett további jogszabályhelyeket, az 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett, az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény 5. cikk 5. bekezdésének, valamint az Alaptörvény IV. cikk (4) bekezdésének kártalanításra való jogosultságát megállapító rendelkezéseit sem sérti.

Pfv.II.20.781/2019/11.

Az eljárási alapjogsérelemre alapított, a bírósággal szembeni kártérítési per nem teremt új jogorvoslati lehetőséget a korábbi, a fél számára kedvezőtlen döntést tartalmazó jogerős határozatokkal szemben.

A 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett, az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény és az ahhoz tartozó nyolc kiegészítő jegyzőkönyv (a továbbiakban: Római Egyezmény) – bár nemzetközi szerződés alapján a belső jog része – előírásainak címzettje azonban a Magyar Állam, amelynek ennek alapján olyan kötelezettsége keletkezik, miszerint alkosson olyan belső jogszabályokat, amelyek az egyezményvel összhangban állnak. Az Egyezménybe ütköző magatartások azonban közvetlenül nem szankcionálhatók, hanem azokhoz az annak alapján meghozott belső jogszabályok megsértése esetén fűződhetnek jogkövetkezmények (BH 2013. 45.).

Az eljárási bíróságok azt is a következetes bírói gyakorlatnak megfelelően állapították meg, hogy a nem vagyoni kár megtérítése iránti igény érvényesítésének feltétele valamely személyhez fűződő jog sérelme, amelynek megállapítására nincs lehetőség, ha a kifogásolt peres eljárásokban nem a felperes személyében rejlő okok, azaz személyisége lényegét alkotó ismérvek miatt hoztak az eljárási bíróságok a felperes számára kedvezőtlen döntést (EBH 2007.1598., BH 2008.212., Kúria Pfv.IV.20.383/2017.).

Csak utalt arra a Kúria, hogy a felperes érvelését az általa hivatkozott alkotmánybírói határozatok sem támasztják alá. A 34/1992. (VI.1.) és a 12/1991. (IV.11.) AB határozatok is rögzítik: a nem vagyoni kártérítés a személyhez fűződő jogok megsértéséért járó felelősség alakzata, amelynek körében a jogellenesség a személyhez fűződő valamely jog megsértésében áll; az Alkotmánybíróság értelmezésében is a nem vagyoni kártérítés alkalmazásának feltétele, az erre vonatkozó igény jogalapja valamely személyiségi jog megsértése. Az Alkotmánybíróság határozatából nem következik, hogy a tisztességtelen, érdemi és hatékony jogorvoslatához fűződő jogot sértő vagy észszerűtlenül elhúzó eljárás az emberi méltóság sérelmét eredményezi és megalapozza a nem vagyoni kártérítést.

Pfv.VII.21.748/2019/11.

Amennyiben a számlavezető pénzügyintézet a vele szerződő számlatulajdonos felé a bankszámlájáról végrehajtott utalás miatt helytáll, abban az összegben léphet fel megtérítési igénnyel a jogalap nélküli gazdagodás szabályai szerint a gazdagodóval szemben, amilyen összegben ő maga helytállt.

Polgári peres eljárásban a bizonyítás rendszere nem kötött, miként azt az 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: rPp.) 3. § (5) bekezdése kifejezi, ebből következően nem volt akadálya a nyilvánosság kizárásával folyt előzményi perben, zárt tárgyalásról készült jegyzőkönyv kivonatos csatolásának és bizonyítékként való értékelésének. Alapvetően tekinthető hibásnak az alperes álláspontja – fogalmilag és perjogilag egyaránt kizártnak az általa megjelöltek szerint ható jogszabálysértés –, miszerint adott eljárási szabály másik perben jelentkező sérelme ebben a perben eredményezné az alperes eljárási jogainak, a tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmét. [Megjegyezni szükséges ehhez kapcsolódóan, hogy az Emberi Jogok Európai Egyezménye a 6. cikk (1) bekezdésében nem valamennyi bírósági határozat, csak az ítélet nyilvános kihirdetését fogalmazza meg elvárásként]. A szabad bizonyítás polgári perben érvényesülő rendszerében a bíróság az általa szükségtelennek tartott bizonyítást mellőzheti [rPp. 3. § (4) bekezdés], anélkül, hogy mindezzel sértené a felek jogát a tisztességes eljáráshoz. A jogvita elbírálása szempontjából szükségtelen vagy elkésett bizonyítási indítvány mellőzése mögött a feleknek az rPp.-ben alapelvi szinten is elismert, ezen felül a részletszabályokon keresztül is ható joga húzódik meg a perek ésszerű időn belüli befejezéséhez.

Gazdasági ügyszak

Gfv.VII.30.191/2019/13.

A deviza alapú hitelezés konstrukciójába illeszkedés is megfelel a kölcsön, valamint a törlesztőrészek meghatározottsága követelményének a felek kölcsönszerződése, amely a kölcsön összegét az adós finanszírozási igénye szerint forintban határozza meg, egyértelműen tartalmazza ugyanakkor azt is, hogy a kölcsön nyilvántartása és elszámolása a kikötött devizában történik. Egyúttal kiszámíthatóvá tette a kölcsönösszeg devizában kifejezett egyesítését a folyósításkor irányadó árfolyamon, továbbá a törlesztőrészek számát és összegét is a vonatkozó számítási mód megadásával.

A tömeges megbetegedést okozó humánjárvány okán a 40/2020. (III. 11.) Korm. rendelettel kihirdetett veszélyhelyzet idején irányadó volt a felülvizsgálati eljárásban az Alaptörvény 53. cikk (1) és (2) bekezdése alapján veszélyhelyzetben megalkotott 74/2020. (III. 31.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Veir.) a veszélyhelyzet ideje alatt érvényesülő egyes eljárásjogi intézkedésekről. A Veir. a polgári peres eljárásra vonatkozó rendelkezések eltérő alkalmazása körében a fellebbviteli jellegű perorvoslati kérelmek – a fellebbezés és a felülvizsgálati kérelem – elbírálását főszabályként tárgyaláson kívül rendelte el, azokban az ügyekben is, ahol a másodfokú bíróság vagy a Kúria a perrendi szabályok szerint korábban előterjesztett kérelem alapján intézkedett már a tárgyalás kitűzéséről [29. § (1) és (2) bekezdés].

A felülvizsgálati eljárás 1952. évi III. törvényben (a továbbiakban: rPp.) megadott korlátai és a felülvizsgálati tárgyalás sajátosságai alapján rámutatott a Kúria, hogy a felülvizsgálati eljárás nem folytatása a jogerősen lezárt pernek, bizonyítás felvételének az eljárásban nincs helye, a felülvizsgálati kérelem az előterjesztésére szabott határidő leteltét követően nem változtatható meg, nincs lehetőség a felülvizsgálati tárgyaláson sem a kérelem módosítására, kiterjesztésére a jogerős ítélet nem támadott részére [rPp. 273. § (5) bekezdés, 274. § (4) bekezdés, 275. § (1) bekezdés].

A jogvita nyilvános tárgyaláson történő elbírálásához fűződő jog – amelyet az rPp. alapelvi jelentőséggel ismer el – nem kizárólagosan és feltétlen érvényesüléssel hatja át a peres eljárást, miként az az rPp. 5. § (1) bekezdéséből – összhangban az Emberi Jogok Európai Egyezményének 6. cikk (1) bekezdésével – világosan kitűnik. A feleknek nem csak az rPp.-ben, de az Egyezményben is egyenrangúként elismert joga az ügyük nyilvános tárgyalása mellett az, hogy a bíróság a jogvitát ésszerű időn belül bírálja el [Emberi Jogok Európai Egyezménye 6. cikk (1) bekezdés, rPp. 2. § (1) bekezdés].

Mindezeket tekintetbe véve rendezte a Veir. a bírósági tárgyalások szabályait a veszélyhelyzet ideje alatt,

ideértve az elsőfokú eljárás, kiemelten az érdemi tárgyalás külön szabályait, továbbá, hogy a bizonyítás felvételével nem járó felülvizsgálati tárgyalásokat a kormányrendelet alapesetben nem tette megtarthatóvá.

Az előzőekben kifejtettekben együttesen következik, hogy tévesen hivatkozott a felperes a veszélyhelyzet hatálya alatt az Emberi Jogok Európai Egyezményének 6. cikkének megsértésére – a nyilvános tárgyalás tartásához fűződő jogának sérelmére – a felülvizsgálati tárgyalás elmaradása miatt. A feleknek a Kúria külön felhívásától számított tizenöt napon belül előadható, a tárgyalás tartására irányuló közös kérelme nélkül [Veir. 29. § (3) bekezdés] nem volt helye a felülvizsgálati kérelem tárgyalás tartásával történő elbírálásának.

Rámutatott egyúttal a Kúria, hogy a felperes nem adott elő megfelelő érvelést arra, hogy a felülvizsgálati tárgyalás elmaradásával – a tárgyaláson való jelenléte és ott szóbeli nyilatkozattételének biztosítása nélkül – eljárási jogai miként tekinthetők csorbultnak az adott felülvizsgálati eljárásban. A felperes az ügyre konkretizált tartalommal nem hivatkozott arra, hogy az általa sérelmesnek tartott külön eljárásrenddel összefüggésben melyik az a nyilatkozat vagy egyéb eljárási cselekmény, amely az eljárási jogok jöhiszemű és rendeltetésszerű gyakorlásának rendjében [rPp. 8. § (1) bekezdés] meghiúsult a felülvizsgálati eljárásban.

Gfv.VII.30.197/2019/13.

Fogyasztói kölcsönszerződésben egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltétellel kikötött kezelési költség tisztességtelensége érdemben vizsgálható.

A Kúria megítélése szerint az eljáró bíróságok nem sértették meg az 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: rPp.) bizonyítási szabályait, és nem sérült a felperesek tisztességes eljáráshoz való joga sem azáltal, hogy az elsőfokú bíróság a felperesek indítványa ellenére nem hallgatta meg őket személyesen. Az elsőfokú bíróság iratszerűen rögzítette, hogy a felperesek keresetükben épp az általuk csatolt okirattal ellentétesen állították „semmilyen tájékoztatást nem kaptunk, és az árfolyamkockázatot sem ismertette alperes, így fogalmunk sincs, hogy milyen oknál fogva terheli ránk az árfolyamváltozásból fakadó terhet”. Ez, valamint az a körülmény, hogy az adott bizonyítási indítvány előterjesztésével késlekedtek, azt a tárgyalás berekesztése előtt kezdeményezték anélkül, hogy meghatározták volna milyen tények, körülmények bizonyítására kérik személyes meghallgatásukat, a felülvizsgálati eljárásban értékelhető jogszabálysértésnek nem tekinthető, különös tekintettel arra is, hogy ezt az állított jogszabálysértést fellebbezésükben nem sérelmezték. A 2/2014. PJE határozat annak bizonyítását teszi lehetővé a fogyasztó számára, hogy a pénzügyi intézménytől a szerződéskötést megelőzően az árfolyamkockázatról, annak mértékéről a kockázatteltáró nyilatkozatban foglaltakhoz, illetve a szerződéses rendelkezésekhez képest más tartalmú tájékoztatást kapott. A felpereseknek a per során nem volt olyan figyelembe vehető bizonyítási indítványuk, hogy a szerződéses rendelkezésekhez képest más tartalmú tájékoztatást kaptak volna az árfolyamkockázat mértékéről a szerződéskötést megelőzően, ezért az eljáró bíróságok helyesen, jogszabálysértés nélkül, a rendelkezésre álló okiratok alapján vizsgálták az árfolyamkockázatról kapott tájékoztatás tisztességtelenségét.

Kiadja: A Kúria Nemzetközi Kapcsolatok és Európai Jogi Iroda

Felelős szerkesztő: Dr. Pomeisl András József

Szerkesztőbizottság: Dr. Csöke Andrea, Dr. Kovács András, Dr. Molnár Gábor, Dr. Osztovits András

Munkatárs: Dr. Tancsik Annamária

Figyelem! A jelen hírlevélben közölt anyagok nem tekinthetők a Kúria hivatalos állásfoglalásának, hivatalos fordításnak illetve hivatalos közlésnek, csupán a tájékoztatást és figyelemfelkeltést célozzák, ezért azokra jogokat alapítani nem lehet.